

DE

časopis slovenskih delavcev

št. 40

Glavni urednik
Marjan Horvat

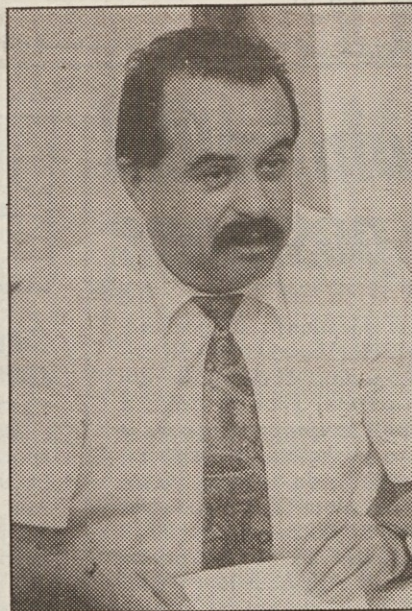
Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon
311-956, 313-942
Naročnina
in prodaja 321-255
Telefaks 317-298
Naslov:
ČZP Enotnost
Dalmatinova 4,
Ljubljana

Ljubljana, 2. oktobra 1992, št. 40, letnik 51, cena 90 SIT

STAVKA V RAZPRAVI

NOSIL BOM
NAJVEČJI »RUKZAK«

Albert Vodovnik

bom nosil najvežji rukzak, postal revolucionar. Zaradi stavke ne smemo tvegati obstoja našega sindikata. Stavke ni težko napovedati, tudi načrt zanjo vam lahko takoj damo, neprijetno pa je, če jo bo treba prelagati ali odpovedovati. Če se lahko še pogajamo, in mislim, da se lahko, se dajmo, saj se grožnji s stavko s tem odpovedujemo. Ne smemo misliti, da bo stavka dala denar za plače, odpravnine in vse tisto, kar podjetja dolgujejo delavcem.«

»Vlada dokazuje, da hoče gospodarstvo potegniti iz krize, naši delavci pe tega še ne občutijo.

Delavci številnih podjetij sami prosijo za stečaj, ker vedo, da bodo na zavedu za zaposlovanje v boljšem položaju, kot so zdaj. To je tragedija.

Vladini ljudje niso rekli, da so naše zahteve pretirane. Rekli so le, da jih proračun ne prenese. S temi odgovori pa ne moremo biti zadovoljni in moramo vztrajati pri povečanju zjamčenih OD na 18.000 tolarjev in pri razbremenitvi gospodarstva.

Ne gremo v stavko, če z njo ne moremo iztržiti ničesar. Če bomo stavkali, ne bomo zato, da bi jaz, ki

ODLOŽENA STAVKA

Tako kovinarji kot vlada imajo zdaj prste v precepu. Prvi se zavedajo posledic stavke in bodo o njej odločali v javni razpravi, vlada priznava upravičenost njihovih zahtev, toda...

Franc Avberšek

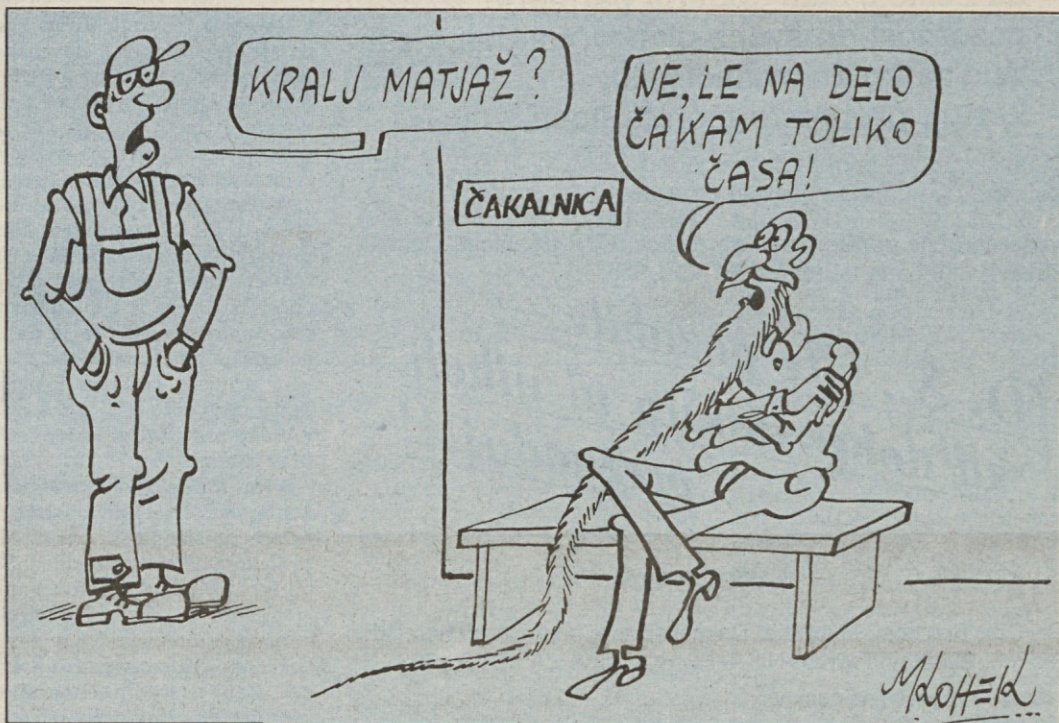

Ivo Miglič

Bojna sekira med energetiki in vlado je zasajena za mesec dni. Stavka je namreč le odložena in nikakor odpovedana.

Preberite na straneh 4, 5

SOCIALNI SPORAZUM

Ne z Drnovškovo vlado, ampak z vlado države Slovenije

Stran 5

DE, sreda, 14⁰⁰

O svinjah pri koritu

V tej rubriki čakamo na zadnjo, torej najaktualnejšo novico.

Le izjemoma damo prednost teži dogodka pred njegovo svežino.

Tokrat ne more biti nič tako aktualnega, da bi vzelo prostor svinjariji, ki so jo včeraj skuhalo slovenski poslanci. Potrdili so pregovor o svinjah pri koritu in si zagotovili mirno, varno starost dobesedno od rosnih let naprej.

Poštenjaki, ki so sprejeli zakonodajo, ki resno posega v prejšnje pravice upokoencev, so sebi tik pred slovesom več kot lepo postlali.

O zadnjem dokazu načelnosti cveta slovenskega naroda pišemo na 2. strani.

premik

ZAČETEK KONCA RAVBARKOMANDE JANŠA : SDK

Stran 15

Piše: Marjan Horvat

Ko bom velik, bom poslanec

Na torkovem zasedanju so poslanci slovenske skupščine končno sprejeli tisto volilno zakonodajo, ki omogoča razpis volitev v državni zbor in državni svet. Med najbolj zanimivimi zakoni je seveda zakon o poslancih, ki bodočim poslancem omogoča, da bodo na mesec zaslužili petkrat več, kot je povprečna slovenska plača. Obstaja sicer možnost, da se izhodišče za takšno plačo, če ni zadosti proračunskih sredstev, zmanjša za 50 odstotkov, vendar dvomim, da bodo poslanci tudi v prihodnjem parlamentu sposobni kaj takega odločiti, saj je bog najprej poskrbel za svojo brado.

Potemtakem zakon omogoča, da bi poslanci ta hip – veljati pa bo začel 1. 1. 1993 – zaslužili 150.000 tolarjev neto. Če pa k temu dodamo še vse druge stroške, povezane z delovanjem poslancev v parlamentu in med volilci, bo strošek, ki ga bo moral delavski razred plačevati zanje, neverjetno visok. A to so samo plače. Izračunali smo, da lahko poslanec, ki ima 25 let delovne dobe, skladno z zakonodajo odide v zasluženi pokoj. In če poslanec po preteku mandata ne dobi službe, mu poslanska plača pripada še celo leto; če pa je pred upokojitvijo, pa lahko še celo dve leti.

Zanimivo je, da nihče ni prislunil Francetu Tomšiču, ko je predlagal, naj bi bila poslanska plača lahko le trikrat večja od slovenskega povprečja. No ja, je, in to tokrat Jože Smole. Vendar s svojimi predlogi nista uspela »prepričati« drugih poslancev.

Naivno bi bilo seveda pričakovati, da bi sedanja strankarska vodstva ne podprla zakona o poslancih, saj se tudi zaradi zakona o volitvah v državni zbor že vsi vidijo kot poslanci novega parlamenta. Skratka, že vnaprej so si uredili pogoje za dobro plačo, poskrbeli so za razne druge ugodnosti; delavca pa silijo, naj živi praktično z zajamčenim osebnim dohodkom, uvrščen na liste za čakanje na delo, prijavljen na zavodu za zaposlovanje, v strahu, ali bo njegovo podjetje, če je morebiti zaposlen, prihodnji teden sposobno izplačati minimalne osebne dohodke.

Slovo od delavske rekreacije?

Tudi na področju delavske športne rekreacije so bili lepi in vsega spoštovanja vredni časi. Lepo je bilo videti razigrane množice delovnih ljudi, ki so se redno tedensko ukvarjali s to ali o športno vrstjo. Redno so sodelovali na svojih občinskih tekmovanjih. V svoji delovni organizaciji, in najboljše so se enkrat letno pomerili na svojih republiških panožnih no športnih igrah. V tem projektu so sodelovali tisoči in tisoči delovnih ljudi Slovenije.

Danes ni več tako oziroma je od vsega tega ostalo malo ali skoraj nič. Poznamo velike delovne organizacije na Goriškem, kot so Meblo, Iskra, Salonit, Vozila, Gostol... Svoje športnorekreativno življenje so imeli vzorno organizirano in delovni človek je tudi po zaslugi takšnega organiziranega življenja na športnem področju bolj vzljudil svoje delovno okolje. Kolektivi ali podjetja so se razbila in v okviru teh so nastala nova, manjša. Vsa gleda drugače, izključno podjetniško in tržno na celotno dogajanje. Tako seveda ostane le malo za resnično skrb za delavca-človeka, pa čeprav je bil ta leta in leta zvest tem nekdanjim velikim goriškega gospodarstva. Razblinjajo se in odhajajo praktično v »nič« vsa prizadevanja amaterskih in profesionalnih ali profesionalnih delavcev na tem področju. Mrtvilo, ki postaja na tem področju realnost, ne kaže niti najmanjših znakov oživiljanja, temveč še večji trend resničnega »utapljanja«. Verjetno ni

SLOVENSKO EKOLOŠKO GIBANJE
Belokranjska 2, 61000 LJUBLJANA

– VLADI REPUBLIKE SLOVENIJE
– IZVRŠNEMU SVETU SKUPŠČINE OBČINE LAŠKO

Ko izražamo zadovoljstvo, da se prizadevanja pri gradnji verige HE na spodnji Savi nadaljujejo, da spet tečejo dela na HE Vrhovu, opozarjamo na neresen problem. Sava je še vedno čez mero onesnažena.

Pričakujemo, da HE Vrhovu ne bo dobila uporabnega dovoljenja, dokler Sava ne bo primerno očiščena, v skladu s postavljenimi pogoji pred gradnjo. Ne pristajamo na izsiljevanje, češ da bo prišlo do velike škode, če HE ne bo delala. Gospodarska škoda bo neprimerno večja, če se bo za jezom akumulirala preveč onesnažena voda.

Pričakujemo, da bo tokratno ukrepanje primerno pravni državi in ne bo ne na občinski ne na republiški ravni izdano uporabno dovoljenje, če Sava s pritoki ne bo poprej ustrezno očiščena. Vse preveč je namreč primerov, ko smo nekaj zgradili, pri tem pa grobo zanemarili okolje. Drastičen primer je JE Krško, zgrajena brez trajnega skladišča za NSRAO, tak primer je UKC v Ljubljani, ki, čeprav vrhunska medicinska ustanova, nima ustrezno rešenega problema zdravstvenih odpadkov, tak primer so številne tovarne...

V primeru, da bo slovenska javnost postavljena pred dejstvo, da bo HE zgrajena, Sava pa premalo očiščena, zahtevamo ugotavljanje odgovornosti za neopravljeno delo. V vsakem primeru pa bomo kot zainteresirana stranka po zakoniti poti zahtevali razveljavitev morebitnega izdanega uporabnega dovoljenja. V upanju, da v današnji Sloveniji delo po starem ni več mogoče, pričakujemo ustrezno zakonito ukrepanje.

Izvršni odbor Slovenskega ekološkega gibanja

Opomba:

To stališče je bilo sprejeto na ustanovnem zboru Slovenskega ekološkega gibanja, dne 22. 9. 1992 v Ljubljani.

Karel Lipič, tajnik
Slovenskega ekološkega gibanja

nihče v tem trenutku in v tem času dovolj moder in bister, da bi vsaj napovedal prihodnost na tem področju. Mislim, da v tem trenutku niti republiška športna zveza, niti fakulteta za šport, niti vsi vodilni republiški sindikati niso sposobni in pripravljeni odgovoriti na to vprašanje. Preveč globoke so namreč rane, ki jih odpira osnovni boj za preživetje slovenskega delovnega človeka.

Razumeti je namreč treba tudi, da so spremembe na političnem in sploh na sistemskih področjih zahtevale veliko žrtve. Tudi področje športa ni bilo izvzeto. Vendar bi morala biti vizija porojena ravno v tistih institucijah in ustanovah na državni ravni, ki so poklicane za razreševanje tudi tega

problema. Če se to ne bo zgodilo kmalu, obstaja možnost, da bo delavska športna rekreacija in sploh koristna izraba prostega časa deloma ali povsem izumrla. To pa bi bilo izjemno škoda. Rajmund Kolenc

Odprto pismo IS SO Kranj

Delovanje Radia Kranj je že nekaj tednov tako ali drugače prisotno v različnih slovenskih medijih. Ker je šlo dosega večinoma za javne izjave posameznikov, s pričujočim odprtim pismom želimo javnosti jasno povedati, da je kolektivno dokončno prekipelo. Kljub večkratnim pogovorom, prošnjam in opozorilom predstavnikom ustanovitelja naše radijske hiše, da tako ne gre več naprej, se razmere in pogoji za delo v kolektivu iz dneva v dan slabšajo. Da resnično marsikaj ni v redu, dokazujejo tudi aktualne ugotovitve inšpektorata za delo Uprave gorenjskih inšpekcij-skih služb, Družbenega pravobranilca samoupravljanja Republike Slovenije, pričakujemo pa tudi reakcijo pristojne službe družbenega knjigovodstva in uprave za notranje zadeve oziroma sklepe sodišča.

Stalno vnašanje napetosti v kolektiv, nespoštovanje poslovnih dogovorov, neobstoj finančnih in poslovnih načrtov, popolna praznina znotraj aktov, ki urejajo delovna razmerja... vse to nas je v želji po doseganju normalnih delovnih pogojev pripeljalo do javne zahteve kranjskemu izvršnemu svetu, naj takoj razreši Petra Tomazina z mesta vršilca dolžnosti direktorja Radia Kranj.

Kolektiv Radia Kranj

DOBER GOSPODAR MISLI NA JUTRI!!!

Že danes si priskrbite, kar boste potrebovali prav kmalu:

ROKOVNIK – ARGUMENTI

PRIROČNIK '93

- da boste točno vedeli kdaj in kje,
- da boste imeli vse zapisano,
- da boste z njim obdarili partnerje, izkazali pozornost do svojih članov, ga dali v zahvalo za požrtvovalno delo,
- ker ga preprosto morate imeti.

V prednaročilu je cena zelo ugodna: SAMO 700 SIT, za večje količine pa nudimo poseben popust.

Vaša naročila sprejemamo na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, telefon: (061) 321-255.

D. S.: Ne pozabite – za dober nakup ni nikoli prezgodaj!!!

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo..... izvod(ov) ROKOVNIKA-PRIROČNIKA ZA LETO 1993.

Naročeno pošljite na naslov:

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:

Naročeno, dne:

Žig

Podpis naročnika

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku

2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju

Dokumenti govorijo sami zase, zato naj ob njih nazivam le kakšno zanimivo podrobnost.

● Sprejemanje ustavnih dopolnil septembra 1989 je bilo povezano z grozovitimi pritiski na politično vodstvo Slovenije, naj odloži njihovo sprejemanje. Preberete lahko, kako je te pritiske z levo roko zavrnil Miran Potrč, tedaj predsednik slovenskega parlamenta. Sam sem na RGL izjavil, da stojim in padem s temi dopolnili. In to je tisto, kar smo prenovitelji dosledno spoštovali celotno obdobje osamosvajanja.

● Prezgodnji odhod s 14. kongresa bi bil lahko usoden, kot bi predelgo ostajanje na njem razbilo enotnost v slovenski delegaciji. Nestrpnosti je z duhovito potezo umiril Kučan, ko je na seji delegacije dejal, da bo on v vsakem primeru odšel iz Beograda s pokončno držo – saj lahko vstopi v vsako prevozno sredstvo, ne da bi se sklonil.

Ivica Račan je na novinarski konferenci dejal, da bo hrvaška delegacija sledila slovenski, če bi se slednja odločila za odhod. Stopil sem do njega in mu zagotovil »Ivice, mi to mislimo ozbiljno«, svojo pogumno izjavo novinarjem boš lahko realiziral že čez kakšno uro! Zanj je to bil očitno takšen šok, da je poznejšo volilno kampanjo vodil ravno pod geslom »Mi to mislimo ozbiljno!«. Toda držal je besedo. Če je ne bi, bi prišlo do političnega in pozneje vojaškega obračuna s Slovenijo.

● Kazenska prijava zoper dr. Pučnika je bila na predsedstvu SDP ocenjena kot nesprejemljivo vmešavanje v volilno kampanjo, poskus vnašanja represije v miren

prehod v večstrankarsko demokracijo in neodgovorno dejanje obrambnega ministra Kadijeviča. Moj telefonski razgovor s Kadijevičem tisti dan je bil kratek, saj je Kadijevič trdil, da iščemo v njegovem dejanju »alibi za volilni poraz«. »Tako se z menoj ne bo nihče pogovarjal!« so bile edine besede, ki jih je Kadijevič še slišal od mene v tistem pogovoru in do današnjih dni.

To je bil seveda čas, ko je Janša rad primerjal moč JLA s močjo papirnatega tigra.

● Iz stenograma razgovora poslanskih klubov slovenskega parlamenta z Antejem Markovičem izhaja, da sva z Milanom Pintarjem poskušala prepričati Markoviča, da naj vendarle neha iskati rešitev v pritiskih na Slovenijo in zapravljanje dragocene moči za sumljiv projekt nove jugoslovanske stranke in se raje ukvarja z gospodarskimi vprašanji.

● Na razgovoru, o katerem piše Jana Taškar, kot da bi bila na njem prisotna, so bili poleg poslancev SDP (med njimi tudi Milan Pintar) še predstavniki LDS in narodnosti, opravičili pa so se predstavniki socialistov in neodvisnih. Edina sporna točka njegove poročila je, da sta bila najbolj odločna predstavnika LDS, kar je posledica tega, od kod je novinarka dobila informacije o internem sestanku. Obe strani

sta bili po razgovorih nezadovoljni, Marković pa jih je pozneje komentiral z besedami: Slovenska opozicija noče oblasti! Zelo jasno smo povedali Markoviču, naj se sporazume z vlado o mehkem in postopnem procesu osamosvajanja v skladu s plebiscitno odločitvijo.

● Odprto pismo Dragiši Marojeviću ni odveč v tej dokumentaciji zato, ker se je tudi na tej točki z lansiranjem govoric o koaliciji poskušalo izkrivljati politiko SDP. Na to pismo je Marojevič hitro in nesramno odgovoril, da SDP ni več stranka, ki bi dajala nauke drugim strankam, in uradno smo prekinili odnose, ki do danes niso vzpostavljeni.

● SDP je dala v prvih urah vojne pobudo za skupno izjavo vseh političnih strank ob grobem napadu na Slovenijo, takoj pa je enostransko zakopala sekuro medstrankarskega obračunavanja. Isto je storila takrat tudi vlada v senci.

● Naš nastop na nočnem vojnem zasedanju slovenskega parlamenta je imel en sam cilj: utrditi politično enotnost Slovenije, ki so jo resno ogrožali nastopi radikalne desnice zoper podpis Brionskega sporazuma. Lev Kreft in Jože Školč sta takrat v delovni skupini izsilila stališča, ki so omogočila, da ni prišlo do političnega razcepa. Morda je konstruktivni pristop opozicije in destrukcija posameznikov iz pozicije razlog, da je nočna seja ostala prikrita slovenski javnosti. Gotovo pa je bil ta nastop eden od razlogov za pozitivno oceno vloge pre-

noviteljev v slovenski pomladi, ki jo je dal predsednik slovenskega parlamenta ob sprejemu Slovenije v OZN.

● Ali si je Peter Bekeš, ki smo ga vnaprej določili za enega od dveh članov vodstva, ki bosta v vojni delovala na lokaciji v tujni (še zdaj se spomnim naivnega posmeha predstavnikov nekaterih strank, ko sem jih o tem obvestil samo nekaj tednov pred vojno na skupnem sestanku na predsedstvu republike, češ da prenovitelji pretiravajo...), zaslužil, da ga Janša v svoji knjigi Premiki uvršča med nasprotnike osamosvajanja, lahko nasproditelji sami. Naj povem le, da se je zelo potil, ko je miril nezadovoljne novinarje po Italiji, ki jim je šel v nos kavbojski način nastopanja obrambnega ministra na tiskovnih konferencah v CD.

● SDP je bila med strankami, ki so največ storile, da je prišlo do podpisa sporazuma parlamentarnih strank ob plebiscitu, kjer je razcep nekajkrat resno grozil (spomnimo se samo fiaska zborovanja, ki ga je sklical Demos brez opozicije na Trgu osvoboditve). V tem sporazumu piše, da si nobena posamezna stranka ali koalicija ne more sama lastiti zaslug za plebiscitni rezultat, torej tudi SDP ne. Kljub temu pa nas veseli, da državljanke in državljani Slovenije tako visoko cenijo naš prispevek k osamosvojitvi. Kako lepo bi bilo v Sloveniji, če bi zmoželi Janez Janša priznati SDP njene zasluge, kot sem sam zmožel čestitati njemu že med vojno in po njej, na primer ob podelitvi zaslužnega odlikovanja, ki ga je dobil komaj nekaj dni po izidu knjige, v kateri grobo in neupravičeno blati nekatere najuglednejše člane vodstva SDP.

Dr. Ciril Ribičič na razgovoru z novinarji v Sestici 24. 9. 1992

Svobodni Sindikati Slovenije

Da se zarečenega kruha največ poje ali pa da človek kaj hitro sede v lastne koprive, nam je znova potrdil naš kranjski liberallec gospod Vitomir Gros. Ko je dr. Drnovška še nedolgo tega obtožil podpisa nekega tajnega dokumenta, ki že zdavnaj ne velja več oziroma ni pravzaprav nikoli, mu je pri tem oponesel, da bi bilo bolje, če bi odstopil, kot da ga je podpisal (to je bilo še v časih, ko je bil Drnovšek predsednik predsedstva nekdanje SFRJ).

Sedaj, ko je gospod Gros postal napovedani predsedniški kandidat za enako visoko funkcijo, kot jo je svoje čase imel Drnovšek, pa se je znebil takele ideje: če bosta Kučan in Buser odstopila od kandidature, da bi naredila prostor ženski predsednici, bom to storil tudi sam.

Gospod Gros vsekakor nima v hlačah toliko kavalirstva ali pa posluha za žensko afirmacijo v politiki, da bi to storil kar sam in brez pogojno, četudi bi mu za kaj takega bile hvaležne ne samo ženske, marveč najbrž tudi zajeten del moškega dela slovenskega državljanstva. Gospodu Grosu tudi ženske oziroma ženske v politiki pridejo prav za politično barantanje. Gospod Gros je pripravljen biti kavalir le tedaj, če bodo to tudi drugi.

Četudi omenjeno ponudbo gospoda Grosa lahko štejemo tudi samo za politični dvopt, nam je prav lepo odkril svoj najbrž ne samo politični značaj. Ker bi moral sam nekaj žrtvovati, vsekakor ne misli biti »svetel primer«. Načelnost, tako kaže, ni odlika gospoda Grosa.

predvolilna arena

»Kavalir«

Prav to pa je tisto, kar naj bi krasilo dobre politike. Ni važno, kakšne barve so; toda če so načelni, človek vsaj ve, s kom ima opravka. Ali drugače, veliko boljše je načelen demokratiziran od barantaškega komunist. Gospod Gros seveda ni nikakršen komunist, je pa vsekakor politik – takšen se nam namreč ponuja z omenjeno izjavo. Bog ne daj, da bi storil kaj dobrega, novega, naprednega in podobno, če bi se moral pri tem sam čemu odreči. Da ni niti blizu takšne načelnosti, pove tudi dejstvo, da mu ni prišlo na misel, da bi denimo rekel: nepreklicno odstopam v prid ženski in pozivam tudi druge, naj storijo enako. Ne, gospod Gros bi to storil šele potem, ko bi drugi. Kaže, da ga Drnovšek ni neupravičeno vprašal, kje pa ste vi bili, gospod Gros, ko sem se jaz v Beogradu bodel s tamkajšnjimi centralisti in militaristi. Za gospoda Grosa trdijo, da je tedaj v Sloveniji tvegati zapor, ker se je zavzemal za samostojnost. Presneto težko je to verjeti, če gospod Gros ne upa tvegati niti kanček kavalirstva v korist predsedniški kikli. Pa četudi samo kot dvopt.

Za neko drugo predsedniško kliko pa se je te dni zelo načelno zavzel socialistični poslanec Jože Smole. Slednjič so namreč za predsednico parlamentarne komisije za zunanjo politiko ustoličili gospo Logarjevo. Za njeno izvolitev gre zasluga tudi socialističnemu poslancu Smoletu, kajti zelo avtoritativno je zatrjeval, da je zelo sposobna. To pa niti ni bilo glavno načelo poslanca Smoleta. Prvenstveno je bilo to, da naj, če odide predsednik, njegovo mesto načeloma zasede podpredsednik, v konkretnem primeru podpredsednica gospa Logarjeva.

Diplomat

Sklicujoč se na to, v politiki znano načelo, je poslanec Smole prepričal strankarsko kupčkanje v parlamentu in njegovih odborih, saj so se po predsedniškem mestu v zunanje-politični komisiji mnogim cedile sline. Socialistični poslanec Smole je tako spodrezal krila socialdemokratom in reformatorjem, ki so računali na omenjeno funkcijo, pa še oporekati mu nihče ni mogel.

Seveda ta načelnost poslanca Smoleta ni kaj posebnega, zaradi česar bi se bilo treba metati ob tla. Za naš parlament, kakršen pač je, pa je vsaka zmaga še tako malenkostne načelnosti več kot penicilin. Gre kajpak za pravila igre, ki bi morala veljati vedno in ne samo taktat, ko komu to ustreza. Tega pa je v našem parlamentu bore malo; zato je vsak, ki jih uspe izbojevati, vreden lorvorjevega venca.

Socialisti, katerih član je poslanec Smole, so se doslej v skupščini obnašali kar primerno načelno; in priznati morajo, da se jim je to kar splačalo, saj imajo v vladi dve močni poziciji.

Poslanec Smole in gospe Logarjeve ustoličili samo zaradi omenjenega načela. Dejal je tudi, da gospa Logarjeva kot podpredsednica (predsednik je namreč odšel med diplomate v London) seje zunanje-politične komisije ni vodila nič slabše in nič boljše kot pred njo predsednik. Kaj je s tem točno mislil, lahko kajpak pove samo on. Vsekakor je to mož z bogatimi mednarodnimi izkušnjami, posebej diplomatskimi, in se zato ni bati, da z gospo Logarjevo v zunanje-politični komisiji teh nekaj mesecev do volitev ne bi dobro skupaj vozila. V zunanje-politični komisiji imajo namreč vsi veliko besedo, le predsednik najmanjšo. Tako je v praksi. Zato je prav primerno, da je gospa Logarjeva še naprej na čelu komisije, poslanec Smole pa bo tudi obdržal svoj vpliv. Umetnost usklajevanja interesov je tudi pomembno politično načelo.

Boža Gloda

VOLILNA ZAKONODAJA

Končno jo imamo! Volilno zakonodajo namreč, ali vsaj tistih nekaj prepotrebnih zakonov, ki bodo omogočili razpis volitev in njihovo izvedbo po vsej verjetnosti že 6. decembra.

Pa vendar je parlament uspel še enkrat dokazati, da tudi kompromisov, pa naj bodo še tako trhlji, ni sposoben izpeljati do kraja. Iz predvidenega paketa 9 volilnih zakonov jih je uspel sprejeti le sedem: tiste o volitvah v državni zbor, v državni svet in o volitvah predsednika republike, o določitvi volilnih enot, o volitvah poslancev v državni zbor in svetnikov v državni svet, o evidenci volilne pravice in o poslancih. Znova se je zataknilo pri zakonu o volilni kampanji in pri zakonu o političnih strankah. Seveda obstaja možnost, da se bo parlament v naslednjih dneh ponovno sestel in sprejel omenjena zakona, ki sicer nista ključna za razpis volitev, sta pa pomembna za spoštovanje pravil igre v že tako razrahljani pravni državi med samo volilno kampanjo.

Poslanec je v predhodnem usklajevanju sicer uspešno iz zakona o volilni kampanji umaknil predlog, ki naj bi onemogočil negativno volilno kampanjo, ker je bilo večini jasno, da je negativna politična propaganda sestavni del volilnega boja tržno konkurenčnih strank in da so kakršnekoli tovrstne moralne obveze zgolj črka na papirju. Zavarovali naj bi le čast, ugled, korist in druge pravice posameznika in s tem onemogočili njegovo namerno diskreditiranje in javnosti, če za to ne obstajajo tudi dokazi pred sodiščem, ki bi moralo o tem presoditi v zelo kratkem času. Zakon je v začetku tudi predvideval, naj bi mediji brezplačno zagotovili del prostora oziroma svojega programnega časa za volilno kampanjo in s tem omogočili enakopravne možnosti vsem političnim strankam, ki bi se potegovala za oblast. Kasneje so sprejeli tudi odločitev, naj bi mediji 35 dni pred volitvami določili in objavili pravila izrabe programskega časa ali prostora za

predstavitev kandidat in kandidatov ter njihovih programov. Prepovedali so celo financiranje kampanje strank iz tujine z izjemo slovenskih državljanov, pa tudi državnim organom in drugim pravnim osebam, da bi prispevali sredstva za volilno kampanjo. Zahtevali so, naj bi stranke po volitvah poročale parlamentu o porabljenih sredstvih za volilno kampanjo.

In se je zataknilo! Prav pri finansiranju volilne kampanje: Stara določila so razveljavili, novih pa na tokratnem zasedanju parlamenta niso sprejeli. Zakona o volilni kampanji nikakor niso mogli ali bolje rečeno hoteli uskladiti v rešitvi, ki govori o objavljanju volilno propagandnih sporočil. Tokrat je v zadevo posegel poslanec Zelenih, Vane Gošnik, in zahteval, naj bi javna glasila objavljala ta sporočila le ob navedbi naročnika, RTV pa naj bi objavljala propagando strank v za to določenem predvolilnem času brezplačno. S tem bi prepovedali tudi uporabo gradiva RTV za pripravo volilno propagandnih sporočil. Zbor združenega dela ni pokazal posebne zavzetosti za ta predlog, saj očitno premožnejšim parlamentarnim strankam ni posebej pisan na kožo. Strankam bo tako, če zakon ne bo sprejet, prepuščeno, da se znajdejo tako, kot pač znajo. Seveda si lahko predstavljamo, kaj bodo nadaljnji pritiski pomenili za RTV hišo in medije nasploh, če ne bo pravil, ki bi kogarkoli pri čemer koli posebej omejevala.

Pri zakonu o političnih strankah, za katere naj bi po njem šteli te tiste, ki stalno ali trajneje sodelujejo na volitvah oziroma v oblasti, druge pa bi se pridružile političnim organizacijam, pa se je zataknilo pri dopolnilu Danijela Starmana in Andreja Štera v zvezi s premoženjem nekdanjih družbenopolitičnih organizacij (ZKS, SZDL, ZSMS), ki naj bi z uveljavitvijo zakona prešlo dokončno v last družbenopolitičnih skupnosti z dnem, ko bi se katera izmed njih registrirala kot politična stranka. Usklajevalna skupina je menila, da omenjena materija ne more biti vsebina zakona o političnih strankah, in predlagala, naj se to uredi posebej. Zbor občin se s tako odločitvijo ni strinjal in tako so bile stranke opozicije vsaj delno potešene.

Če bomo morda ostali brez obeh zakonov, bo to seveda pomenilo, da se bo v volilno kampanjo in boj za oblast lahko vmešala tudi tujina prek podružnic svojih strank v Sloveniji, ki so kot take tudi registrirane; pomeni pa tudi, da se bodo vanjo brez omejitev lahko vključile prav vse v Sloveniji registrirane stranke, katerih število se giblje tam okoli sto, ne glede na število svojih ustanovnih članov (po predlogu zakona naj bi jih bilo vsaj sto), sredstva pa bi prav tako lahko zbirale na vse možne načine; ne le po skritih kanalih, po katerih se tudi sicer pretaka denar davkoplačevalcev, ampak tudi prek javnih ustanov, zavodov, podjetij, organizacij lokalnih skupnosti, sindikatov, humanitarnih organizacij in verskih skupnosti.

Več kot očitno je, da proces demokratizacije v naši ljubi deželi še vedno teče prepočasi, da razmerje političnih sil oziroma strank v parlamentu proizvajajo zakon džungle, ki onemogoča sprejemanje tudi tistih nujnih kompromisov, ki so sestavni del pravne države in politične kulture, vredne slovenskih volivcev.

Zakon močnejšega si tako uzurpira zdaj ta, zdaj druga politična grupacija v posameznem skupščinskem zboru, in vedno se najde kaj, bolj ali manj oprijemljivega, ki že doseženo vrača na začetek. Če bi ljudstvo svojo državo vrednotilo samo po parlamentu, potem volite ne bi bilo smiselno niti razpisati. Ker pa so v ozadju vedno nova in nova pričakovanja zmagovalcev in poraženih, vedno nova in nova upanja volivcev, da je možno kaj spremeniti na bolje, da je možno normalizirati slovenski politični prostor, volitve bodo. Kaj bodo volilci z njimi tvegali, pa tako sami dobro vedo.

Dušan Grča
v Delu 28. 9. 1992

Branka Preželj

DOMNEVE, PODTIKANJA

Svet za varstvo ustavne ureditve je 21. septembra sklenil, da bo na naslednji skupni seji s predsedstvom Republike Slovenije razpravljati tudi o varnostnih posledicah za državo, ki jih je imel sestanek predstavnikov SDP in

LDS s takratnim predsednikom zveznega izvršnega sveta A. Markovičem 12. junija 1991, dva tedna pred osamosvojitvijo Slovenije.

Tega dne je Markovič nastopil pred skupno sejo vseh zborov

skupščine Republike Slovenije in s svojim prepričevanjem o nesmiselnosti osamosvojitve Slovenije doživel neuspeh. Skupaj s svojo delegacijo je skušal prepričati tudi predstavnike vseh poslanskih klubov parlamentarnih strank v svoj prav, prav tako brez uspeha.

Po srečanjih v skupščini je bil predviden še razgovor med delegacijo vlade Republike Slovenije in Zveznim izvršnim svetom v vili Podrožnik. Začelo se je čakanje, ki je trajalo nekaj ur. V vili Podrožnik je na prihod Markoviča poleg skoraj polovice slovenske vlade čakala tudi večina Markovičeve delegacije. Nobene uradne informacije o tem, kje je v tem času Markovič in čemu zamuda, ni bilo. Markovičevi sodelavci so se izgovarjali, da je njihov predsednik na privatnih razgovorih.

Ko se je Markovič v poznih večernih urah po več urah predsednika naše vlade g. Peterleta le pojavil v vili Podrožnik, je nastopil z izredno trdimi stališči. Vztrajal je na tem, da Slovenija takoj začne plačevati carine v zvezno blagajno in obnovi pošiljanje nabornikov v JLA. Proti njegovi nepopustljivosti se je celo admiral Brovet, ki je v delegaciji zastopal JLA, zdel kot kompromisar.

Srečanje se je proti jutru končalo brez vsakega dogovora.

Nikoli nismem imel priložnosti, da bi videl kako poročilo o sestanku SDP in LDS z Markovičem, prav tako pa takega poročila ni obravnavala niti vlada niti kaka druga parlamentarna komisija.

Vse skupaj je najbrž utonilo v pozabo, če mariborski Večer 25. 7. 1992 ne bi objavil Markovičevega spominjanja na ta sestanek s prenovitelji in demoliberalci. V Večeru z dne 25. 7. 1992 smo lahko prebrali:

»Markovič je tedaj neposredno vprašal opozicijo: 'Ali ste pripravljene prevzeti oblast? Ste pripravljene sestaviti vlado?' Opozicija ni bila povsem prepričana, da bi morala prevzeti odgovornost za stanje, kakršno bo nastalo v Sloveniji po 26. juniju. Zato je razmišljala, ali bi bilo dobro rušiti vlado ali ne. Priložnost je bila redna, ker je bila Demosova koalicija zelo

krhka. Vlada je imela v parlamentu samo sedem poslancev večine, zato je bilo dovolj 'izvoliti' samo eno stranko iz Demosa in vlada bi izgubila zaupanje parlamenta. To so dobro vedeli tudi pripadniki vladajoče koalicije, kar je bilo verjetno glavni razlog njihovega strahu pred parlamentom in zrežiranega Markovičevega obiska v Sloveniji.

Po objavi istega sestavka je neki bralec zahteval pojasnilo, oglasili pa so se le socialisti, ki so zapisali, da je sestanek bil, da pa se ga on niso udeležili. SDP in LDS sta molčali.

Se preden je svet za varstvo ustavne ureditve sploh obravnaval to vprašanje, so prenovitelji sklicali tiskovno konferenco in zanikali vse mogoče, tudi tisto, česar jim nihče ni očitil.

Glede na to, da so tako prenesli razpravo s seje sveta v javnost, ne bi škodilo, da se ob vsem tem javno vprašamo:

1. Markovič se je tako ali tako sestel z vsemi predsedniški strank oz. poslanskih klubov skupaj. Zakaj je bilo potrebno še dodatno

sestankovanje z opozicijo, če pa so, kot sedaj trdi SDP, vse stranke imele enaka stališča do Markovičevih zahtev?

2. Zakaj se socialistom ni zdelo umestno, da bi se udeležili tega sestanka, čeprav jih je Markovič prav tako povabil?

3. Zakaj smo šele iz Markovičeve knjige lahko izvedeli, da je beseda tekla tudi o rušenju taktične vlade?

4. Zakaj se je Markovič, če je naletel na enodušen odpor tudi pri opoziciji, dobrih 12 dni kasneje vseeno odločil za tankovski pohod na Slovenijo? Glede na njegovo nedvomno politično spretnost si je zagotovo obetal določeno politično podporo. Si je nekaj tvrstnih iluzij morda nabral ravno v razgovorih s SDP in LDS?

Vprašan je več kot dovolj, zato Svet ne bo imel lahkega dela. Zagotovo pa je treba nanje odgovoriti, tudi zato, da bodo odpravljene nekateri dvomi, o katerih SDP trdi, da so neumestni.

Janez Janša
v Sobotni prilogi Dela 26. 9. 1992

ODGOVOR

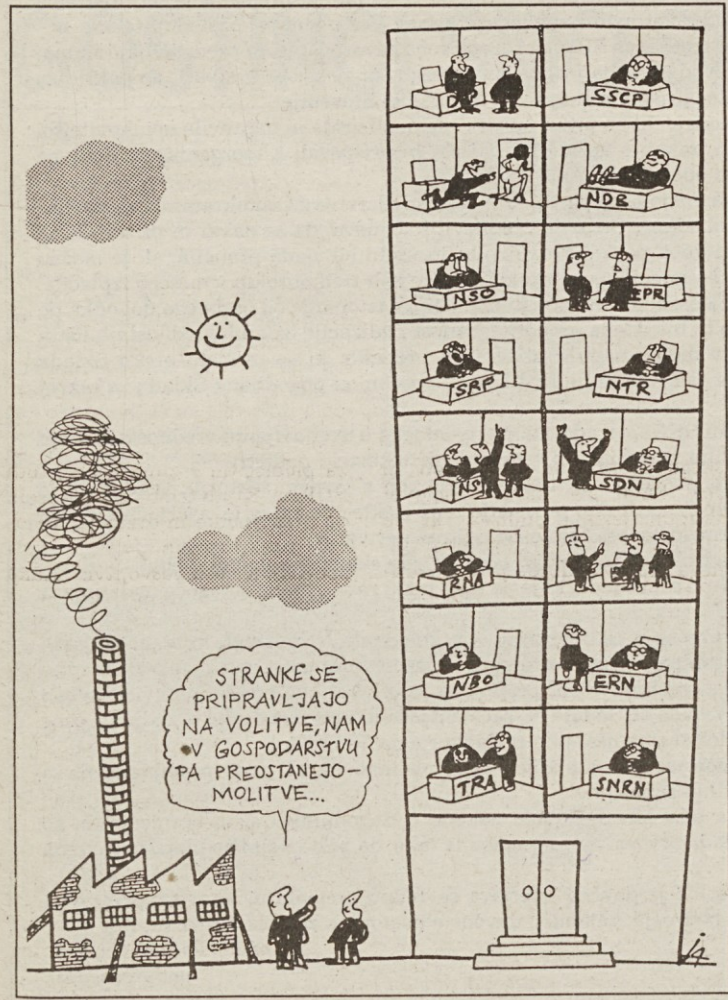
Ribičič: Janša blati druge, da opere sebe:

Izola, 27. septembra – »Janša nam očita nekakšno paktiranje z Markovičem in celo podporo JA. Povsem jasno je, da hoče s tem prikriti in si nekako izboljšati položaj, v katerem se je znašel, ker je uporabljal obveščevalne podatke za obračun z drugimi, celo za blatenje strank in uglednih političnih osebnosti. Njegove zasluge v zadnji vojni niso sporne, toda Janša naj prizna tudi zasluge SDP za osamosvojitve Slovenije,« je na sinočnjem družabnem srečanju članov in simpatizerjev SDP z Obale med drugim dejal predsednik stranke dr. Ciril Ribičič.

Opozoril je tudi na pred kratkim izvedeno javnomnenjsko raziskavo, v kateri so strokovnjaki med drugim vprašali tudi, kdo je najbolj zaslužen za osamosvojitve Slovenije. Med strankami je SDP dobila 29 odstotkov, Janševa SDS

pa le 5 odstotkov »glasov«. Ko je v posebni izjavi za slovenske medije Ribičič podrobneje spregovoril o Janševih napadih na SDP (tudi reakciji na njihovo tiskovno konferenco), je dejal, da obstaja kup argumentov, ki pričajo, da je Janšev očitke o paktiranju SDP z Markovičem absurden. Stranka je predstavila dokumente, ki pričajo o njeni aktivnosti pred vojno in v njej, parlament pa je bil na znanem nočnem zasedanju enoten v podpori Ribičičevim besedam, da »med mirom in vojno izbiramo sami in da med mirom in svobodo izbiramo svobodo«. Tega njegovega nastopa ni nihče javno objavil. V zvezi s pogovori z Markovičem je dejal še, da so se socialisti in neodvisni opravičili, ker so bili zadržani, ne pa da ne bi hoteli priti in da je o tem sestanku bilo vse povedano v sporočilu za javnost. To ve tudi Emil Milan Pintar, prej predsednik vlade v senci, zdaj član vodstva v Janševi stranki.

Dušan Grča
v Delu 28. 9. 1992

KOVINARJI NADALJUJEJO POGAJANJA

Razširjena seja republiškega odbora SKEI v torek, 29. septembra se je končala s kompromisom. Sindikat ni zadovoljen z odgovori vlade R Slovenije in zato grožnja s splošno stavko velja še naprej. Nadaljujejo pa se pogajanja, s katerimi hoče sindikat iztržiti večje povečanje zajamčenih plač, kot je sklenila vlada. Sindikalistom je skušal čistega vina naliti minister Dušan Šešok, vendar mu vsega očitno niso verjeli. Med drugim je dejal, da ne more pristati, da bi država znova prevzela planiranje in »kšeftanje« s proizvodi gospodarstva. Sejo je potrpežljivo vodil Albert Vodovnik, ki je nasprotoval predlogom, da bi takoj določili datum splošne stavke ter jo potem prelagali oz. odpovedovali.

Minister za industrijo je uvodoma obrazložil uradne odgovore vlade, ki jih objavljamo v celoti. Večkrat je zatrdil, da so pomagali številnim podjetjem in da so največjo pomoč dobivali prav kovinarji. »Jožica Puhar daje denar tako za plače kot za plačilo prispevkov, ker večina podjetij nima zadostne niti za skromno življenje. Vsako povečanje zajamčenih OD pa je povezano z večjimi izdatki iz proračuna, ki je zelo omejen. Gospodarstva ne bomo spravili na noge, če bomo plače znova dvignili na raven iz leta 1990, ko smo menda dobivali po 1500 DEM. Kljub temu, da se je proizvodnja letos zmanjšala za 15 odstotkov, so se plače podvojile. Če boste vztrajali pri zahtevah, bo stavka, ki nikomur ne bo dala ničesar. Če bo vlada pristala na večje plače, bo gospodarstvo znova zdrsnilo navzdol. Zahteve za manjše obremenitve pa ne pošiljajte nam, ampak parlamentu, saj je za to pristojen on. Za red pri pobiranju davkov je potreben čas. Nekateri posegi na tem področju bodo možni šele po sprejetju sistemske zakonodaje.

Za vse, kar v zvezi z gospodarsko politiko počne vlada, je potrebno soglasje, zato bi bilo prav, da podprete predlog socialnega sporazuma. Če soglasja ne bo, bo

slabo. Stavka ne bo pomagala nikomur.«

Po tem uvodu je Šešok dobil kup vprašanj in očitkov. Vodovnik je začel z zahtevo, da vlada ne sme umakniti moratorija na stečajne, Šešok je odgovoril, da vlada ne glede na moratorij ne bo dovolila stečajnega plazu. Niko Rak je vprašal, zakaj vlada jamči le za največ 20-odstotni lastninski delež delavcev, ki sklepajo pogodbe z vladino agencijo. Šešok mu je odgovoril, da lahko spretni režiserji s prikazovanjem izgube prepolovijo vrednost podjetja in omogočijo zaposlenim, da postanejo 100-odstotni lastniki. S Šešokom se ni strinjal Miloš Pavlica, saj vlada ne sme ovirati tistih, ki so sposobni izvesti takšne operacije. Janez Vuk je ministru očital, da družinski proračuni ne preneso plačevanja položnic. Ni prav, da se glede plač primerjamo s črno Afriko, glede cen pa z evropskimi deželami. Šešok mu je odgovoril, da po 40 letih socializma ne moremo imeti vsega tistega, kar imajo Evropejci, ker pa smo delali boljše, imamo več kot Hrvati, Litvanci in drugi, ki tudi hočejo v Evropo. Edo Ozimič je vladi očital, ker ne preganja privatnikov, ki na črno zaposlujejo prijavljene z zavodov za zaposlovanje in jim dajejo le žepnino. Šešok ga je zavrnil, da smo bili vedno tolerantni do sive ekonomije in da

nismo nikdar prijavljali ne sosedov, ne kmetov in drugih. Po njegovem mnenju bomo rabili deset let, da bomo razvili kulturo, ki je potrebna, da bi nadzirali tudi drug drugega. Ozimič je Šešoku očital, da delavce odpušča le v gospodarstvu, medtem ko negospodarstvo tega ne počne, kljub analizam, da je tam preveč zaposlenih. Šešok mu je odgovoril, da v času, ko je bil on finančni minister, niso sprejeli njegovih očen oz. zdravstvu, temveč so se zjokali in povečali prispevno stopnjo.

Andrej Cimerman je Šešoku predlagal, naj sindikati in vlada sproti rešujeta težave v kriznih podjetjih. Vlada naj čimprej pove, kaj se bo zgodilo s podjetji, prijavljenimi na natečaj. Šešok je odgovoril, da se je na natečaj prijavilo 217 podjetij, 175 jih izpolnjuje pogoje, do 28. septembra pa je pogodbe podpisalo 58 podjetij. Veliko firm je od države že dobilo ogromno denarja, med njimi tudi

Dušan Šešok

Republiški odbor je obveščen, da je predsednik predsedstva republike Milan Kučan izrazil zaskrbljenost zaradi položaja v gospodarstvu in posebej v kovinski in elektroindustriji in izrazil pripravljenost, da 1. 10. 1992 sprejme na razgovore vodstvo Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije.

Litostroj. Ni prav, da ta podjetja znova zahtevajo, naj jim država obvaruje zdrava jedra. Če hočemo tržno ekonomijo, ne smemo prositi države, naj znova »kšefta« za gospodarstvo. To polemiko je nadaljeval Edo Ozimič, češ da vlada pomaga podjetjem le z gasilskimi ukrepi. Šešok mu je odgovoril, da plače za avgust, ki jih je zahteval tudi Cimerman, ne morejo urediti z nobeno drugo metodo. Šešok je večkrat pribil, da država ne more vsak mesec pomagati podjetjem, ki delajo le v eni izmeni in ki izkoriščajo manj kot polovico proizvodnih zmogljivosti. Šešok je dobil tudi vprašanje Metoda Staroverskega o tem, kako država skrbi

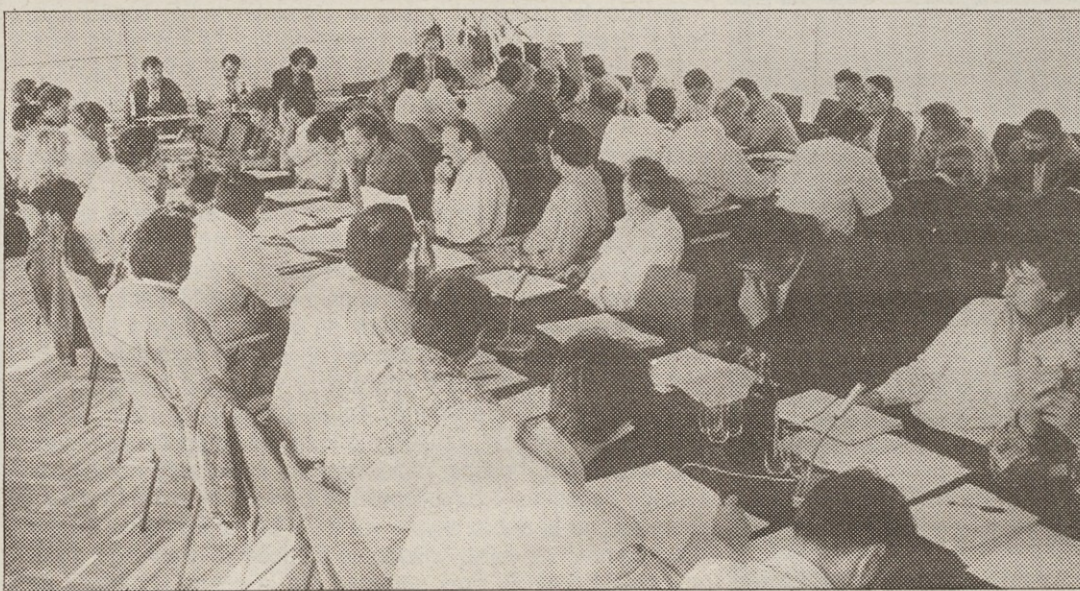
za delavce v podržavljenih podjetjih. Minister mu je odgovoril, da država ne more plačevati vsega in da lahko tako kot zasebnik tudi ona zapre tovarne. Darka Radaljčak, je pred odhodom ministru izrekla sožalje za imenovanje namestnika, češ da je zavozil Emo. Šešok je odgovoril, da so na ministrstvu informirani o njegovem uspešnem delu.

Po odhodu ministra za industrijo se je razvila prava razprava o tem, ali je mogoče na podlagi odgovorov vlade in tega, kar je povedal Dušan Šešok, napovedati splošno stavko ali nadaljevati pogajanja. Velika večina je menila, da je SKEI nekaj dosegal in da je možno s pogajanjem iztržiti še več. Razpravljalci so dodali, da je treba zahteve republiškega odbora dodatno utemeljiti in se o njih pogajati. Te razpravljalce je podprl tudi Rajko Lesjak in dejal, da so stavkovne zahteve povezane s predlogi svobodnih sindikatov za vsebino socialnega pakta.

Mnenje o tem, da je treba takoj napovedati stavko, saj delavci več nimajo kaj izgubiti, sta zagovarjala zlasti Katica Feher iz Lendave in Franc Trbuc iz Agisa Ptuj.

Po razpravi so na razširjeni seji sprejeli sklep, naj se z odgovori vlade in stališči republiškega odbora seznanijo delavci na zborih in povedo, kaj mislijo tako o politiki sindikata kot o odgovorih vlade. SKEI bo na tej podlagi ugotovil pravo razpoloženje članstva. Z vlado se bodo še naprej pogajali, pogajanja bo vodila dosedanja ekipa, ki jo tvorijo člani vodstva SKEI. Na prihodnji seji bodo na dnevnem redu tudi kadrovske spremembe v republiškem odboru in takrat bo mogoče spremenjena tudi pogajalska ekipa.

Franček Kavčič

STALIŠČA DO ZAHTEV SINDIKATA DELAVCEV KOVINSKE IN ELEKTROINDUSTRIJE SLOVENIJE

1. Takojšnja razbremenitev gospodarstva na raven leta 1986

Vlada je ob začetku mandata v okviru ekonomske politike, ki jo je sprejela, upoštevala tudi dejstvo, da je gospodarstvo obremenjeno, vendar pri tem ne smemo pozabiti, da so te obremenitve relativno večje predvsem zaradi velike izgube nekdanjih trgov.

Zavedajoč se tega, je vlada začela vzpostavljati stimulatивnejše makroekonomske pogoje gospodarjenja. Tako se je povečal tečaj tolarja z 51,46 SIT/DEM na 57,22 SIT/DEM (merjeno po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan 15. 5. 1992 in 23. 9. 1992). Ta tečaj naj bi bil dovolj stimulativen, da izvoznikom, ki izvažajo vsaj 30 odstotkov svoje proizvodnje, omogoča ustrezno poslovanje. Za tista podjetja pa, ki so marginalni izvozniki oziroma izvozijo le nekaj odstotkov svoje proizvodnje, pa bo tečaj po njihovem prepričanju vedno prenizek.

Do spremembe je prišlo tudi pri obrestnih merah, saj se je medbančna obrestna mera s 30 do 35 odstotkov v maju in juniju znižala na 17 do 18 odstotkov, komitenti A in B kategorije pa dobivajo kredite tudi po 12-odstotni obrestni meri.

Ob tem je vlada sprejela tudi linearne ukrepe, pri čemer je v skupščino Republike Slovenije poslala zakon o odkupu terjatev do Iraka in zvezne direkcije za promet in rezerve izdelkov posebnega namena. S tem zakonom bo Republika Slovenija odkupila s 30-odstotnim diskontom terjatve iz naslova poslov z Irakom v višini 155,8 mio USD (dolarjev), od tega približno polovico od podjetij iz kovinske in elektroindustrije. Hkrati s tem bo odkupila terjatve iz naslova poslov z JLA v višini 171,6 mio dolarjev, od tega približno dve tretjini od podjetij kovinske in elektroindustrije.

Ob tem je vlada sprejela o načinu in pogojih odlaganja davkov in prispevkov, ki se nanaša na podjetja s področja gospodarstva, ne pa na podjetja gospodarske infrastrukture (elektrogospodarstvo, premogovništvo, železniško gospodarstvo, ptt, cestno gospodarstvo, komunala). S tem sklepom se podjetjem lahko odložijo davek od osebnih prejemkov, davek iz dobička in prispevek za zaposlovanje za obdobje šest mesecev. Celoten znesek odloženih davkov in prispevkov iz tega naslova ne sme preseči 3 mlrd tolarjev, kar pomeni, da se država na ta način začasno odpoveduje 3 mlrd tolarjev proračunskih prihodkov.

Vlada je sprejela tudi predlog poravnave odloženih davkov in prispevkov, ki naj bi ga podjetja poravnala v 18 mesečnih obrokih, s pričetkom plačevanja v letu 1993. Davki in prispevki so bili odloženi 209 podjetjem, obveznosti iz tega naslova in obresti pa znašajo 6.786 mio tolarjev.

Nadalje bo vlada sprejela predlog poravnave dolga za porabljeno električno energijo – celoten obseg dolga znaša 5.862 mio tolarjev, podjetja pa naj bi ga glede na velikost poravnala v 4 do 24 mesečnih obrokih.

Sprejet je tudi predlog poravnave dolga do Slovenskih železnic, kjer naj bi se dolg 1.152 mio tolarjev za notranji trg in 197 mio tolarjev za zunanji trg poravnalo v 6 mesečnih obrokih.

Vlada kontrolira tudi vse cene v javnem sektorju, tako da so le-te od prevzema njenega mandata nespremenjene. (O tem več pri vprašanju o kontroli cen monopolistov.) Takšna cenovna politika je rezultirala v stabiliziranju inflacije na nivoju približno 2 odstotka mesečno, kolikor naj bi bila inflacija po predvidevanjih tudi v septembru. Na ta način so učinkovito kontrolirani tudi življenjski stroški.

Ze junija je bil liberaliziran uvoz z znižanjem tako carinskih kot necarinskih dajatev na uvoz reprodukcijskega materiala, surovin in opreme, ki se ne proizvaja doma.

Ob pogojih za razbremenitev gospodarstva je vlada sprejela tudi ukrepe za njegovo sanacijo in prestrukturiranje. Poleg zgoraj navedenih se ti nanašajo zlasti na individualno sanacijo posameznih podjetij, ki bo opravljena na osnovi razpisa, ki je bil v ta namen objavljen. Ob tem vlada izvaja aktivno politiko zaposlovanja, ki bo tudi v okviru celovitega projekta sanacije slovenskega gospodarstva olajšala razreševanje presežnih delavcev v posameznih podjetjih.

2. Zagotovitev izplačila osebnega dohodka v višini 18.500 tolarjev neto do 18. v mesecu

Če bi s zajamčeni osebnim dohodom dvignili na 18.500 tolarjev neto, bi to povzročilo tudi dvig socialnih korektivov, ki so vezani na to kategorijo, za kar pa sredstev v takem obsegu v proračunu ni, zato bo vlada ta predlog še proučila.

Ob tem pa je potrebno vedeti, da vlada nima namena omejevati višine izhodiščnih plač v podjetjih, če so za to dane materialne možnosti. Z ozirom na to vlada sindikatom predlaga, naj trdi sami ocenijo, če so

v podjetjih za tako izplačilo osebnih dohodkov dane objektivne možnosti in če ne bo to povzročilo še dodatnih težav in blokade žiro računov v posameznih podjetjih.

3. Zaščita kovinske in elektroindustrije s takojšnjimi kratkoročnimi ukrepi, zaščita obstoječih delovnih mest z zagotovitvijo materialne in socialne varnosti delavcev ter sprejem ustreznega stečajnega zakona

Vlada se zaveda, da je kovinska in elektroindustrija ena tistih, ki jo je izguba trgov bivše Jugoslavije in razpad držav v Vzhodni Evropi najbolj prizadel. V okviru projekta sanacije in privatizacije slovenskega gospodarstva je bil objavljen razpis za individualno sanacijo, na katerega se je prijavilo veliko podjetij, ki skupaj zaposlujejo preko 75 tisoč delavcev.

Postopek individualne sanacije bo v prvi vrsti usmerjen v spreminjanje menedžmenta, v dogovarjanje z upniki, bankami itd. Do zadnjega pa se bodo štela delovna mesta v tej panogi industrije.

4. Prioriteta uresničevanja kolektivnih pogodb v primerjavi z neogospodarstvom in zmanjšanje javne porabe

Kar se tiče obremenitev, je Slovenija obremenjena tako, kot so primerljive urejene evropske države. Pri tem je vlada, izhajajoč iz svoje ekonomske politike, najprej ocenila stanje proračuna in uredila poslovanje proračunskih porabnikov. Prvotno načrtovani obseg proračuna, ki naj bi znašal 24,6 odstotka družbenega proizvoda, je bil zmanjšan in znaša 23,1 odstotka ocenjenega družbenega proizvoda.

Glede cen, ki jih vlada lahko nadzira, velja pripomniti, da so te ostale nespremenjene od prevzema mandata (cene elektrike, ptt, naftnih derivatov in zemeljskega plina). Več o tem pri naslednji točki.

Pomemben segment javne porabe so izdatki za SPIZ in zdravstveno zavarovanje, ki predstavljajo skupaj okoli 20 odstotkov družbenega proizvoda, vendar vlada na ta segment ne more vplivati, ampak je za sprejem prispevnih stopenj za ta sektor pristojna skupščina Republike Slovenije.

Ob tem vlada pripravlja tudi zakonodajo, ki bo javno upravo racionalizirala in napravila učinkovitejšo. Tako so v proceduri še zakon o vladi, zakon o upravi itd., ki naj bi prispevali k reorganizaciji državne uprave tako na republiški kot tudi na občinski ravni.

Vlada se tudi zaveda problema, ki ga imajo podjetja s področja gospodarstva z vsakokratnim zagotavljanjem sredstev za izplačilo osebnih dohodkov. Sedanja ureditev predvideva, da se davki in prispevki na neto osebne dohodke plačajo v šestih dneh po njihovem izplačilu. Zato bo vlada proučila, ali je možno plačilo davkov in prispevkov na neto osebne dohodke opraviti v dveh ali treh obrokih v mesecu izplačila.

V zvezi z izdajo vrednostnih listin za osebne dohodke, ki pomenijo odstopanje od osebnega dohodka po kolektivni pogodbi, vlada meni, da bi bilo treba proučiti možnost realizacije izdanih vrednostnih listin za manj izplačane osebne dohodke v individualnih sanacijskih procesih, ki se izvajajo preko Sklada Republike Slovenije za razvoj, in sicer tako, da bi jih realizirali s posebnimi pogodbami Sklada za razvoj in posameznimi podjetji.

Ob tem naj bi si v skladu z zahtevami SKEI prizadevali, da se določilo o uveljavljanju vrednostnih listin vnesejo tudi v zakon o stečaju in prisilni poravnavi in v zakon o privatizaciji podjetij.

Vlada je bila ob prevzemu mandata soočena s pritiski za dvig cen v javnem sektorju, vendar jih je uspešno zavrnila. Tako ni bilo sprejeto 78-odstotno povišanje cene električne energije, zavrnjeno je bilo povišanje cen poštne storitve, nespremenjene ostajajo cene naftnih derivatov.

Tudi oktobra, ko bo uveden prehod na zimsko tarifo, bo dvig cen električne energije zgolj 3- do 4-odstoten. Eventualno se bo povečal edino ptt impulz, ki je na tako nizki ravni, da ne omogoča nadaljnega ustreznega razvoja telefonije.

Ob tem vlada ni dala soglasja k povečanju cen pri osnovnih komunalnih storitvah in stanovanjskih najemninah, prevoznih potnikov v mestnem in primestnem potniškem prometu, premijah za obvezno zavarovanje avtomobilske odgovornosti osebnih vozil, preprečila je več kot 200-odstotno povišanje cen učbenikov in učnih potrebščin. Ob tem vlada obvladuje nespremenjene odkupne cene mleka, zadržuje cene moke in kruha, sprejela pa je tudi odlok o zmanjšanju cen sladkorja na 70 SIT/kg.

Ob teh ukrepih vlada zastruje nadzor nad spreminjanjem cen v občinah, hkrati pa pripravlja pogoje za nadaljnje sproščanje uvoza v monopolnih sektorjih.

Na področju davčne politike vlada analizira izvajanje zakona o dohodnini. Če bo ocenjeno, da so potrebne njegove spremembe, ga bo vlada prvenstveno spremenila tako, da bosta najnižja plačilna razreda razbremenjena njenega plačevanja.

Ob tem vlada, zavedajoč se dejstva, da je davčna izterjava še vedno premalo učinkovita, pripravlja spremembo nekaterih zakonov s tega področja: zakona o davčnem postopku, zakona o reviziji, itd.

mag. Herman Rigelnik
podpredsednik

STAVKA PRELOŽENA

Energetikom je vlada priznala svojo nesolidnost v pogajanjih. Ne oporeka njihovim zahtevam in podatkom...

Od 16. februarja se je zvrstilo 12 pogajanj in 5 pogovorov, k čemur lahko prištejemo še zadnja dva – ki za spremembo le pomenita rahel premik. Vlada se je očitno zavedala, da je delavcem preprosto prekipelo.

Ivo Miglič je povedal, da so sindikati tudi na ponedeljkovem srečanju z vlado dokazali organizacijsko moč in predvsem enotnost. Vlada je 38 predsednikov stavkovnih odborov le uspela prepričati, da so vzroki za enomesečni odlog stavke dovolj tehtni. Obljubila je, da bo v tem času delovala v skladu s podpisano izjavo.

Slišali smo, da sindikalistov niso prepričali prav zlahka. Preveč slabih izkušenj in nezaupanja se je nakopičilo

v tem času. Tudi odprtih vprašanj ni malo – recimo poračun oziroma častni dolg vlade, ki bo še vedno predmet pogajanj, pa 20-odstotno zaostajanje pri tarifnem delu kolektivne pogodbe bo spet na dnevnem redu, regres bi vlada rada vključila v poračun, češ da so si ga energetiki izplačali preveč. Sindikat vladi tega kajpak ne priznava in Ivo Miglič pojasnjuje, da so vladni pogajalci sami priznali, kako za kaj takšnega nimajo pravnih osnov, le »politična opredelitev« naj bi bila to...

Skratka, »če v mesecu dni ne pridemo skupaj, sklep o stavki energetike velja,« je pribil Ivo Miglič. »Ljudje so namreč pošteno nakurjeni, čeprav je na zadnjem pogajanju proti odlogu stavke glasoval en sam predsednik stavkovnega odbora. Ali rezultati pogajanj ali stavka, tu ni nobene pomisleka.

Stavkovni odbor Sindikata delavcev dejavnosti energetike v Republiki Sloveniji je na razširjeni seji, dne 28. septembra 1992 SKLENIL, da se dne 17. septembra 1992 napovedana splošna stavka v energetiki s pričetkom 29. 9. 1992 v elektrogospodarstvu in s pričetkom 30. 9. 1992 v premogovništvu, odlaga za mesec dni.

Osnova za takšno odločitev je rezultat pogajanj med pogajalskima skupinama Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije in Ministrstva za energetiko dne 25. 9. 1992, ki s podpisano skupno izjavo jamči dolgoletna razmerja BOD v EGP do BOD gospodarstva kumulativno za leto 1992 in takojšnje nadaljevanje pogajanj.

Vsebina izjave, ki je bila z Ministrstvom za energetiko podpisana dne 25. 9. 1992 in jo je danes pojasnil minister za energetiko mag. France Avberšek, je sestavni del tega sklepa.

Franc Druks,
predsednik
stavkovnega odbora SDE

Vlada ima takojci priložnost dokazati, koliko resno misli. Že za septembrsko plačo naj bi namreč veljalo, da se mora začeti približevati podpisani višini. Tudi deblo-

kado zdaj blokiranih energetskih podjetij so obljubili. Vlada mora svojo pripravljenost pač potrditi, mi cincali gotovo ne bomo!»

Ciril Brajer

SPORAZUM NE SME VELJATI LE NEKAJ MESECEV

flacije in stabiliziral cene osnovnih življenjskih potrebščin,

– omogočil usklajevanje minimalnih osebnih dohodkov oz. zajamčenih ter nadomestila po isti metodi, kot bo uporabljena za plače,

– upošteval košarico živ-

ljenjskih potrebščin kot podlago za ceno delovne sile,

– izenačil plače med gospodarstvom in negospodarstvom po tarifnih razredih.

Svobodni sindikati vladi ponovno predlagajo, naj čimprej pripravi spremembo in dopolnitve zakona o delovnih

razmerjih. Vlada naj predlaga tudi nov zakon o inšpekciji dela in zakon o zajamčenih osebnih dohodkih. Svobodni sindikati pozivajo vlado, naj skupaj z Gospodarsko zbornico takoj določi kriterije za plače direktorjev, ki morajo biti odvisni od uspešnosti poslovanja, ne pa od položajev oz. nazivov. Proračunska poraba se mora omejiti, izjema je le socialno varstvo in odpiranje delovnih mest.

Svobodni sindikati menijo, naj cena enote dela znaša 55 odstotkov povprečne plače v gospodarstvu. To izhodišče naj bo podlaga za pogajanje o spremembah in dopolnitvah kolektivnih pogodb.

Gregor Miklič je Mišiča dopolnil z mnenjem, naj socialni pakt ne bi veljal le za čas

IZJAVA

Dne 25. 9. 1992 sta se sestali pogajalski skupini Sindikata delavcev dejavnosti energetike Slovenije v sestavi: Franc Druks, Iztok Cilenšek, Franc Dolar, Ivo Miglič, Valter Vodopivec, Bojan Drol, Drago Skorenjšek, Franjo Mažgon in Ministrstva za energetiko: mag. Franc Avberšek, minister, Matko Pohar, Alojz Saviozzi in Janez Trček

Pogajalski skupini ugotavljata, da je podpisana kolektivna pogodba za elektrogospodarstvo in premogovništvo dejstvo in da bi v normalnih razmerah takšen podpis moral imeti težo, ki bi zagotavljala uveljavljanje podpisanih kolektivnih pogodb. Nesporno sta pogajalski skupini tudi ugotovili, da so se razmere po podpisu kolektivnih pogodb spremenile tako v slovenskem gospodarstvu kot tudi v elektrogospodarstvu in premogovništvu.

Pogajalski skupini sta tudi ugotovili, da je bilo v prejšnjih letih vzpostavljeno razmerje gibanja bruto osebnih dohodkov v premogovništvu in elektrogospodarstvu nasproti gospodarstvu. Ta razmerja so bila vzpostavljena v naslednjih poročilih:

- elektrogospodarstvo za 33 % večje bruto osebne dohodke kot gospodarstvo,
- Rudniki rjavih premogov Slovenije za 35 % večje bruto osebne dohodke kot gospodarstvo,
- Rudnik lignita Velenje za 58 % večje bruto osebne dohodke kot gospodarstvo.

Skupna ugotovitev obeh pogajalskih skupin je, da se morajo pogajanja začeti na teh izhodiščih, pri čemer se dinamika prilagoditvi likvidnostni sposobnosti elektrogospodarstva in premogovništva. Ta razmerja bo potrebno v pogajanjih tudi natančno po elementih preveriti in ugotoviti, ali so opravičljiva.

To nesporno pomeni odstop od izhodiščnih bruto osebnih dohodkov po kolektivnih pogodbah za elektrogospodarstvo in premogovništvo, vendar pa splošne gospodarske razmere in razmere v elektrogospodarstvu in premogovništvu začasno opravičujejo spremembo pri določanju višine izplačil bruto osebnih dohodkov.

Ta dogovor seveda ne pomeni odpovedi splošne stavke v elektrogospodarstvu in premogovništvu, pomeni pa osnovo za nadaljevanje pogajanj takoj v naslednjem tednu ter realne možnosti za nadaljnjo odložitev napovedane stavke.

Ljubljana, 25. 9. 1992

Pogajalska skupina
Stavkovnega odbora
Sindikata delavcev
dejavnosti energetike
Slovenije
Franc Druks

Ministrstvo za energetiko
mag. Franc Avberšek

Stavkali le na Vrhniki

Vrhnika je menda tako daleč od Ljubljane, da je k tamkajšnjim električarjem poslano sporočilo o odložitvi stavki zamudilo. V torek je Dragomer za nekaj ur ostal brez elektrike.

Dvome o stavki sproža le dejstvo, da vrhniški električarji »stavkajo« vsakič, ko padejo le tri kaplje dežja.

mandata sedanje vlade, ampak za daljše obdobje, ki ne sme biti odvisno od tega, kdo je predsednik vlade. Socialni pakt je za sindikat smiseln, če je njegov cilj trajna stabilizacija in učinkovito gospodarjenje. V socialnem paktu sprejemajo svobodni sindikati le tiste cilje, ki pomenijo izenačevanje odnosov s tistimi v razviti Evropi. Miklič je opozoril tudi na nadzor nad izvajanjem socialnega sporazuma. Predlagal je, naj tripartitni organ vseh partnerjev vključi v po-

sebno poglavje sporazuma, da bo lahko sproti nadziral njegovo izvajanje.

Oglasil se je tudi Rajko Lesjak in dejal, da je socialni pakt zanj most za veljavo kolektivnih pogodb. Lesjak misli, da socialni sporazum ne sme razveljaviti niti delčka vsebine kolektivnih pogodb. Vladi je predlagal, naj takoj ratificira dve mednarodni konvenciji o kolektivnih pogodbah, s čimer bo pridobila zaupanje svobodnih sindikatov.

F. K.

Visoke plače ptičje strašilo

...» Ob tem, da smo že z zdajšnjimi plačami predragi za tuje trge, je obnašanje sindikatov predvsem v njihovo škodo...« je modrost iz ust Mitje Gasparija, ministra za finance.

Po njegovi logiki bi na tujem trgu takoj nabrisali Avstrijce, saj naš delavec v povprečju zasluži komaj dobrih 20 odstotkov tega, kar kane v žep njegovemu avstrijskemu kolegu.

Vir nekonkurenčnosti in še česa potemtakem ne more tičati v plačah. Za demagogijo, ki jo vlada zdaj načrtno zganja po medijih, se skriva prikrivanje bistvenega problema – veliko velike predraža država, ki se za povrh komaj uči, kako postati tudi učinkovita.

C. B.

GOSTINCI SMO SE SREČALI V MEDIJSKIH TOPLICAH

Republiški odbor sindikata gostinskih in turističnih delavcev je 25. septembra organiziral srečanje delavcev v tej panogi. Prisostvovalo mu je 400 udeležencev.

Dopoldne smo organizirali okroglo mizo, na kateri sta sodelovala minister za turizem Janez Sirše in ministrica za delo Jožica Puhar. Navzoči so bili tudi predstavniki zbornice in direktorji gostinskih in turističnih podjetij. Na tej okrogli mizi smo govorili o položaju in perspektivah slovenskega turizma in gostinstva.

Minister Sirše je razložil prizadevanja za krepitev panoge in orisal vsebino zakonskih aktov z našega področja. Opozoril nas je na pomanjkljivosti v nekaterih de-

lovnih organizacijah. Ministrica za delo Jožica Puhar je govorila o predvidenih spremembah kolektivnih pogodb in o drugih aktih, s katerimi bo urejena zaščita delavcev. Na razpravi je sodelovalo 80 predsednikov sindikalnih organizacij, ki so goste spraševali o možnosti za razbremenitev podjetij in zakonu o lastninjenju. Omenili so tudi neenake pogoje gospodarjenja v zasebnem in družbenem sektorju, kritizirali so inšpekcijske službe in načeli še vrsto vprašanj, na katera so naši gostje skušali odgovoriti. Minister Sirše je v razpravi razložil tudi poglede na podjetništvo v gostinstvu in omenil prevažno inventivnost poslovnih kadrov.

Na tej okrogli mizi smo govorili tudi o izobraževanju naših delavcev v Avstriji, Švici in Italiji. Minister meni, da nekatera vlaganja tujcev v slovenska turistična podjetja kažejo spekulativne namene, na kar ministrstvo ne bo pristalo.

Popoldne smo se udeleženci zabavali ob prijetni glasbi ansambla »Veter«. Pomerili smo se tudi v športnih in družabnih igrah.

Menim, da je bila udeležba na prvem srečanju gostinskih in turističnih delavcev zadovoljiva in da so prišli tisti, ki jih najbolj zanima prihodnost naše panoge.

Mihajlo Zver
Slika: Sašo Bernardi

NI OVIR ZA SODELOVANJE

V prejšnji številki smo objavili nekaj misli Anne-Marie Mureau iz Mednarodne organizacije kovinarjev (IMF), ki je bila prejšnji teden na obisku pri SKEI. Gospa Anne-Marie je svetovalka IMF za sodelovanje z deželami iz bivšega socialističnega tabora. Z njo smo se želeli pogovarjati zlasti o tem, vendar nam to ni uspelo, ker je bila prosta šele deset minut pred odhodom na letališče. Za DE nam je zato dala le kratko izjavo.

Gospa svetovalka je prišla v Slovenijo, da bi zbrala čimveč informacij o sindikalnem gibanju in položaju delavstva. Nekatere njene izjave kažejo, da je pred obiskom menila, da smo pri nas v podobnem položaju, kot so delavci na Poljskem, v Romuniji in še kje. Za Večer je izjavila, da je preseščena nad našim relativno visokim življenjskim standardom in urejenostjo mest. Na vprašanje, ali bo v svojem po-

Pogovor z vodstvom SKEI

ročili z obiska v Slovenijo sprejem v članstvo njene mednarodne organizacije, ni želela odgovoriti, češ da njena naloga ni odločanje, ampak

spoznavanje sindikatov in ugotavljanje njihove uspešnosti v boju za koristi zaposlenih. Ker v enem tednu ni mogla spoznati vsega, bo vodstvu predlagala, da k nam pošlje še eno misijo.

Svojemu vodstvu pa bo kljub temu predlagala, naj začne konkretno sodelovati s SKEI, za kar ni potrebno formalno članstvo. Anne-Marie misli, da bo sodelovanje omogočilo medsebojno spoznavanje in stvarno oceno položaja delavcev v Sloveniji. Kljub temu, da je nise vprašal za prednosti in slabosti sindikalnega pluralizma, je izjavila, da je večje število sindikatov znak demokratičnosti družbe in kaže na možnosti, da ljudje povedo svoje mnenje in se sami organizirajo za svoje interese. V prejšnji številki smo objavili njeno mnenje o škodljivosti poseganja politike v sindikalno gibanje, npr. v Franciji in vzhodni Evropi. Naše sindikalne zveze, federacije in konfederacije je treba ocenjevati po tem, koliko se je članstvo samorganiziralo oziroma koliko so jih organizirale

stranke. Temu lahko dodamo, da politično različno naravnani sindikati verjetno ne morejo prerasti v močno sindikalno gibanje.

Svetovalka Mednarodne organizacije kovinarjev je opazila intenzivna prizadevanja SKEI in Zveze Svobodnih sindikatov za rešitve v korist delavcev. Posebej je pohvalila prizadevanja za zaščito življenjskega standarda zaposlenih s sistemom kolektivnih pogodb. Pri oceni naših sindikalnih dogajanj pa je upoštevala, da je Slovenija v prehodnem obdobju, ko se sočasno s spreminjanjem družbene ureditve spreminja tudi vloga in položaj sindikata. Po njenem mnenju so sindikati v Sloveniji vključeni v zahteven in dolgotrajen učni proces.

Najvišji organ IMF se bo na redni seji sestal junija 1993 v Zürichu. Če bo medsebojno sodelovanje dalo pozitivne rezultate, bo takrat naš SKEI verjetno postal polnopraven član te organizacije, ki bo takrat praznovala tudi svojo stoto obletnico.

Francšek Kavčič

Predlog vodstva za prisilne dopuste 150-im od 390 zaposlenih delavcev Agrotehnike Trgovine, d. o. o., je sprožil sestanke, ki so se začasno končali z zborom delavcev 28. septembra. Ker so plače v poletnih mesecih v firmi znašale 30 do 40 % za kolektivno pogodbo, so zborovalci govorili tudi o njenem izvajanju. V sindikalnih razpravah pred zborom je nastala vrsta vprašanj in zahtev, na katera bo vodstvo odgovorilo naknadno, saj je zboru dalo le nekaj kratkih odgovorov. Na zboru v jedilnici je bilo skoraj 200 zaposlenih, ki so bolj ali manj pasivno poslušali vprašanja sindikalistov ter pojasnila in odgovore direktorja in njegovega namestnika. V razpravi je sodeloval tudi Stane Drobnič, sekretar območnega odbora sindikata delavcev trgovine. Po tem, kar smo slišali, sestanek ni bil zadnji, saj problematike, nastale v zadnjih dveh letih, ni mogoče rešiti čez noč in na enem samem sestanku.

Zaostajanje plač za KP je neposredna posledica zmanjševanja obsega poslovanja. Po mnenju direktorja Draše Šegule so plače odvisne od realnih možnosti. Delavci Agrotehnike pa ob plačah dobivajo še denar za družbeno prehrano v zaviljivem znesku, vračajo jim tudi stroške prevoza na delo. Družbeni standard v podjetju je torej razvit bolj kot v drugih firmah. Direktor meni, da so plače takšne kot so in veseli bo, če mu nekdo dokaže, da lahko izplačujejo več. Direktor pa ve, da bi bile plače 105-odstotne, če bi število zaposlenih zmanjšali za 20 %. V Agrotehniko so na žalost uporabljali sindikalne »mekhe« variane, delavce niso odpuščali, so jim le masovno dokupovali leta. Direktorja je dopolnil Jure Mekine s podatkom, da je firma

DELAVEC, KI JE DOMA, NE DELA STROŠKOV

v prvem polletju poslovala pozitivno, da pa v treh poletnih mesecih s prodajo zaslužijo le 22 do 24 milijonov tolarjev, medtem ko stroški znašajo 40 do 60 milijonov tolarjev.

Razpravo o prenizkih plačah je zbor zaključil s sklepom, naj direktor delavcem izda listine za premo izplačane osebne dohodke. Direktor jih bo izdal v desetih dneh po sprejemu zapisnika, če bo ugotovil, da so skladne s predpisi. Stane Drobnič je direktorja opozoril, da se je o zniževanju treba vsak mesec pogovarjati s sindikatom in ne zadoščajo sklepi bivšega delavskega sveta, ki ga ni več, saj imajo zdaj le še upravni odbor d. o. o.

Imeli smo preveč dopusta

Spisek delavcev, ki naj bi odšli na dopust v času, ko imajo najmanj dela, je po mnenju Staneta Drobniča povzročil bojazen, da se za njim skrivajo načrti o začasnem čakanju na delo in trajnih presežkih delavcev. Direktor je njemu in delavcem dejal, da so ta ukrep sprejeli, ker delovni proces ne bo moten, saj v tem času ne prodajo skoraj ničesar. Po njegovem mnenju so zaposleni lani in letos imeli nenormalno veliko dopusta in letos so večinoma uporabili le lanski dopust. Janez Horvat je dejal, da so na prvi spisek za dopuste dali tiste, ki so imeli naj-

več neizkoriščenih dni, upoštevali so tudi pričakovani uspeh dela na delovnih mestih. Ta ukrep pa ni v škodo delavcev. Na drugi spisek bodo prišli drugi delavci. Horvat je pribral, da je samo ta informacija prava, ne pa tisto, kar zaradi lastnih interesov govorijo posamezniki. Predsednik komisije, ki je pripravljala spiseke za prisilni dopust, je dodal, da so zadevo pripravljali mesec dni. Pogovarjali so se z vsemi prizadetimi in njihovimi šefi. Delavec, ki je doma, ne dela nekaterih stroškov. Gradivo je bilo pisano za razpravo na ožjem kolegiju, ne pa za ljudi, sicer bi napisali lepše. Zbor delavcev se je zadovoljil s temi pojasnili. Direktor in njegov namestnik pa sta dodala, da v Agrotehniko tokrat zadnjič uporabljajo mehko varianto in verjamejo v njen uspeh, saj hočejo rešiti delovna mesta vseh 390 zaposlenih.

Predsednik svobodnih sindikatov v firmi Alojz Zver je s pomočjo kolegov prebral zahteve in vprašanja delavcev iz posameznih sektorjev in organizacijskih enot. Zapisal sem le nekatere.

Smo zanimivi, ker imamo svoje prostore

Direktorju očitajo, da z reorganizacijo zamuja dve leti in da vodstvo, ki je firmo pripeljalo v ta položaj, firme ni sposobno rešiti. Horvat je sokreator napačne po-

stovne politike ter projektov Beograd in Negotino. Na spisku za dopust je tudi delavka na porodniški. Skupne službe ne morejo biti profitni center. Zakaj firma ne oddaja praznih poslovnih prostorov, zakaj za sejme trošimo kot takrat, ko je šlo dobro, zakaj še ni odprt diskont. Zakaj še naprej plačujete trgovske potnike, zakaj, zakaj... Listine, s katerimi se je bivša Agrotehnika Trgovina preoblikovala v d. o. o., verjetno niso skladne s predpisi in jih je treba preveriti. Še vedno ne vemo, kaj je lastnina naše firme.

Direktor in njegov namestnik sta odgovorila na nekatera od teh

družbeni pravobranilec pregleda listine o preoblikovanju firme.

Zatem se je zbor delavcev spremenil tudi v sindikalni članski sestanek, saj je predsednik sindikata Alojz Zver predlagal, da ga razrešijo funkcije. Predlog je posledica govorice in očitkov o nezupanju med članstvom, neuspešnosti, vodstvo naj bi ga celo podkupilo. Delavci so mu v kratki razpravi očitali le to, da jih o delu sindikata ne obvešča in da dela kar sam. Dejal jim je, da vse to ne drži. Glasovali so le o tem, ali lahko še naprej vodi sindikat. Le trije so menili, da ga ne more, zato bo Zver še naprej predsednik svobodnih sindikatov v Agrotehniko Trgovini.

Šegula in Horvat sta se pred koncem sestanka še enkrat oglašila. Direktor je dejal, da ni poklican za rušenje firme. Horvat pa je zbrane pozval k prijateljstvu, saj so sodelavci večinoma dobri in ni bilo prav, da so bili tokrat štirje na zatožni klopi.

Problem v do nedavna monopolni firmi, ki je dobro služila tako doma kot v vsej Jugoslaviji, niso primerljivi s tegobami delavcev v gospodarstvu, o katerih običajno pišemo. Videli sem, da strogi hierarhični odnosi ne povzročajo le tega da ljudje na sestankih ne govorijo, ampak da tudi po sestanku ne komentirajo, kar se je zgodilo. Hvalisanje z »mekho« varianto je pravzaprav slaba uteha za delavce, ki jih naenkrat čaka vse tisto, kar so druga podjetja naredila v dveh letih. Firma pa je zdaj d. o. o. in direktorji so kljub družbeni lastnini odgovorni le nekemu upravnemu odboru, ne pa zaposlenim, ki na svoji koži spoznavajo krute posledice napak svojega vodstva.

Francšek Kavčič

PRIROČNIKI ZA SINDIKALNE ZAUPNIKE, STROKOVNE SLUŽBE PODJETIJ IN POSAMEZNIKE

● več avtorjev:

KAKO UVELJAVITI SPLOŠNO KOLEKTIVNO POGODBO V PRAKSI

Navodila – Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo. Cena 520,00 SIT

● več avtorjev:

MOJE PRAVICE NA DELOVNEM MESTU

Delovno razmerje – Prenehanje potreb po delavcih – Posebno varstvo žensk, mater, delavcev z družinskimi obveznostmi, mladine, invalidov in starejših delavcev – varstvo pravic delavcev – Varstvo pri delu – Pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, za primer brezposelnosti, zdravstveno, socialno varstvo – Seznan služb pravne pomoči. Cena 350,00 SIT

● Mira Becele

STANOVANJSKA RAZMERJA PO NOVM

Priročnik za lastnike stanovanj in za tiste, ki bi to radi postali... Stanovanjski zakon s komentarjem in primeri praktične uporabe njegovih določil. Cena 520,00 SIT

● Bogdan Kavčič

DELAVCI IN UPRAVLJANJE

Participacija – vzroki, cilji, vsebina in moč, organizacijske oblike, prednosti in kritike, evropski modeli participacije in kaj prinaša novi »Zakon o sodelovanju delavcev pri upravljanju podjetij«.

Cena 350,00 SIT

● ROKOVNIK – PRIROČNIK '93

Koledarski del – Blok za zapiske – Vsebinski-sindikalni del. Cena 700 SIT.

● Gregor Miklič

NOVA DELOVNA ZAKONODAJA

Prečiščeno besedilo Zakona o delovnih razmerjih in Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti s komentarjem.

Cena 520,00 SIT

● Stane Uhan:

PLAČNI SISTEM V REPUBLIKI SLOVENIJI

Statistični podatki – Kritična raven – Evropske cene in balkanske plače – Izhodiščni osebni dohodki – Kaj ve in misli vlada – Načrtovanje najnižje osnovne plače – Konkretni predlogi – Podcenjeno znanje – Najvišje plače. Cena 400,00 SIT

● Aleksej Cvetko

NOVA UREDITEV POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Zakaj so bile potrebne spremembe v pokojninski in invalidski zakonodaji – Spremembe pogojev za upokojevanje – Nova definicija invalidnosti in kaj to pomeni – Nov sistem odmere nadomestil plač invalidom II. in III. kategorije invalidnosti. Cena 500 SIT

NAROČILNICA ZA KNJIGE – PRIROČNIKE

Pri Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, nepreklicno naročamo

..... izv. ● Kako uveljaviti izv. ● Rokovnik-priročnik '93
..... izv. ● Moje pravice na izv. ● Nova del. zakon.
..... izv. ● Stanov. razmerja izv. ● Plačni sistem
..... izv. ● Delavci in uprav. izv. ● Nova ureditev ...

Od 1. 2. 1992 se za knjige zaračunava 5-odstotni prometni davek.

Naročeno mi pošljite na naš naslov:

Ulica, poštna št. in kraj:

Ime in priimek podpisnika:

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. kupec bom plačal po povzetju.

Dne: Žig Podpis naročnika

Vse informacije o knjigah – priročnikih objavljamo v časopisu »DE«. Časopis DE in knjige lahko naročite pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, telefoni (061) 321-255, 110-033, 313-942, 311-956. Fax. (061) 317-298

POSLANCI PRISLUHNILI SINDIKATOM

Na septembrskem zasedanju vseh treh zborov mariborske občinske skupščine so namenili posebno točko dnevnega reda razpravi o polletnih rezultatih gospodarjenja in pobudam Območnega sindikata Podravja v zvezi s projektom preustroja in sanacije slovenskega gospodarstva.

Podpredsednik mariborske občinske vlade dr. Franci Čuš je v uvodu k tej točki nanizal vrsto podatkov in povedal, da kaže analiza polletnih finančnih obračunov zelo slabo stanje mariborskega gospodarstva. To je veliko slabše kot v prvem polletju lani in po zaključnih računih za leto 1991, kar nedvoumno kaže na poglobljanje krize. Tako je celotno mariborsko gospodarstvo doseglo skupno akumulacijo le milijardo tolarjev, medtem ko je bila skupna izguba osem milijard tolarjev. Vrednost mari-

borskega izvoza se je občutno zmanjšala, podjetja tarejo vse večje likvidnostne težave in tačas je v Mariboru že skoraj 11 tisoč brezposelnih, kar je 11 odstotkov vseh zaposlenih v Sloveniji.

Nekaj uvodnih misli o prestrukturiranju slovenskega gospodarstva in pobudah sindikatov v zvezi s tem je povedala tudi predsednica Območnega sindikata Podravja Metka Rok-sandič. Poudarila je, da sindikati izvajanje takšnega projekta načelno podpirajo, saj so nekaj

takšnega že zdavnaj zahtevali, kljub podpori pa so do projekta previdni. Predvsem zato, ker je lahko intervencionizem države in centralistično vodenje tudi zelo nevarno, da bi namesto logike prevladala birokracija. Tak način je lahko tudi potuha slabim vodstvom v podjetjih, da tudi v prihodnje sama ne bo naredila kaj prida za izhod iz krize zanašajoč se pač na državo. Problematika je zaradi vse večjega števila brezposelnih v Mariboru in v Podravju, zaradi vse večjega števila podjetij z blokiranimi žiro računi in tistimi, ki poslujejo z izgubo, toliko celovitejša in zahteva temeljit pristop, trezno presojo stanja in umno ravnanje. Zaskrbljujoče stanje zahteva ukrepanje tudi na lokalni ravni, zato so sindikati dali pobudo, da bi preustroj in sanacijo gospodarstva morali spremljati z neke vrste kriznim štabom in aktivnosti koordinirati z državnimi organi, da bi Mariboru prisodili enakopraven položaj. Tega procesa tudi ne bo mogoče uresničiti brez ustreznih kadrov v podjetjih, zato bi jim bilo treba pri tem pomagati. Prav tako bi bilo po mnenju podravskih sindika-

tovala treba oblikovati ustrezno socialno mrežo, nastaviti politiko aktivnega zaposlovanja in ohranjanja oziroma zagotavljanja novih delovnih mest. Razprava o tej problematiki je bila precej dolga. Poslanci so opisovali težave z različnih zornih kotov, v glavnem pa so bili enotni, da nekatere poteze vlade in njenih institucij krizo gospodarstva pospešujejo, namesto da bi jo skušale omejevati. Drugače kot pri nekaterih prejšnjih zahtevah in pobudah podravskih sindikatov, so poslanci tokrat njihovim zahtevam prisluhnili in jih tudi podprli, kajti v projektu prestrukturiranja in sanacije slovenskega gospodarstva so tokrat uvideli veliko nalogo, ki jih lahko rešijo ali vsaj začnejo reševati na ravni lokalnih oblasti. Zato so tudi podprli tako vladni program kot pobudo sindikatov in zadolžili občinski izvršni svet za njihovo uresničevanje. Del teh nalog je sicer že zajet v projektu Maribor jutri, za katerega pa so nekateri menili, da je predvsem razvojni program, mesto pa da potrebuje še bolj kot Maribor jutri – Maribor danes...

Blaž Grča

ATRIS

Borza sindikalnega turizma

BORZNO SPOROČILO ŠTEVILKA 37

ATRIS – BORZA SINDIKALNEGA TURIZMA, Ljubljana, Dalmatinova 4, sprejema ponudbe prostih počitniških možnosti, posreduje proste zmožljivosti, organizira zamenjavo, nakup ali prodaja počitniških objektov, stanovanj, bungalovov, prikolic in drugih možnosti.

Pišite nam ali telefonirajte na (061) 326-982 ali 322-975; naš telefaks je (061) 317-298; žiro račun 50101-601-92077 – Atris. Poslovni čas za stranke vsak delovnik od 9. do 15. ure.

A. POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI, KI VAM JIH NUDIMO

Hribi

- Počitniška hišica v Bohinju** – opremljena za 6 oseb, tri spalnice, kopalnica, WC, dnevni prostor, kuhinja, ograjen vrt, garaža. V oktobru cena 40 DEM. Termini najmanj 3 dni.
- Apartmenti na Pokljuki** – veliki apartma za 4 osebe, garsonjera za 2 osebi. V celoti opremljeni. Cena od 26 do 35 DEM na dan v tolarški protivrednosti.
- Dom v Planici** – dve-, tri- in štiriposteljne sobe. Penzion 15 DEM. Termini po dogovoru.
- Garsonjera v Kranjski Gori** – v celoti opremljena za 4 osebe, termini po 26. septembru. Cena 28 DEM na dan.

Zdravilišča

- Naravno zdravilišče »Triglav« Mojstrana** – bivanje v dve-, tri- ali štiriposteljnih sobah. Cena polnega penziona 24 DEM, polpenziona 21 DEM. Cene za šole v naravi: za predšolske otroke 13 DEM, za osnovnošolce 15 DEM in za dijake do 18. leta 16 DEM. Pokličite (064) 891-020.
- Programi na Koroškem** – eno-, dvo- ali tridnevni programi. Srečanje s Koroško; doživljanje treh alpskih skupin, treh dolin, kmečkega življenja in prostrane narave. Pokličite (0602) 42-295.
- Terme Lendava** – izberite srebrni program: sedem ali deset dni, polni penzion, neomejeno plavanje v termalnih bazenih, razgovor z zdravnikom, družabni program. Telefon (069) 75-721.

Morje

- Počitniška stanovanja v Maredi** pri Novigradu: dvosobna stanovanja v počitniškem naselju, v celoti opremljena, trgovina v naselju, možnost bivanja za 5 oseb. Cena 25 DEM. Termini v oktobru.
- Hotel v Piranu** – dve- in triposteljne sobe, etažne sanitarije. Polpenzion 29 DEM. Poseben vikend program – od petka do nedelje. Cena 58 DEM v tolarški protivrednosti.
- Trisobno stanovanje v Novigradu**. Termini od 20. septembra dalje. Cena 27 DEM na dan.

Prikolice

- Prikolica v AC Izola** – opremljena za 4 osebe, baldahin. Termini po izbiri. Cena 1.000 SIT na dan.

D. ENODNEVNI IZLET V SLOVENSKEM PRIMORJU

- Križarjenje z barko** – kosilo, ribji piknik, zabavni program. Skupine od 25–40 oseb. Primerno za sindikalne izlete po slovenski obali. Cena 2.200 tolarjev na osebo.
- OKTOBERFEST** – že nekaj let niste šli na sindikalca. Letos se vam ponuja ta možnost do 4. 10. Cena enodnevnega izleta za skupine od 40 do 50 oseb je 54 DEM v tolarški protivrednosti.

E. POSEBNO OBVESTILO – sindikalne organizacije in druge lastnike počitniških domov, stanovanj in bungalovov, ki bi bili zainteresirani za skupno holdinško podjetje v republiki Hrvaški, vabimo k sodelovanju. Svojo namero sporočite Atrisu.

F. IŠČEMO POČITNIŠKE ZMOGLJIVOSTI

Lastnike počitniških zmožljivosti v Bohinju, Kranjski Gori ali na Rogli vabimo, da proste termine ponudijo Borzi sindikalnega turizma.

G. POSLOVNA POTOVANJA IN STROKOVNI OBISKI SEJMOV

Organiziramo vam individualno ali skupinsko potovanje kamorkoli po Evropi.

Informacija gostom Atrisa

PLAČILNI POGOJI: ob potrditvi rezervacije takoj vplačate 30% celotnega zneska, preostali del mora biti poravnani 12 dni pred pričetkom letovanja. Pri odpovedi, daljši od 30 dni za že rezervirani oddih, zaračunamo stroške poslovanja in nastale stroške; pri odpovedi, krajši do 15 dni, zaračunamo stroške in 20% celotnega zneska. Pri krajših odpovednih rokih zahtevamo plačilo v celoti. Cene veljajo le za že v celoti plačane aranžmaje, če se te ne spremenijo za več kot 10%. Po vplačilu gostje prejmejo našo napotnico. Prosimo za pravočasno odpoved: najmanj 15 dni pred začetkom potovanja. Želimo vam prijetno bivanje, kjerkoli ste – Borza sindikalnega turizma.

Direktor borze Metod Zalar

POT DO BOGASTVA

DELAVSKA HRANILNICA, d.o.o.

Ljubljana, Dalmatinova 4 nudi od 1. 10. 1992 naprej sindikatom, društvom, družbenim organizacijam, krajevnim skupnostim, dobrodelnim organizacijam, obrtnikom, majhnim pravnim osebam in privatnim osebam

Novo obrestne mere na revalorizirano osnovo
Revalorizacijska stopnja za oktober 1992 znaša 2,7% mesečno, preračunano na letno raven 37%.

REALNE MESEČNE IN LETNE OBRESTNE MERE ZA TOLAR-SKE DEPOZITE SO:

	MESEČNE	LETNE
– vezava sredstev na odpoklic	1,62%–1,75%	20,89%–22,73%
– vezava sredstev nad 1 mesec	2,94%–3,12%	41,11%–43,85%
– vezava sredstev nad 2 meseca	3,12%–3,20%	43,85%–45,22%
– vezava sredstev nad 3 mesece	3,20%–3,28%	45,22%–46,59%
– vezava sredstev nad 6 mesecev	3,28%–3,53%	46,59%–50,70%
– vezava sredstev nad 12 mesecev	3,53%–3,60%	50,70%–52,07%

POSEBNA UGODNOST ZA PRIVATNE OSEBE:

Za vezavo sredstev od 31 do 90 dni:	MESEČNE	LETNE
– do 10.000,00 SLT	3,20%	45,22%
– od 10.001,00 SLT do 50.000,00 SLT	3,28%	46,59%
– nad 50.001,00 SLT	3,36%	47,96%

KREDITNA PONUDBA:

– Kratkoročni krediti privatnim osebam:		
z rokom vračila 6 mes.	4,24%	61,66%
– kratkoročni krediti z rokom vračila 12 mes. v višini 300% od vezanih sredstev	3,53%	50,70%
polog se obrestuje z	1,62%	20,89%

Kredite lahko dobijo delavke in delavci, člani tistih sindikatov, ki svoja sredstva varčujejo v Delavski hranilnici.

– kratkoročni krediti pravnim in drugim osebam	4,29%–5,00%	64,40%–78,10%
---	-------------	---------------

POHITITE IN VARNO NALOŽITE SVOJ PRIHRANEK ALI PA REŠITE SVOJO POTREBO PO KREDITIH.

NAŠE GESLO JE KAKOVOST SO LJUDJE!

NAŠ ŽIRO RAČUN JE 50101-625-7316

Dodatna pojasnila lahko dobite na sedežu Hranilnice, tel. 061 312-098, 316-881.

KONZUMI

KONZUM d.o.o.

Linhartova 13, 61000 LJUBLJANA PONUDBA SINDIKATOM PODJETJI

Na zalogi imamo za sindikalno prodajo večje količine sledečih artiklov z dostavo:

Sladkor 1/1	70,00 SIT/kg
Olje sončnično PVC 1/1	134,00 SIT/lit
Makaroni ceras, štiri vrste, 1/2 kg	76,00 SIT/kom
Sadni sirupi različnih okusov 1/1	195,00 SIT/lit
Tune fileti v olju 125 g	94,00 SIT/kom
Kis alkoholni arom. kisko 1/1	109,00 SIT/lit
Pralni prašek weiser riese 3/1	599,00 SIT/paket
Pralni prašek lind 3/1	499,00 SIT/vrečka
WC papir 8/1	185,00 SIT/kom
Mehčalec joly 1/1	187,00 SIT/kom
Efekt plus	148,00 SIT/kom
Cevosan	187,00 SIT/kom
Belko	136,00 SIT/kom
WC čistilo	187,00 SIT/kom
Unisan	199,00 SIT/kom
Fosko mehčalec vode	129,00 SIT/kom
Mehčalec maxilan 4/1	430,00 SIT/kom

OZIMNICA Z DOSTAVO

Velika ozimnica, 12 kom, ETA Kamnik	1.550,00 SIT
Mala ozimnica, 6 kom, ETA Kamnik	240,00 SIT
Krompir beli in rdeči	21–22 SIT/kg
Jabolka jonagold, gloster, idared	49,00 SIT/kg
Cebula	44,00 SIT/kg

Še vedno zbiramo interesente za **KURILNO OLJE** na šestmesečni kredit prek delavske hranilnice.

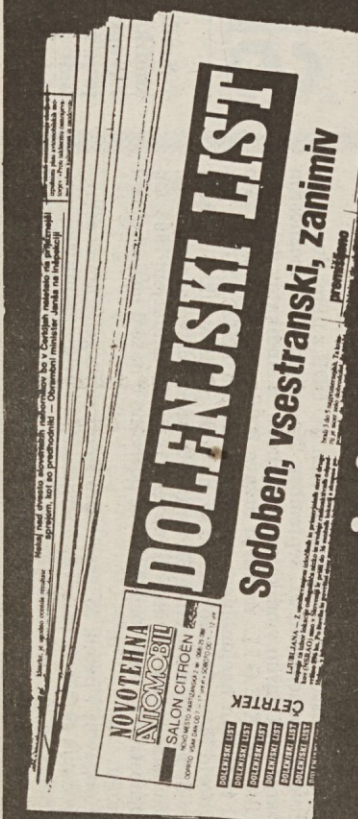
OOS, katerih člani želijo najeti kredit, morajo svoja sredstva iz članarine varčevati pri delavski hranilnici, ker je to edini vir sredstev za kredite delavcem!

Sindikalni poverjeniki lahko želene količine naročijo pisno na naslov KONZUM d.o.o., Linhartova 13, Ljubljana ali po telefaksu 061-110-338.

Informacije dobite na tel. 061-320-963!

Danes naročeno, jutri pripeljano, plačano pri prvi plači!

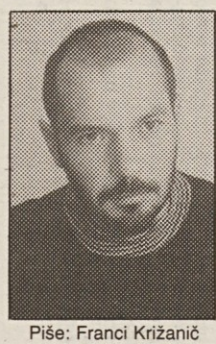
... pokrajinski tednik, ki poroča

- o vsem, kar se zgodi zanimivega na Dolenjskem, Beli krajini, Posavju, na Koroškem in drugod,
- piše preprosto, razumljivo in kratko,
- daje vsem svojim bralcem možnost, da v njem sodelujejo,
- nudi nešteto možnosti za oglaševanje,
- je glede na obseg med vsemi podobnimi časopisi najcenejši

68000 Novo mesto
Glavni trg 24
tel.: 068/23-606
fax: 068/24-898

Ekonomski vidik položaja delavstva na Slovenskem

Piše: Franci Krizanic

Ob danem naravnem bogastvu, dani tehnologiji in dani »košarici dobrin« (stvarih in storitev, ki jih ljudje potrebujejo oziroma uporabljajo) velja za kapital in delo zakon rastočih ter nato padajočih donosov. Ta pravi, da pri povečevanju kapitala oziroma dela najprej vsaka dodatna enota enega ali drugega produkcijskega faktorja pripomore k vedno večjemu obsegu produkcije (zakon rastočih donosov), v neki točki pa pride do preobrata in vsaka dodatna enota dela oziroma kapitala prispeva k produkciji manj kot prejšnja. Ta faza se konča v točki, ko dodatna enota dela oziroma kapitala ne more prispjevati ničesar več. Od te točke naprej pridemo izven ekonomsko relevantnega področja, ko vsaka dodatna enota produkcijskega faktorja obseg produkcije celo zmanjšuje. V tem primeru je potrebno za enak obseg produkcije angažirati vedno več drugega produkcijskega faktorja (če je tolikšna zaposlenost dela, potem je treba za enak obseg produkcije več kapitala). Zakon rastočih in padajočih donosov velja za delo, kapital, pa tudi za oba skupaj (zakon rastočih in padajočih donosov proporcionalnega povečevanja dela in kapitala).

Tisti, ki o pomembnejših stvarih rad sodi »na primer« naj si za predočenje tega zakona zamisli kmetijo (recimo 30 hektarov), na kateri dela vsako leto več kmetov: najprej (prvo leto) eden, nato (drugo leto) dva, (tretje leto) trije in tako naprej. Če pri tretjem delavcu bo verjetno prišlo do manjšega prispevka, kot sta ga (ob enakem trudu) dala prvi in drugi. Ta prispevek k skupnemu pridelku se bo nato z vsakim novim delavcem (na omejeni zemlji in ob vedno enakem načinu dela) zmanjševal, dokler ne bo, recimo pri osmem dosegel ničle. Morebitni novi zaposleni bodo povzročali prepire in vplivali na manjši obseg produkcije. Podobno lahko sklepamo tudi za kapital, ki bi ga v tem primeru lahko predstavljali traktorji.

Ker namen tega članka ni analiza tehnološkega napredka, se ne bom ukvarjal z vlogo podjetništva in iznajdlivosti oziroma znanja pri odpravljanju delovanja padajočih in omogočanju rastočih donosov dela oziroma kapitala (v propulzivnih novih industrijah). Omenjam ju le zato, da bi preočil dejstvo, da delovanje zakona padajočih donosov ni absolutno, pač pa odvisno od razmer, na katere lahko dana družba s pametno razvojno politiko vpliva. Sem torej na stališču pastora Maltusa, ki je baje v prepiru med družinskimi zajtrkom tako razvel sina Thomasa Maltusa, da je le-ta v obrambo svoje teorije (njeno bistvo je: »Nekaterih je preveč«) napisal in objavil tisto čudno knjigo »The Principle of Population«, 1798).

Zakon padajočih (rastoče bom v naprej zanemaril) donosov sem v zvezi s položajem delavstva na Slovenskem navedel zato, da bi opisal optimiziranje zaposlovanja v teoretično zamišljenem delavskem in kapitalističnem podjetju, primerjal razlike v tej optimizaciji in slišal, kakšne posledice bo imela sprememba lastništva podjetja na delavčev položaj.

Ob dani tehnologiji je od zakona rastočih in padajočih donosov odvisno, koliko dela in kapitala bodo podjetja angažirala v produkcijskem procesu. Načeloma bo podjetje zaposlovalo dodatne enote enega in drugega produkcijskega faktorja, dokler bo njun prispevek k produkciji oziroma dohodku večji od stroška (plač oziroma obresti), ki ga za podjetje predstavljata. V tem primeru je optimizacija produkcije ter angažiranja dela in kapitala v delavskem in kapitalističnem podjetju enaka in odvisna od tehnologije, cene dela in kapitala. Razmere se spremenijo, ko delavci v svojem podjetju maksimizirajo plačo na zaposlenega, kapitalisti v svojem pa profit na vložena sredstva. Za oboje je neizogiben monopol oziroma možnost, da preprečijo drugim delavcem vstop v podjetje, kapitalistom pa v dejavnost, ki jo to podjetje opravlja.

Za delavsko podjetje velja t. i. Wardov učinek (empirično, kolikor je meni znano, ga pri nas niso uspeli odkriti – verjetno zato, ker podjetja niso bila delavska). Delavci v tem primeru maksimizirajo povprečno plačo in zaposlujejo toliko časa, dokler se prispevek zadnjega novo zaposlenega ne izenači z največjo možno plačo na zaposlenega in na plačo, ki bi ustrezala ponudbi ter povpraševanju po delu v danem narodnem gospodarstvu. Obseg produkcije in zaposlenost sta zaradi Wardovega učinka manjša, kot bi bila pri optimizaciji produkcije brez monopola.

Za kapitalistično podjetje, ki optimizira profit na enoto vložene kapitala, velja, da bo angažiralo toliko kapitala, da bo povprečen profit na enoto vložene sredstev največji in da ne bo zaposlilo toliko kapitala (pri dani tehnologiji pa z njim tudi dela), da bi se prispevek zadnje zaposlene enote izenačil s tržno obrestno mero. Takšna maksimizacija profita na splošno za kapitalistična podjetja ni značilna (bolj od sedanje profitne stopnje jih skrbi konkurenčnost oziroma razvoj podjetja in z njim profita stopnja v prihodnje). Kadar pa jo upoštevajo, obseg dejavnosti zmanjšujejo na »optimalno« raven s t. i. redukcijo ter deinvestiranjem (na primer EXXON v osemdesetih letih). Takšna »optimizacija« je značilna tudi za piratski kapital, ki odkupuje podjetja v težavah, s »sanacijo« (zmanjšanjem obsega dejavnosti, s tem pa tudi angažiranega kapitala in dela) poveča profit na enoto vložene sredstev in podjetje odprta naprej. Prav to pa se obeta večini slovenskim družbenim in po demosovsko privatiziranim podjetjem.

V privatizaciji, izvedeni s predhodno ocenitvijo vrednosti podjetij, kakršno imajo v sedanji depresiji, z verjetno podkupljivimi cenilci (med nami so morda svetniki ali pa vsaj veliki poštenjaki, ki pa se z ocenjevanjem vrednosti podjetij za prisilno privatizacijo zanesljivo ne bodo ukvarjali) bodo podjetja prodana po globoko podcenjeni vrednosti, kar bo omogočilo »sijajne« finančne špekulacije (zato ker bodo legalne in ker bo šlo za velik denar). Posledica bo padec gospodarske dejavnosti ter še večja brezposelnost in revščina, posredno pa seveda tudi zmanjšana obrambna moč naše republike.

Glede na to, da je privatizacija in z njo povezan moderen način finansiranja podjetij (z delnicami in ne le z zadolževanjem) nujna za zagotovitev konkurenčnosti in z njo gospodarske rasti na Slovenskem, je težko razumljiv pasivni odnos zaposlenih v družbenih podjetjih do samega koncepta (delitve premoženja podjetij v različne državne sklade) in prakse (direktorsko privajanje) privatizacije. Svetovne izkušnje kažejo, da je delavsko lastništvo značilno za boljša, zlasti pa za v težavah zdržljivejša podjetja. Za privatizacijo v Sloveniji bi bilo pravično, če bi zaposlenim pripadel tisti del podjetja, ki so ga z odplačevanjem kreditov, akumulacijo in amortizacijo nad stroški obnovitvenih investicij dejansko ustvarili; ostalo (nacionalizirano premoženje, državne dotacije, neodplačani krediti, trajne vloge ipd.) pa naj država vrne razlaščenecem in deli državljanom. V takšni privatizaciji se bo ekonomski položaj delavstva na Slovenskem precej izboljšal, kar bo ugodno vplivalo na produktivnost, investicije, konkurenčnost gospodarstva, standard prebivalstva in obrambno moč države.

RAZVOJ IN OHRANJANJE DELOVNIH MEST

Okrogla miza »Strategija razvoja skozi ohranjanje delovnih mest«, ki jo je pripravil Svobodni sindikat poslovnega sistema Gorenje v sodelovanju z vodstvom Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije, ni mogla odgovoriti na vsa sprašanja, ki zadnji čas zanimajo tudi zaposlene v Gorenjevih podjetjih. V ospredju zanimanja so razvoj podjetja in njegova prihodnost, uspešnost poslovanja in ohranjanje delovnih mest ter preoblikovanje podjetij, lastninjenje in položaj oziroma sodelovanje delavcev v tem procesu.

Okroglo mizo je Svobodni sindikat poslovnega sistema Gorenje organiziral, kot je uvodoma poudaril njegov predsednik Branko Amon, da bi izmenjali mnenje in izkušnje, kako se lotiti reševanje odprtih vprašanj. Tudi v Gorenjevih podjetjih se srečujejo s težavami, v posameznih podjetjih že ugotavljajo trajne tehnološke presežke zaposlenih, pa tudi izpolnjevanje kolektivnih pogodb je vse težje. Rešitve za te in še druge probleme vidijo v Svobodnih sindikatih predvsem v razvoju podjetij, v novih programih in novih tehnologijah, ne morejo pa pristajati na razreševanje krize samo z ugotavljanjem presežkov.

Gorenjeva strategija je in ostaja bitka za kupce in trge. Ta strategija je še posebej poudarjena od leta 1984. naprej. Večina Gorenjevih podjetij oziroma programov (okrog 80 odstotkov) ima trg, kar je zagotovo najpomembnejše; v težavah so podjetja, ki so z razpadom nekdanje Jugoslavije ostala takorekoč čez noč brez trgov, je povedal vršilec dolžnosti predsednika poslovnega odbora koncerna Gorenje Ivan Viteznik. Sicer pa sta čas osamosvajanja in tekoča ekonomska politika katastrofalno vplivala na poslovanje in položaj podjetij, pa tudi pretresi na zunanjih trgih najbolj prizadenejo izvoznike. Zaskrbljujoče je zlasti, da podjetja zaradi premajhne lastne akumulacije, ne morejo uresničevati naložbenih načrtov, nasploh pa prezadolževanje.

Vse za kupca

Mamica je v prodajalni Astra v podhodu ljubljanske Ajdovčine kupovala škorenjčke za petletno hčerko. Ko je izbrala prve in hotela poravnati račun, jo je prodajalka vprašala: »Vam jih zavijem v papir ali boste plačali deset tolarjev za plastično vrečko?«

V Supermarketu pa nikar

Za jesensko prenašanje in shranjevanje sadja in poljskih pridelkov so zelo praktični zložljivi plastični zabojčki, ki jih dobite v skoraj vsaki prodajalni z izdelki iz plastike. Tudi cena je kar dostopna, tam med šeststo in nekaj do sedemsto tolarjev. Vendar nikar ne hodite po zabojčke v Supermarket. Tam jih imajo resda iz uvoza (made in Israel), so pa popolnoma enaki domačim, le da je zanje treba odšteti nekaj več kot dvakrat več kot za domače. Izraelci pač znajo, ali pa Emonini trgovci ne!?

I. Ž.

nost podjetij onemogoča njihov nov vzpon. Gorenje se mora programsko, tržno in finančno očistiti in iskati nove programe, Gorenjeve notranje rezerve pa so predvsem v sodobnejših tehnoloških rešitvah, drugačni strukturi kapitala in spremenjeni strukturi zaposlenih. Seveda pa pri tem ne gre prezreti tudi strateške povezave s partnerji iz tujine. Pomočnika ministra za in-

dustrijo in gradbeništvo Miro Pivk ter ministrice za delo Marjan Kaliman sta povedala, da sodi Gorenje med tista podjetja pri nas, ki jih mora vlada skrbno obravnavati in spremljati, posebej tudi zavoljo tega, ker je Gorenje ena redkih slovenskih blagovnih znamk, prisotnih in znanih na tujih trgih. Predstavniki združenja elektroindustrije pri Gospodarski zbornici Slove-

nije Franci Gerbec pa je poudaril pomembnost dolgotrajne marketinške strategije v Gorenju in dejal, da lahko samo večja proizvodnja, kot posledica povečanega izvoza, ohranja delovna mesta oziroma zagotovi odpiranje novih. Izvoz pa mora postati ekonomska, dohodkovna kategorija.

Prav vseh delovnih mest v Gorenjevih podjetjih ne bo mogoče ohraniti; predvsem to zadeva delavce v administraciji, ki je bila servis sistema (zlasti kar zadeva izvoz). Sicer pa bosta položaj podjetij in tudi zaposlenost v njih odvisna zlasti še od vladne politike; prezreti pa ne gre niti pogovorov in dogovorov s strateškimi partnerji iz tujine. V delavcih v Gorenju je še vedno veliko ustvarjalnih moči, to je sila, ki se je v preteklosti že izkazala in ki jo je potrebno delovno aktivirati, ne pa odpuščati, je poudaril Branko Amon. Eden od zaključkov okrogle mize je bil, da je treba v slehernem Gorenjevem podjetju začeti aktivnost za vzpostavitev enakopravnega partnerskega odnosa med sindikatom in vodstvom, kar bi bil za delavce zagotovo pomemben motivacijski faktor. Seveda pa bodo tudi pri tem partnerstvu potrebni kompromisi, toda takšni, ki bodo sprejemljivi za vse.

M. L.

Dr. Emil Rojc

Kariera kot spreminjanje Podjetništvo in razvoj kadrov

Podjetniške razvojne zasnove v razvith državah že od sredine sedemdesetih let ne gradijo več na novih tehnologijah kot osnovnem spodbujevalcu razvoja, ampak predvsem na kadrih. To postavlja v ospredje skrb za razvoj človeških potencialov, za uveljavljanje različnih sistemov in metodologij razvoja kadrov ter modelov planiranja karier sodelavcev. Po tej poti je mogoče spodbuditi načrtovanje osebnega strokovnega razvoja do zgornjih meja posameznikove zmoglosti. Z načrtovanjem karier je mogoče sodelavcem približati možnosti razvoja njihove poklicne poti in jih usmerjati k delu, v katerem bodo najuspešnejši. Zadovoljstvo pri delu pa je močan vzvod sproščanja človekove ustvarjalnosti.

Vsebinska

I. Podjetništvo in načrtovanje razvoja kadrov	Nujne spremembe v stilu vodenja
Optimalen razvoj sodelavcev	Kako sodelavce motivirati in stimulirati za načrtovanje karier
Od klasične personalne h kadrovske razvojni družbi	B. Metodološke smernice za izdelavo orodij in pripomočkov pri načrtovanju karier
Vrednote in pravila podjetniške kulture	Upoštevati komu je metodološko orodje namenjeno
Ciljna kvalifikacijska struktura podjetja	Zagotoviti multidisciplinarni strokovni pristop
Računalniško spremljanje poklicne poti	Razviti svetovalno delo
II. Načrtovanje razvoja človeških potencialov kot sestavina strateškega planiranja in razvojnega poslovanja	Ocenjevati ustvarjalni potencial sodelavcev
Strateški razvojni načrt podjetja	Sodelavce usmerjati
Načrtovanje razvoja sodelavcev	Ocenjevati rezultate usposabljanja
III. Ugotavljanje potreb po znanju kot kriterij standardov kakovosti – ISO 9001	Spremeniti staro strukturo delovnih mest
Metodološki postopki in orodja za ugotavljanje potrebnih znanj	Izboljšati sistem nagradovanja in napredovanja
Pravilnik o ugotavljanju potreb po znanju	C. Sestavine ustrezne metodologije načrtovanja karier
IV. Nekatera načela kadrovske strategije in načrtovanje karier	Kadrovski portfolio
V. Elementi sistema razvoja kadrov	Ocenjevanje delovne uspešnosti in razvojni možnosti menedžerjev
VI. Metodologija načrtovanj karier	Letna anketa o poklicnih željah in strokovnih ambicijah sodelavcev
A. Kaj vsebuje in kdo so njeni nosilci	Letni razgovor s sodelavcem
Manj improvizacij in dela s kadri »po posluhu«	Protokol za evidentiranje »letnega razgovora«
	Načrt razvoja vodilnih kadrov
	Kadrovska evidenca načrtovanja karier
	VII. Priloge

Želja in namen avtorja te brosure sta bila, skrajšati poti iskanja in uveljavljanja novih prijemov v kadrovske dejavnosti naših podjetij. Zato v njej seznanja s konkretnimi metodološkimi pripomočki. Posloводства in strokovne kadrovske službe v podjetjih jih bodo skladno s svojo poslovno filozofijo in kadrovske razvojne strategije lahko prilagodili svojim potrebam in pričakovanjem.

Priročnik bo v oktobru izšel pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4. Prednaročniška cena priročnika 850 SIT.

OD KOD DENAR ZA CESTE

Ministrstvo za promet in zveze je pripravilo strategijo gradnje avtocest v državi, se pravi cestnega križa; in ker je vlada strategijo sprejela, v njej pa so navedeni tudi možni ali, če hočete, potrebni viri finansiranja, je minister Marjan Kranjc upravičeno sodil, da se je vlada vsaj načelno strinjala tudi s tem delom strategije. To pomeni, da naj bi se naftni derivati podražili za skoraj 10 tolarjev pri litru. Toda finančni minister Mitja Gaspari je temu takoj oporekal (dan po Kranjčevi objavi podražitve bencina, 24. septembra), češ da vlada ne namerava podražiti bencina in nafte, ampak po potrebna sredstva poiskala znotraj davka na ta goriva.

Na ministrstvu smo iskali podatek, kdo naj bi glede na dosedanjo strukturo uporabnikov denarja, zbranega iz prometnega davka na naftne drivate, dobili manj, da bi bilo za ceste več, vendar nam v strokovnih službah niso mogli ustreči. Da šele pripravljajo predlog, so dejali, in da bo vlada o tem razpravljala prihodnji četrtek. Vsekakor pa se na ministrstvu za finance nikakor ne ogrevajo za podražitev goriv.

Gre seveda le za del sredstev od 140 milijonov dolarjev, kolikor naj bi se jih po »strategiji gradnje avtocest« nateklo vsako leto za ta namen iz cene derivatov (bodisi povečane ali v okviru prerazporejene porabe), podeljenih

koncesij in kreditov tujih bank (teh bi moralo biti vsaj polovica omenjenega zneska.

Po avstrijskem zgledu ministrstvo za promet in zveze predlaga ustanovitev konzorcija za gradnjo avtocest, ki bi razpolagal z omenjenimi sredstvi (ta bi se stekala na njegov račun), in s tako zbranimi denarji bi do leta 2000 zgradili cestni križ skozi Slovenijo in nekatere stranske krake. Proračunska sredstva pa naj bi po ministru Kranjcu uporabljali

za vzdrževanje regionalnih in magistralnih cest.

S posojilom v višini 50 milijonov mark, ki ga je vlada nedavno najela, so oživela julija letos zamrta dela na odsekih avtoceste Malence-Šmarje, ki bo končan do konca oktobra in odseku Hrušica-Vrba, ki bo končan prihodnje leto. Za odsek Šentilj-Pesnica pa vlada pripravljala razpis.

Za tiste, ki ne verjamejo, da vlada ne bi pristala na povišanje cene naftnih derivatov, dodajamo še izračun ministra

Kranjca, koliko bi višja cena bencina vplivala na življenjske stroške. Če smo prav »ujeli« ton ministrovih besed, bo to življenjske stroške povečalo »samo« za 0,41 odstotka. Pri tem seveda ne smemo pozabiti, da bi bili z novo ceno bencina, kot jo predlaga prometni minister, spet korak bližje Evropi. Cene goriv pri nas bi postale povsem podobne (po višini) cenam v tistih državah, ki so nam za zgled.

B. R.

Odloženi stečajji

Ali je vlada res podaljšala, ne pa odpravila odloka, sprejetega 7. julija lani, po katerem naj SDK ne sproži stečajnih postopkov? Ministrica za delo Jožica Puharjeva je na takšno možnost namignila nedavno tega na tiskovni konferenci (24. 9.) po seji vlade, ko je govorila o povišanju zajamčenih osebnih dohodkov in socialnem paktu. Na naše vprašanje, ali se tak vladni odlok ne bo tepel z zakonom o prisilni poravnavi in stečajnih postopkih, ki je že v skupščinski proceduri in ki odpravlja SDK kot pobudnika stečajev (to bodo po novem samo lastniki podjetij ali njihovi upniki), je ministrica smiselno odgovorila takole: »Zakon je v skupščini v rednem, ne v skrajšanem postopku, kar pomeni, da še ne bo sprejet vsaj dva ali tri mesece. Zato kolizije z podaljšanjem moratorija ne bo.«

Ker je bila seja vlade 1. oktobra, torej prav na dan, ko naj bi po napovedih prenehal veljati moratorij na stečaje, spodbujene s strani SDK, naš časniki pa smo zaključili dan poprej, seveda nismo vedeli, ali je vlada o tem razpravljala in kaj je sklenila. Vsekakor pa je zamisel o podaljšanju odloka svojevrsten dokaz o globini krize, ki pretresa gospodarstvo in tudi družbo. Vlada je namreč že naredila nekaj potez, s katerimi je skušala še pred sprostitvijo »lova na nerentabilna podjetja« omiliti posledice tega dejanja.

Tako je razpisala natečaj za sanacijo zavoženih podjetij. Vodita jo Agencija za prestrukturiranje in Sklad za razvoj, kateremu bodo podjetja, ki bodo uspela na natečaju, prepustila svoje premoženje in vodenje. Sklad pa bo skušal ta podjetja prestrukturirati in oživiti. Tudi število prijav kljub sorazmerno neugodnim pogojem prica o teži problema. Prijavilo se je približno petkrat toliko podjetij, kot so v vladi pričakovali.

Tudi tista podjetja, ki jim je vlada predlani, lani in delno letos odlagala plačevanje obveznosti – davkov in prispevkov –, da so lahko izplačevala vsaj plače, bodo te, odložene obveznosti začele odplačevati šele spomladi prihodnjega leta in jih odplačevala leto dni in pol. In tako naprej.

Vendar tudi ob najbolj ugodnem razpletu z natečajem za sredstva sklada za razvoj ne bo niti polovica podjetij, ki so povsem zreli za stečaj – teh pa je, kot smo zvedeli pri SD nedavno tega, okoli 600 – stopila na pot prenove in reanimacije. Kaj bo s preostalimi, pa pravzaprav tudi ni vprašanje. Očitno si tudi ta vlada, kljub stalnemu zagotavljanju dr. Drnovška, da ne bo popuščal pri ekonomski politiki na račun kakih trenutnih popularnih ali predvolilnih učinkov, ne more privoščiti množice stečajev in še večje množice delavcev na cesti. Vsaj pred volitvami ne.

Zato si kljub vsej navidezni človekoljubnosti odlaganja stečajev ali njihove selektivne uporabe nima smisla zatiskati oči pred dejstvom, da bo do njih moralo priti, pa čeprav kasneje. Vprašanje pa je, kakšna bo družbena cena prelaganja neizogibnega.

Boris Rugelj

NE ODPIS, AMPAK IZTERJAVA

V starih časih se je velike dolgove odplačevalo tako, da je vlada dala natisniti dodatne dinarje. Zdaj pa je tudi to drugače. Slovenska vlada je minuli teden sklenila, da bo od podjetij izterjala vse, kar je »cesarjevega« in kar jim je začasno odložila. Namreč 206 podjetjem sta vlada in SPIZ v predlanskem in lanskem letu skupaj odložila plačilo davkov in prispevkov v vrednosti skoraj 6,8 milijarde tolarjev, ker so bila ta podjetja v finančnih težavah. Zdaj je določila dan plačila. Zne-

ske, manjše od sto tisočakov, bo treba povrniti do konca letošnjega leta, večje dolgove pa bodo podjetja začela odplačevati 25. aprila prihodnjega leta, ko bo zapadel prvi od 18 mesečnih obrokov. Treba je omeniti, da so 13. februarja letos slaba podjetja vladi dolgovala 3,5 milijarde SIT. Do 1. oktobra je SDK že ažurirala podatke, zneske spremenila v ecuje in to bo treba odplačati v 18 obrokih. Zavod za invalidsko in pokojninsko zavarovanje kate-

remu podjetja dolgujejo za leto 1991 nominalno 850 milijonov tolarjev neplačanih zneskov, še ne ve, kako se bo odločil.

Generalni direktor ZPIZ Janez Prijatelj nam je dejal: »Vlada nam je poslala priporočilo, naj storimo, kot je ona. Vendar se še nismo mogli odločiti, kajti konstitutivna seja nove skupščine ZPIZ bo šele 20. oktobra, seja upravnega odbora sklada, ki bo o tem odločal, pa nekaj dni kasneje. Resnici na ljubo smo pričakovali, da bo vlada te odložene obveznosti podjetjem odpisala. Vendar, navsezadnje smo se vladi pri njeni akciji pridružili predvsem zato, ker se nam je zdelo bolje, da podjetjem, ki so v stiski, plačevanje prispevkov na naš račun odložimo, kot pa da bi zaradi stečajev ne dobili od njih nikoli več nič. Vsekakor pa ta hip ne morem napovedati sklepa upravnega odbora sklada.«

B. R.

ZAKONITA NAPAKA

Morda se še spominjate viharja, ki so ga zlasti med obrtniki dvignile 2,2-odstotne dnevne zamudne obresti na prispevke in davke. Vihar je zamajal prepričanje vlade, da je to prava mera, in je že po treh tednih (se pravi od 1. januarja letos dalje) uvedla »le« 1,2-odstotne dnevne zamudne obresti za vse, ki niso o pravem času plačali davkov ali prispevkov. Tri mesece je potem trajalo, da je vlada sprevidela, da je tudi ta obrestna mera bistveno previsoka, čeprav je dolgo trdila drugače. Zlasti Dušana Šešoka, takrat financministra, se spominjamo po njegovem »izračunu«, da 2,2-odstotna dnevna obrestna mera na koncu leta ne prinese več, kakor znaša trenutna letna inflacijska stopnja. 27. marca letos je vlada zadevo spremenila tako, da je predpisala ob revalorizaciji še 30-odstotno letno re-

alno obrestno mero. Pred dnevi pa je na predlog finančnega ministra sprejela odlok, po katerem bodo vsi, ki so plačevali 2,2- ali 1,2-odstotno obrestno mero zaradi zamujanja plačil davkov ali prispevkov, lahko preveč izplačane tolarje dobili nazaj.

Država bo za preveč vplačani znesek poravnala še veljavne obveznosti, kdor pa državi ni nič dolžan, bo vrnjeno razliko lahko uporabil za poravnavo bodočih obveznosti do »cesarja«. Če bi kdo od le-teh, ki niso nič dolžni, le rad od države dobil gotovino, bo moral to posebej terjati.

Država je torej priznala svojo napako. Toda: ker trdi, da odlok o zamudnih obrestih ni bil sprejet na nezakonit način in v nobenem primeru ni nezakonit, država oškodovancem ni dolžna obračunati in vračati tudi obresti. B. R.

NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO! NOVO!

Pripravljamo vrsto seminarjev

»PODJETNIŠTVO IN RAZVOJ KADROV«

Namenjamo jih poslovnim in kadrovskim delavcem podjetij, ki želijo svoje kadre in s tem podjetje razvijati s sodobnimi prijemi.

Seminar »Podjetništvo in razvoj kadrov« za podjetja iz širše ljubljanske regije bo v

**torek, 13. oktobra 1992 ob 9. uri
v Domu sindikatov, Ljubljana, Dalmatinova 4/1**

Program seminarja:

1. Uvodna izhodišča – teoretične podlage sistema razvoja kadrov
2. Povezanost kadrovske funkcije s strategijo podjetja
3. Integralnost poslovanja in razvojne kadrovske funkcije
4. Elementi – sestavine sistema razvoja kadrov in pogoji za delovanje sistema
5. Metodologija planiranja karier in različni modeli načrtovanja
6. Okvirna predstavitev »orodij« iz metodologije načrtovanja karier

Obraznavo navedenih tem, ki jih bodo spremljale tudi praktične vaje udeležencev seminarja, bo usmerjal avtor priročnika dr. Emil Rojc, višji strokovni sodelavec Koncerna Gorenje in izredni profesor na Pedagoški fakulteti v Mariboru.

Kotizacija za seminar je 3.000 tolarjev. Nakažite jo na ŽR ČZP Enotnost: 50101-603-46834. Za dva ali več udeležencev iz enega podjetja omogočamo ugodnost – kotizacija 2.500 tolarjev za prijavitelja. Kot gradivo boste na seminarju prejeli priročnik dr. Emila Rojca »Kariera kot spreminjanje«, katerega cena je vključena v kotizacijo.

Plačano kotizacijo boste na seminarju dokazali s potrdilom o nakazilu.

Ker je zaradi praktičnega dela udeležencev na seminarju njihovo število omejeno, bodo morda morali nekateri prijavitelci počakati do naslednjega roka, predvidoma teden dni kasneje. Premestitve bomo opravili izključno s sodelovanjem in soglasjem prijaviteljnih; zato prosimo, da se prijavite do 7. oktobra.

**PRIJAVNICA ZA SEMINAR
»PODJETNIŠTVO IN RAZVOJ KADROV«**

Podjetje:

Ulica:

Poštna št., kraj:

Ime in priimek prijavitelja(ev):

Kotizacijo bomo poravnali na ŽR ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana, št. 50101-603-46834

Potrdilo o plačani kotizaciji bomo predložili na seminarju.

Datum: žig Podpis:

LJUDJE, BOGATITE, TODA...

Videti je, da se je sedanji vladi vendarle posrečilo izdelati kolikor toliko celovit načrt gospodarskega prehoda. Toda zdi se, da ni izdelan tudi spremljajoči »socialni načrt«, oziroma da se je morda na tiho sprejelo mnenje, da ta niti ni potreben in da je stvari moč kar pustiti, da bodo tekle same od sebe.

To pa ni prav! Ne samo zato, ker se je Slovenija razglasila za socialno državo in bi morala tudi dokazati, da to je; tudi zato, ker je za uspeh gospodarskega prehoda najbrž treba zbrati vse sile, je pa verjetno, da se tisti, ki slutijo, da jim je namenjena vloga edine ali poglavitne žrtve, za uspeh ne bodo hoteli preveč naprezati.

Ali, če ponovim oguljeno primerjavo o istem čolnu, v katerem smo vsi: že res, toda če je razporeditev v tem čolnu taka, da so nekateri že do brade pod vodo, drugi pa še kar lepo na suhem, ne pričakujte od prvih, da bodo z veseljem veslali!

Gre za to, da nov gospodarski sistem prinaša kot posledico tudi novo, drugačno slojevitost družbe. Socializem je s svojim idealom socialne enakosti – čeprav seveda zdaj za nazaj mnogi pretiravajo, češ da je šlo za vzpostavljane enakosti želodcev, kar ne drži – socialne razlike delil na »upravičene« in »neupravičene« in s tem, hote ali nehote, vzpostavljaj težnje k popovprečenju ljudi. Praktično vzeto smo bili vsi »zmerno revni«. Zaresnih bogatašev je bilo morda za prste nekaj rok, govornice o milijonskih računih v tujini so večidel prazne marnje.

Kar spomnimo se, za slovenske razmere je bil bogataš človek, ki je imel malo bolj »nobel« avto. Sicer pa je večina ljudi imela vse tiste stvari, ki jih imajo ljudje na Zahodu, le v nekoliko skromnejši ali v nekoliko bolj zastareli izvedbi. Tudi zaresnih revežev je bilo le malo; socializem je vendarle skrbel, da ljudje niso bili lačni.

Zdaj je naša država tudi v tem pogledu na razpotju. Jasno je, da bo v tržnem gospodarstvu nastajal sloj premožnih in celo bogatih, v pravem pomenu besede, merjeno npr. v dolarjih. Ze nastaja. Trenutno je narobe le to, da je do bogatstva

moč priti predvsem na razne pollegalne in nelegalne načine, z goljufanjem ljudi in da še ni ustreznih predpisov in služb, ki bi takim načinom dovolj hitro in temeljito znale stopiti na prste. Vendar upajmo, da bo država znala narediti red; če pa ljudje bogatijo, ker imajo dobre zamisli, ker so delavni, podjetni in iznajdljivi, je to prav.

Je pa drugo vprašanje, namreč, ali država mora in more posredovati na drugi strani. Se pravi, ali mora kako olajšati položaj tistim, ki so samo »zmerno« dobri – in teh je večina – in predvsem tistim, ki zaradi različnih okoliščin, naravne prikrasnosti, zdravstvenih in drugih težav v tržni tekmi niso konkurenčni. Ali pa tako prve kot druge kar prepusti načelu »znajdi se sam«? To bi pomenilo, da bi dobili družbo s tankim slojem zelo bogatih in veliko množico zelo zelo revnih. Zunanji znak takšne družbe so množice beračev in veliko zatočišč, kjer dobrodne organizacije delijo revežem topli obrok. Žal nas vsakdanji pogled na naše ulice neprijetno opominja, da Slovenija gre v to smer.

Znova in znova poudarjam: ni res, da je velik delež zelo revnih ljudi pogoj, da bi družba lahko postala bogata! Prav to namreč želijo podtakniti tisti politiki, ki menijo, da niso potrebni nikakršni ali zgolj minimalni »socialni« posegi s strani države. Želijo namreč dopovedati, da je strah pred kruto revščino najučinkovitejši motiv, ki ljudi poganja v prihodnost, podjetnost, iznajdljivost. To je v bistvu druga inačica teorije police v vzgoji. Strah pred palico včasih res da rezultate, toda koliko zlomljenih in izkrivljenih osebnosti povzroča!

Bogato družbo je moč ustvariti tudi z upoštevanjem »socialnosti«, za to so zgledi. Za slovensko državo bi bil ta model celo veliko boljši, saj smo majhni in si prav velikih človeških izgub ne smemo privoščiti. Potrebujemo torej vzporedni »socialni načrt«, ki bo preprečil, da bi se Slovenci razdelili po črti, ki je bolj usodna od črte klerikalci-liberalci: na bogataše in reveže!

Marija Cigale

POKOJNINE PREKRATKE ZA ZDRAVJE

Že zdaj marsikateri upokojenec le težka plačuje zdravstveno participacijo. Z uvedbo prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja se bo vprašanje plačevanja zdravstvenih storitev še zaostri. Znano je namreč, da bo moral zavarovavec po novem letu sam plačati od 5 do 50 odstotkov cene zdravstvenih storitev.

Zato se upokojenske organizacije še najbolj ogrevajo,

prostovoljno zdravstveno zavarovanje, ki bo začelo veljati prvega januarja 1993, bo povzročilo nemalo sivih las vsem tistim s plitvejšimi žepi, kot so brezposelni, delavci na čakanju, delavci z zajamčeno plačo, delavci v podjetjih, ki jim grozi stečaj. Najbolj pa je brzkone strah upokojence, saj je to kategorija prebivalcev, ki najpogosteje potrebuje raznovrstne zdravstvene storitve. Z družinskimi člani vred jih je kakšnih 600.000.

da bi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje v njihovem imenu sklenil ustrezno pogodbo o prostovoljnem zavarovanju z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

S tem bi dosegli prostovoljno zavarovanje za vse

upokojence in se izognili številnim, za zdravje upokojencev usodnim primerom, ko ne zavarovani upokojenci ne bi zahtevali zdravniške pomoči, ker je ne bi mogli plačati. Upokojenci predlagajo, naj bi Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje prevzel vse

obveznosti za plačilo prispevkov tistim upokojencem, ki dobivajo varstveni dodatek, drugim upokojencem pa bi odtegoval prispevke od mesečnih pokojnin.

V Zavodu za zdravstveno zavarovanje so pripravljene iskati takšne rešitve, ki bi bile za upokojence ugodnejše kot za ostale zavarovance. Pri obsegu pravic, ki bi jih s sklepom pogodb med Zavodom za zdravstveno zavarovanje in Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pridobili upokojenci, ponuja zavarovalnica dve možnosti. Po prvi bi bili po sklenitvi pogodbe upokojenci oproščeni doplačila za vse zdravstvene storitve na vseh področjih zdravstvenih dejavnosti (vključno z zdravili vmesne liste). V tem primeru bi Zavod za pokojninsko zavarovanje s pogodbo prevzel obveznosti, da plača Zavodu za zdravstveno zavarovanje mesečno 720 tolarjev za upokojenca.

Druga različica pa je, da bi bili upokojenci oproščeni doplačila za vsa doplačila za vse zdravstvene storitve z izjemo zobnotratičnih storitev, reševalnih avtomobilov, ki niso nujni, zdraviliškega zdravljenja, ki ni nadaljevanje bolniškega zdravljenja, in očesnih

pripomočkov. V tem primeru bi znašala pogodbeni obveznost Zavoda za pokojninsko zavarovanje 600 tolarjev mesečno na zavarovalno osebo. Seveda pa so ti zneski narejeni po izračunih iz meseca marca in bodo v resnici višji.

Počakati bo treba tudi na ponudbe drugih zavarovalnic, pa tudi na mnenje Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Gre za kopico vprašanj, ki so še popolnoma odprta.

M. F.

OBRATNA AMBULANTA

Piše: prim. doc. dr. Anton Prijatelj

Vrste poškodb na delu

Zakaj prihaja do poškodb na delu, ki so posledica nesreč, smo že pisali. Opisovali smo tudi, kako ukrepati in kaj narediti, da ne bo nesreč. Nesreče in z njimi poškodbe pa se žal vrstijo dan za dnem. Res pa statistike kažejo, da je poškodb na delu manj v primerjavi s poškodbami zunaj dela; še posebej v prometu jih je vedno več. Po vzroku nastanka razvrščamo poškodbe na delu v mehanične, toplotne, kemične in električne.

Mehanične poškodbe povzročijo mehanične sile, kot so sunek, padec, spodrsijaj, udarec, stisk, vrez, vbod, ugriz, strel, eksplozija in drugo.

Toplotne poškodbe nastajajo zaradi delovanja vročine in mraza. Ti vplivi in spremembe temperature povzročijo opekline, vročinski kap, omrzline in splošno podhladitev.

Kemične poškodbe nastanejo zaradi delovanja jedkih snovi in raztopin, predvsem kislin in lugov, ki razjedajo kožo in sluznice.

Električne poškodbe povzročata električni tok, atmosferska elektrika (strela), le redko statična elektrika.

Najpogostejše mehanične poškodbe

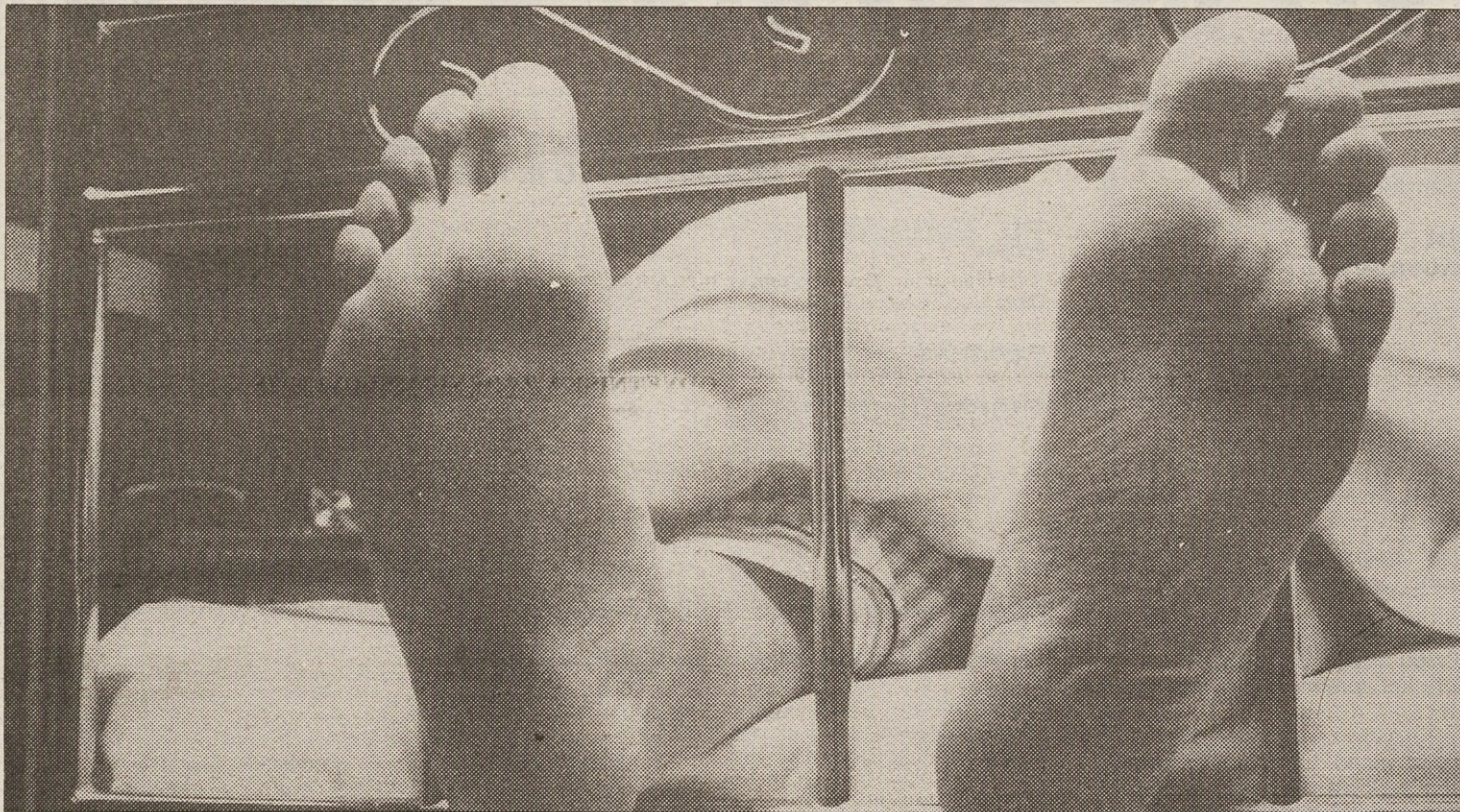
Kadar zaradi delovanja mehanične sile koža oziroma sluznica ni načeta, imenujemo to **zaprte poškodbe**. Kadar pa je koža ali sluznica poškodovana, imenujemo to **odprte poškodbe**.

Tipičen primer zaprte poškodbe so **udarnine ali zmečkane**. Nastanejo zaradi topega udarca, stiska ali zmečkanka tkiva. Koža nad poškodbo je cela. Kadar so te udarnine površne ne zahtevajo zdravniške pomoči niti odsotnosti z dela. Takrat jih ne registriramo in zato niti ne vemo pravega števila. Kadar pa segajo v globino, zahtevajo zdravniško pomoč.

Najenostavnejše pa tudi najpogostejše med odprtimi poškodbami so **praske in odrgnine**. To so površne rane, ki ne segajo globoko v kožo ali sluznico. Niso nevarne, razen če se ne inficirajo ali okužijo, še posebej takrat, kadar jih ne zdravimo pravilno oziroma kadar nismo nudili pravilne prve pomoči. Vem za primere, ko so delavci ostali brez prstov, ker niso prav ničesar ukrenili, ko so se pri delu opraskali. Te vrste poškodb so tiste, ki si jih lahko prav vsak s pravilno prvo pomočjo oskrbi tako, da ni posledic. Ker tudi vseh teh malih poškodb ne registriramo, ker navadno zaradi njih delavci ne ostanejo doma, točnih podatkov o njihovem številu nimamo.

Vreznine in vsekane so rane, ki nastanejo z ostrim predmetom nožem ali sekuro, steklom, pločevino. Značilno je, da so robovi teh ran zelo ostri. Obstaja velika nevarnost okužbe.

Vbodnine so rane, ki nastanejo zaradi vboda z ostrim predmetom, kot so noži, želbli, bodala. Rana je navadno zelo majhna, lahko pa sega v globino in poškoduje celo notranje organe.

SKRIVALNICE S KUPNINO

Po doslej zbranih podatkih je bilo od uveljavitve nove stanovanjske zakonodaje, torej od 19. oktobra lani dalje, prodanih okrog 66.000 stanovanj (v lasti občin in podjetij) za okrog 430 milijonov mark. »Nobenih dokazov ni, da bi se v nekaterih občinah sredstva kupnin namensko trošila,« nam je povedala Mira Becele, pomočnica republiškega ministra za stanovanjska vprašanja. »Občine smo spraševali, ali gre denar od kupnin direktno v integralni proračun, ali gre na poseben podračun ali v stanovanjski sklad. Večina občin ima denar na posebnem podračunu.«

Po drugi strani pa stanovanjski zakon ne predpisuje podjetjem namenske porabe kupnin, kot to predpisuje občinam. Gospodarske organizacije namreč svobodno odločajo o tem, za kaj bodo ta sredstva potrošile. Zakon edino predpisuje, da so tista podjetja, ki dokažejo, da bodo sredstva porabila v stanovanjske namene, oproščena plačila davka.

Ministrstvo za varstvo okolja in urejanje prostora s po-

sebnim vprašalnikom trimesečno spremlja izvajanje stanovanjskega zakona po občinah v Sloveniji. Po stanju 30. junija letos so izpolnjeni vprašalniki poslane vse občine, vendar je precej vprašalnikov nepopolnih ravno v tistem delu, ki zadeva porabo zbranih sredstev od kupnin stanovanj.

Občine, ki so posredovale podatke, so od prodaje stanovanj zbrale okrog 7,6 milijarde tolarjev kupnin, kar je

približno 150 milijonov mark. Skoraj 77 odstotkov teh sredstev je na podračunih, le 0,3 odstotke vseh sredstev se zbira v posebnem skladu, 30 odstotkov sredstev pa se steka v občinske proračune.

Kar nekaj je občin, ki dela vprašalnika, ki se nanaša na porabo kupnin, sploh niso izpolnile, in sicer: Cerknica, Idrija, Kranj, Ljubljana Moste, Maribor mesto, Ljubljana mesto, Murska Sobota, Ormož, Tolmin, Zagorje in Žalec.

BEDA V SLIKI

Prazen pogled v prazen dan. Slika: Sašo Bernardi

Marija Frančeskin

Občine so morale odgovoriti tudi na vprašanje, zakaj bodo porabile sredstva iz zbranih kupnin. Večino vseh sredstev bodo občine namenile za graditev in nakup socialnih stanovanj, nekaj za neprofitna stanovanja, nekaj pa tudi za službena in profitna stanovanja.

Za kar 37 odstotkov sredstev kupnin pa občine niso posredovale podatkov o njihovi porabi. To pa lahko pomeni, da se po nekaterih občinah gredo skrivalnice s kupnino, zato bi morale občinske skupščine to problematiko čimprej obravnavati.

Mira Becele takole ocenjuje stanovanjski zakon po tej plati: »Skoraj leto dni je že, odkar je začel veljati stanovanjski zakon in na tem področju ni nobenih pozitivnih in nobenih negativnih sprememb. Nekateri občine so že razpisale natečaj za socialna stanovanja, denimo Nova Gorica, nobenega razloga ni, da tega ne bi naredile tudi druge. Ljubljana ni zaenkrat ničesar ukrenila in tudi ni dala nobenih podatkov, zakaj namerava porabiti 745 milijonov (Ljubljana mesto) od prodaje solidarnostnih stanovanj.«

ŽIVLJENJE TEČE ...

Piše: mag. Aleksej Cvetko

Zavarovalna doba, ki se šteje s povečanjem (II)

Zavarovalna doba se šteje s povečanjem zavarovancu, ki opravlja posebno težka in za zdravje škodljiva dela oziroma opravila dela, ki jih po določeni starosti ni mogoče uspešno poklicno opravljati. Stopnja povečanja je odvisna od škodljivosti in teže dela in sme znašati največ 50%, kar pomeni za 12 mesecev dejanskega dela 18 mesecev zavarovalne dobe.

Zahtevani so tudi pogoji, ki morajo biti izpolnjeni, da se delovna mesta lahko določijo za posebno težka in zdravju škodljiva. Ti pogoji so:

- da obstajajo v zvezi z opravljanjem del znatnejši škodljivi vplivi na zdravstveno stanje in delovno zmoglost delavcev kljub temu, da so bili uporabljeni vsi splošni in posebni varstveni ukrepi, določeni s predpisi in drugimi ukrepi, s katerimi je mogoče odpraviti ali zmanjšati te vplive,
- da delavci opravljajo dela v težkih in za zdravje škodljivih razmerah neposredno ob virih škodljivih vplivov v nepretrganem delovnem procesu,
- da se delo opravlja v okoliščinah prejšnjih dveh alinej poln delovni čas, pri tem pa se za poln delovni čas šteje tudi delovni čas, krajši kot 42 ur na teden, če je za to delo določen zaradi delovnih pogojev.

Pravico do štetja zavarovalne dobe s povečanjem zaradi invalidnosti ali bolezni, zaradi katere težje opravljajo delo, gre zavarovancem, ki so bili v delovnem razmerju ali na delu, na podlagi katerega so bili zavarovani, kot:

- zavarovanci z najmanj 70-odstotno telesno okvaro,
- vojaški invalidi od I. do VI. skupine,
- civilni vojni invalidi od I. do VI. skupine,
- slepi,
- oboleli za distrofijo in sorodnimi mišičnimi in nevro-mišičnimi boleznimi,
- oboleli za paraplegijo,
- oboleli za cerebralno in otroško paralizo,
- oboleli za multiplo sklerozo,
- oboleli za ekstrapiramidnimi boleznimi.

Tem zavarovancem se vsako leto dejanskega dela šteje kot 15 mesecev zavarovalne dobe, za vsaka štiri leta, prebita na delu, pa se jim tudi zniža za leto dni starostna meja, predpisana za pridobitev pravice do starostne pokojnine. Tudi če delajo s krajšim časom, od polnega delovnega časa, se jim zavarovalna doba povečuje, kot če bi delali s polnim delovnim časom.

Zavarovalna doba s povečanjem se šteje tudi zavarovancem, ki so sicer delali s skrajšanim delovnim časom, pa se jim ta čas všteva v zavarovalno dobo kot poln delovni čas.

Mira Becele o denacionalizaciji stanovanj: »Nihče ni upravičen, da bi kogarkoli metal iz stanovanja. Dejanski lastnik takšnega stanovanja lahko z njim razpolaga šele takrat, ko bo prazno. Stanovanje pa ni prazno, dokler občina ne zmore zagotoviti nadomestnega stanovanja. Tolmačenje 155. člena ne pomeni, da se kdorkoli, ki stanuje v takšnem stanovanju, čuti ogroženega. Lastnik bo pač moral počakati, da bo občina uspela zagotoviti nadomestno stanovanje.«

In o najemnikih stanovanj: »Po občinah se ne ustanovljajo sveti varstva pravic najemnikov, čeprav stanovanjski zakon to predvideva. Pomembna je vloga sindikatov pri zastopanju pravic najemnikov pri delodajalcih, saj je večina, to je 70 odstotkov družbenega fonda stanovanj v lasti podjetij. Podjetja so tista, ki so lastniki stanovanj in v končni fazi odločajo o tem, kakšna bo najemnina. Sredi julija smo vsem občinam v Sloveniji priporočali, naj postopno uveljavljajo neprofitno najemnino, tako da bi dosegla dovoljeno 2,9-odstotno stopnjo do konca leta. Vloga sindikata pa je, da se pogaja z delodajalcem o višini najemnine...«

Svobodni Sindikati Slovenije

Nadomestilo za brezposelne

Prava sramota za vse: sindikat, ministrstvo za delo, zavod za zaposlovanje itd. – zaradi navedenega usklajevanja. Osebo sem pisal pet vlog zavodu, eno vlogo komisiji za varstvo človekovih pravic, skupščinski komisiji za pritožbe, gospodu Pučniku (glede na njegove izjave) itd., vendar od nikogar nobenega odgovora za eskalacijsko ureditev.

V mesecu januarju (24. 1. 1991) je bil uveden stečaj. V februarju 91 sem prejel odločbo za dveletno nadomestilo v višini 6.050 SIT. Nato sem se pritožil zaradi neupoštevanja bonov in nezapisane eskalacijske stopnje. Odgovor je bil, da je revalorizacija določena s samim zakonom (podpisano Puhar). Sedaj prejmem 14.400 SIT. V 24. členu zakona jasno piše (str. 5:8. 11. 1991), da se nadomestilo usklajuje z gibanjem povprečnih OD vseh zaposlenih v RS. O uskladitvi odloča UO Zavoda. Gospod zaupnik, tu je vse jasno. Samo

pravna država nismo. Osebo bom tožil za vsoto mesečno različno in obresti. Koliko so se povečale plače od januarja 91 do danes. Ali gospa Puharjeva in ostali dobijo samo 120% na plačo iz decembra 90. Verjetno bi bil poudarek, da gre za... Nesmisel. Sedaj ko je zavod financiral za 15% za iskalce zaposlitve.

Naj na zavodu vsi odstopijo. Ne bodo, ker jim gre preveč dobro. Odgovoriti pa ne znajo. Pa še to, ko sem se prijavil za določeno delovno mesto, sem dobil od pomočnice tak odgovor, ki naj bi ga napisal petošolec, čeprav je točno

določeno, kako se odgovori kandidatu, če se prijavi na razpis.

Zakaj sindikati ne angažirajo nezaposlenih (zlasti stečajnike), ki smo prikrajšani za jubilejne nagrade, za regres, za prehrano, za izplačilo ob odhodu itd. Zakaj se sedaj še sprenevedate ob 24. čl. Zakona, ki je popolnoma jaseen za... Tega pa na našem zavodu ne. Preveč je sprenevedanja.

Morda se bom razjezil in začel pisati. Poznam vse sindikate! Tudi sam sem delal za sindikat več kot 30 let – in od njega imam drugo figo!

Bralec iz Radeč

ODVETNIŠKA ZBORNICA SLOVENIJE

Trdinova 8, Ljubljana

Uredništvu Delavske enotnosti

Seznajeni smo s člankom »Pravica leti čez prag«, ki ste ga objavili 25. 9. 1992. Članek vsebuje opozorilo Odvetniški zbornici Slovenije na nepravilno ravnanje posameznih odvetnikov v posameznih stanovanjskih postopkih.

Prosimo, da nam posredujete konkretne podatke o odvetnikih, ki naj bi dajali napačne informacije ali bili nekorektni do najemnikov, da bodo mogli naši disciplinski organi ukrepati.

Mitja Stupan, predsednik predsedstva zbornice

Pripis uredništva

Članek je zapis o tiskovni konferenci 21. 9. 1992 v prostorih Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Podatke boste najlažje dobili pri sklicateljih konferenca.

Zlata jesen

Prejšnji teden so v Italiji izbruhnile največje povojne demonstracije. Zakrivila jih je vlada, ki se je odločila državni proračun uravnati na račun ravni zdravstvenega varstva državljanov. Le prvi dan so naša demokratična informacijska sredstva objavljala to podrobnost, kasneje le, da je razlog krčenje izgub proračuna. Ves ta čas pa nas je Zavarovalnica Adriatic obmetavala s svojo reklamo za prostovoljno zdravstveno zavarovanje in na neki način grozila s prihajajočimi stroški zdravstvenega varstva po novem letu, ko bo ukinjena participacija in uvedeno delno plačilo storitev. Takole 25 mark na osebo mesečno. Tudi državno zavarovanje po prvih informacijah ne bo cenejše. Časopisi so se dobro razpisali o tej temi, komentarja italijanskih okoliščin pa nisem zasledil nikjer. Pomeni, da nam je lahko neugodno, ali pa je bilo informacijskim sredstvom kaj »svetovano« v tej smeri. Kot zabelo naj dodam, da je integralni proračun že v lanskem letu uveljavil način zbiranja denarja, ki je v imenu zdravja in zdravstva več zbral kot v zdravje in zdravstvo vložil. Ze takrat sem zapisal, da smo po tem edinstveni v Evropi, v katero še kar naprej hitimo. Končalo se je s stavko zdravstvenih delavcev in odhodom ministrice. Zanimivo, da gre za temo, ki bi morala v imenu zdravja in dela vse sindikate povezati, tako kot je to v sosednji državi; pri nas pa tudi sindikati še niso reagirali. Tudi ni jasno, ali razmišljajo, da bi za svoje članstvo sami složno uvedli primerno zavarovanje. To bi bila namreč lepa možnost za povečanje sindikalnega članstva, in tudi del dohodka bi se lahko prelival za sindikalno solidarnost in ne v dobičke zavarovalnic. Še je čas!

Jesen je zlata, ker so plače naraščale hitreje kot inflacija, in je zlata, ker je v deviznih rezervah več mark, kot je tolarjev v obtoku. Vse to smo slišali te dni, ko Zoran Predin še vedno prepeva: »Moj angel sreče je bolj lačen kot sit!«

Milan Bratec

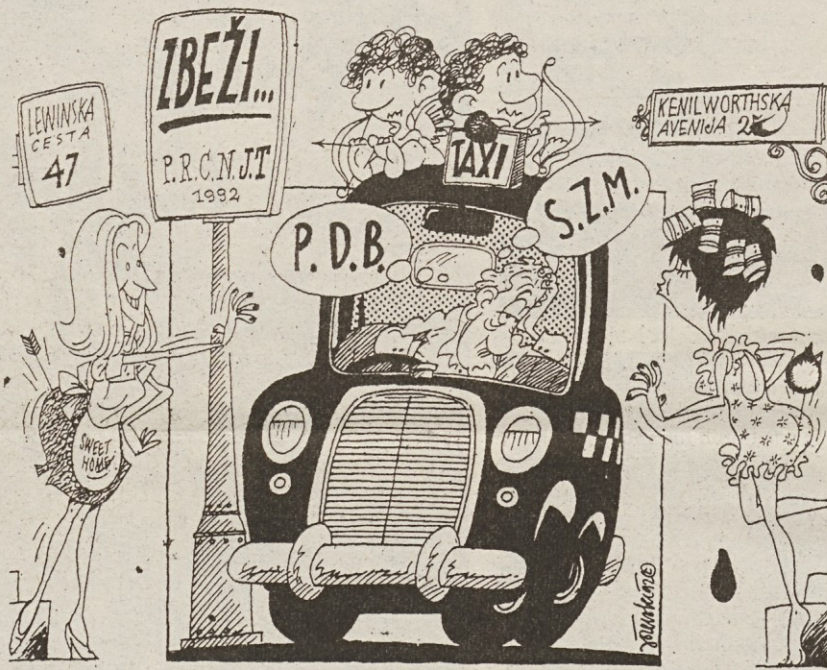
Slabše kot pred stotimi leti

S svečano premiero Krpanove kobile, na katero opozarjajo s posebnimi panoji in drugimi propagandnimi akcijami po Ljubljani, bodo proslavili stoletnico ljubljanske Opere. Blišč proslavljanj ne bo mogel prikriti kopice težav in zdrah v tej za slovensko kulturo potencialno

hudo pomembni, v resnici pa provincialni umetniški hiši. Neustrezna zgradba, ki je bila zgrajena v času, ko je Ljubljana imela 30.000 prebivalcev, pri tem sploh ni največji problem... (Fotografija: Sašo Bernardi)

Dva nova abonmaja v Kranju

Novo gledališko sezono bodo v Prešernovem gledališču Kranj pričeli s slovensko praznovodbo komedije angleškega avtorja Raya Cooneya Zbeži od žene, v režiji Zvoneta Sedlbauerja. Prevod je oskrbel Milan Jesih. Vpis abonmajev v novi gledališki sezoni je bil v Kranju uspešen, saj so morali odpreti kar dva nova abonmaja. Novo sezono bodo popestrile tudi grafike akademskega slikarja Črtomira Freliha, ki je na svoj način »videl« novo sezono. Njegovе grafike bodo uporabili na gledaliških plakatih.

»Koliko troškov si založil?«
 »Dve liri! Vse, kar sem imel!«
 »Dve liri!« zagodrnja pater predstojnik. »Hek! Dve liri Hek! ako nimaš več, čemu se pravaš? Vidi se mi že, da si slepar! Vendar bodi ti, obravnavajmo in forma pauperum! Kako ti je ime in kaj si?«
 »Hieronim Corvus! vodo in stare cunje prodajam po mestu!«
 »Nezaslišano!« zakliche predsednik. »Kakšni ljudje se dandanes že pravdajo! Odstopi! In ti, toženec, koliko troškov si založil?«
 »Petnajst lir! Čas bodi bogu in Materi božji! In še ni šla zadnja iz hiše!«
 »Frater scriptor,« ukaže predsednik, »prinesi stol zatožencu, da sede! Kako ti je ime?«
 »Deodatus Bos! Pomočnik sem florijanskemu cerkovniku, katerrega mi bog ohrani še mnogo let!«
 »Sedi, Deodate« Ti, Corve, pa nam razloži, čemu tožiš takega moža? Toda kratko, ker nisemo tukaj, da bi poslušali prazne besede. Hitro torej!«
 »Vodo prodajam,« prične tožitelj, »in stare cunje kupujem. Vse moje imetje je konjiček, ki mi nosi vodo. Če mi pogine, tedaj sem bea- rač. In sedaj sem kupil na dan svetega Lavrencija od tega človeka konjička in mu pošteno plačal kupnino. Bilo je 150 lir! Vse moje imetje! Bog se me usmili! Pogojeno je bilo, da je konjiček zdrav in brez hibe. Ali slep je na obe oči, in zatoženec ga noče nazaj, kar bi bilo pošteno in pravično! To je moja tožba, pošteni in pravičniki! Pomagajte mi, patri sodniki!«
 »Kaj odgovarjaš, Deodate?«
 »Tožba ni pravična. Zmenila sva se, naj tožitelj konja ogleda, in da mu nisem porok za hibe, ki jih lahko opazi sam. Oglej si konja!

Ivan Tavčar:

sem mu dejal dvakrat in trikrat, Oglej si konja, konj ne more ogledati tebe!« In res ga ni mogel, ker je bil slep. Govoril sem resnico in zato menim, da je župnik-sodnik pravično sodil, ko je zavrnil tožitelja. »Je li res tako? Ali je res govoril, da si ogledal konja, ker te konj ne more ogledati?«
 »Tako je bilo!« zaihti tožnik. »Ali to so bile le zvijačne besede, nič drugega!«
 »Odstopita!« zarenči predsednik. Vsi gremo iz dvorane. Po jako kratkem posvetovanju nam pokliče predsednik iznova pred sodni stol. »Začujta sodbo Hek! Hek! V imenu premilostivega nadškofa, očeta našega Martina« Pritožba - hek - Hieronima Corvusa je neupravičena - hek - in nedopustna, zato se zavrzte. In to vse iz razlogov - hek - prvega sodnika in na podlagi Svetega pisma - hek - ki ne dopušča, da bi kdo trpel škodo, obravnava je dognana!«
 »Hieronimus Corvus ječi kakor zajec, če ga pes ujame. Deodatus Bos pa vsakemu sodniku poljubi roko in patru predsedniku celo obe. Potem gre zaračunavanje lica iz dvorane, dočim se Hieronim solznih oči opoteka za njim.«
 »Spominja me to postopanje nekoliko sodišč leta 2000,« sem govoril sam v sebi, in čudo ni, da sem se dolgočasil na civilnem oddelku. Izrazil sem željo strežniku, da bi odrinila na kazenski oddelok. Zapustiva torej patra predsednika in njega sodnike ter kreneva po stop-

4000

nica v lopo in potem po drugih stopnicah v prostore, kjer je sukala pravica krvavi svoj meč. Pri tem sva morala prekoračiti neko temno in zatohlo sobano. Ko se je moje oko privadilo somraku, so se mi kazali tukaj zgodovinski znanci. Od »železne device« do »španskega čevlja« sem opazil vse slavnoznanе člane nekdanje torture v novih in izpopolnjenih oblikah!
 »Čemu rabi to orodje?« vprašam profesorja z vseučilišča sv. Simplicija. »To je naša tortura,« odgovori samozavestno, »in nanjo smo posebno ponosni!«
 »Pri takih zlodejnih jo rabite?«
 »Pri tistih, ki izvršujejo hudodelstva v duhu in mislih. Takim se zločinstvo dokáže prav težko!«
 »Ali se s torturo posreči dokaz?«
 »Vselej brez izjeme. Vidiš torej, da torture ni moči pogrešati v dobro urejeni državi. Ali ni res tako?«
 »Tako je, kakor si govoril!«
 Potem vprašam: »Sedaj mi še povej, ali so očette frančiškani tudi sodniki na kazenskem oddelku, in če ne, kdo sodi ondi?«
 »Očette frančiškani imajo s civilnim oddelkom obilo posla in tudi toliko dohodkov, da lahko izhajajo. Sedaj grade že dvajseto cerkev svojo. Zato je nadškof Jacobus kazenski oddelok izročil svojim kanonikom, ker so itak slabo plačani in imajo le picle dohodke.«
 »Čital sem, da imajo po nekaterih državah državne pravdnike, ki

s svojimi obtožbami preganjajo zločince. Kako je v vas?«
 »V nas je državno pravdnistvo prepuščeno očetom jezuitom proti temu, da jim kanoniki odstopajo nekaj dohodkov, katere jim pri naša kriminalna justica. Toda v tem oziru so vedno prepri, kar očette jezuitje neprestano stokajo, da dobivajo premalo in da se jim državno pravdnistvo ne izplačuje. Ali sedaj hitiva! Zvedel sem, da se ravnokar prične druga obravnava v stvarih kaplana Primoža. Zanimiva bo, ker se kaplanu očita dolga vrsta hudodelstev, zlasti veleizdaja in krivoverstvo!«
 Po hodniku, kamor sva dospela, so se gnetli fratri redarji, čuvajoči red. Ker se je danes sodil kaplan je prišlo mnogo občinstva. Pri vstopu je tudi tukaj prežal nekakšen cerkovnik z veliko puščico v roki. Plačati se je moralo pet lir vstopnine, kar je odgnalo nekaj radovednejšev, ki so tudi hoteli poslušati. Dvorana, kjer se je sodilo, je bila večja od one na civilnem oddelku. Stene so bile prevlečene krvavordeče, kar je spominjalo tega, da se v teh prostorih vrši krvavo pravosodje. Sodniki so sodili pri dolgi hrastovi mizi, pogrnjeni z rdečim prtom. Takisto so bili stoli rdeče prevlečeni in sodniki sami so nosili rdeče talarje; vse je bilo krvavordeče, sam pater državni pravdnik je nosil črno haljo in je sedel na črnem stolu, enak črnemu vranu.
 Razprava se je pričela prav tedaj, ko sem vstopil. Sodišč je sedem kanonikov sv. Nikolaja; sodišču je načeloval prošt Ambrož, zapisnikar pa je bil štari naš znanec, nadvikarij Gregorij. Zatožene klopi ni bilo: tiste dni so morali zatoženci stati pred krvavim sodiščem in s težko verigo so jih na nogi priklepali k velikemu želez-

nemu obroču, ki je bil v ta namen zabit v tla pred sodno mizo.
 Danes je nosil težko verigo kaplan Primož, in če se je nekoliko prestopil, se je vlekla za njim kakor črna kača. Bil je še cvetoč mladenič. Težko breme ob nogi ga ni trlo preobilo. Kakor vitka jelka je stal pred sodniki svojimi in niti za trenutke se mu niso na krasnem obrazu kazala znamenja strahu ali groze, s katero je združen kraj, kamor so ga bili pritirali.
 »Sedaj se prične v imenu našega gospoda in nadškofa obravnava proti tebi, kaplan Primož!«
 Tako zanosi prošt Ambrož in še vpraša: »Ali so troški založeni?«
 »Dve sto in petdeset lir se je vložilo v kapiteljsko blagajnico!« odgovori nadvikarij.
 »Kdo jih je založil?«
 »Prodali smo mu kravo in vozicek in vse, kar je imel v kaplaniji svoji.«
 »Dobro, dobro,« noslja prošt, »torej je vse v najboljšem redu!«
 Tukaj mu seže v besedo zastopnik državnega pravdnistva. Kakor suh pajek se razvije s črnega stola in zakliče porogljivo: »Dve sto in petdeset lir! In naš red je dobil za to obširno in težavno stvar samo trideset lir, dasi mu gre po dekretu nadškofa Jakobu šestdeset lir! Kdo ima v žepu ostalih trideset lir?«
 Nato se tudi predsednik prošt Ambrož razkoraca: »Pater državni pravdnik,« mu odgovori pikro, »obravnavo vodim jaz, prošt Ambrož. Brez njegovega dovoljenja ne sme nihče govoriti in tudi ti ne, pater državni pravdnik. Ker si pa govoril in nisi prosil dovoljenja, te kaznujem z globo tridesetih lir, o katerih trdiš, da jih mora še dobiti tvoj

red. S tem je vse urejeno. Nadvikarij, zapiši, kar sem govoril!«
 »Od srda kipeč vzklikne jezuit-državni pravdnik:
 »Nadvikarij, piši tudi, da se državno pravdnistvo pritožuje!«
 »Dobro, dobro!« reče prošt. »Le piši, Gregorij, dasi menim, da je taka pritožba nedopustna. No, o tem bo sodišče ukrepalo pozneje!«
 Kaplan Primož,« se obrne nato k zatožencu, »ti veš, zakaj si tožen?«
 »Vem,« odgovori le-ta z zvencim glasom. »Očita se mi, da sem v srenji svoji oznanjal besedo božjo v narodnem jeziku in ne v tujem jeziku latinskem.«
 »Jezik, ki ga govori cerkev, nam ni tuj,« izpregovori državni pravdnik ostro, »ne sme nam biti tuj.«
 »Ali poznaš izgovor,« vpraša predsednik. »S katerim opravičiš početje svoje? To ti je znano, da je slavni nadškof Jacobus tisti stari gorjanski jezik obložil s prekletstvom in ga posebno strogo prepovedal služabnikom božjim?«
 »Znano mi je,« odgovori zatoženec srčno, »toda dotični dekreti nadškofa Jakopa so krivični in meni neveljavni!«
 Ta odgovor vzbudi veliko iznenadenje in strmenje tako v občinstvu, kakor pri sodnikih.
 »Kaplan Primož,« se zatogoti prošt, »pokori si jezik! Vse to te utegne spraviti na grmado!«
 Zopet se oglasi pater državni pravdnik: »Besede toženčeve so nesposljliva kritika nadškofovih dejanj, kar utemeljuje hudodelstvo veleizdaje. Tudi na ta slučaj razširjam svojo obtožbo!«

Nadaljevanje prihodnjic

Za utrgat

V restavracijo pride bradat, nekoliko plešast možki in prične kričati:

– En bananin štrudelj, pa bananin sladoled, pa bananin kompot!

Vljudno mu postrežejo, on pa:

– A si ti komunist, si ti mogoče preoblečen komunist, a si ti rdeča opica pokonci postavljena a je to bananin sladoled, to je jagoda, rdeča kot partijska izkaznica!

Pa ga odpeljejo na pomiritev.

Tam ga pričaka nov bradač, nekoliko sivolas in odsotnega pogleda.

Takole ga miri:

– Sem ti že v parlamentu rekel, da se kontroliraj, hodi na sprehode in ne razburjaj se, da ti gredo pene na usta. Zdaj je, kar je! Boš eno vitaminsko injekcijo ali eno apaurinko, bi raje dva elektrošoka, elektrika ti bi morda pomagala! Ja, kar priključite ga!

Pa ga priključijo.

Pride nekoliko okoren bolničar mladostnega obraza in reče:

– Elektrike je pa zmanjkalo, mene so nagnali z vasi, pravijo, da ne živim moralno, da nisem prmeren za voditelja, za liderja, da me ženske obletavajo, da ne zdržim, samo, elektrike je pa resno zmanjkalo, najbolje bo da si pustim brado!

V senci pa telovadi neki drug bradač in kliče proti nebu:

– Nihče ni tako zelen, da ne bi mogel biti še bolj zelen, o stezice, o slava, o sreča, o čisti zrak, o kako lepa norišnica!

Na nebu pa leti minister za, no, tudi on bradač.

Takole modruje s pilotom.

– Lep razgled je od tod, mi demokrati vemo, kako se visoko leta in še višje vozi, mi smo odlični ljudje, ki bomo vladali tej vasi vsaj še tristo, štiristo let, ejga!

Tam na drugi strani pa njegov sodrug, enako bradač kleči ob razbitini letala in govori:

– Jaz sem lep in pomemben, jaz vse vem, je ni stvari, ki je ne bi vedel, jaz sem zvezda naše vasi!

Ob mali kapelici pa čepi in klepi še eden od bradačev, s kovinsko svetlimi očali in sklenjenih rok prosi nebo:

– O, vseмогоčni, daj, da jih premagam, da jih potolčem, da jih sesujem, daj, da jim porožem peruti, daj, da postanem poglavar, tisoč sveč ti bom prižgal, samo, da zmagam, moram zmagati!

Na jugu vasi pa ponosno stoji privlačen možki pri petdesetih z nahrbtnikom na ramenih. Takole uka v dolino:

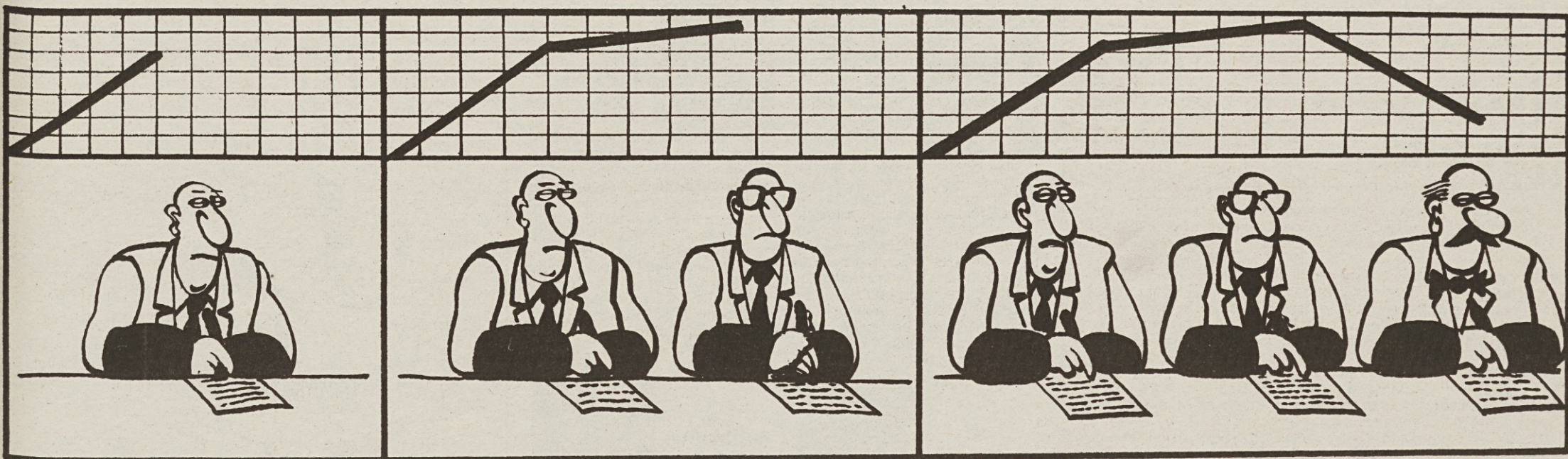
– Mene imajo vse dekleta, ločence in vdove rade, mene ljubijo samohranilke, upokojenke in obramboslovke, mene ljubi ženski svet! Kogar ljubijo dekleta, žene in babe, ta je zmagovalec!

V sivozelenem tanku pa se vozi še en tip brez brade. Vrača se ravno z voznje s podmornico po blejskem jezeru. Ostro zakriči:

– Tega filma ne boste videli!

Po kotih pa se stiskajo proletarci in kmetje, vsi skrahirani in scufani, vsi sfuzlani in prestrašeni. Koga naj volijo? Izbira ni velika. Kar storijo, bo napaka. Groza se jim riše na licih, zazirajo se po bradačih in obritih, več je lačnih kot sitih!

Franjo F. Frankestin

Odkup stanovanj

CARINIKI SO DISKRIMINIRANI DRŽAVLJANI

Slovenski cariniki ne morejo odkupiti svojih družbenih stanovanj. Republiška uprava skupnih služb pa se ni potrudila niti toliko, da bi prejete vloge zavrnila in jih pravno utemeljila. Državni uradniki so preprosto ugotovili, da vlog ne bodo sprejemali. Zakon džungle torej, ki pa se mu je postavil po robu »Sindikat delavcev državnih in družbenih organov Slovenije«.

»Sindikat carinikov Slovenije – konferenca in republiški odbor sindikata delavcev državnih in družbenih organov Slovenije sta že 3. 12. 1991 in 3. 2. 1991 vladi R Slovenije in ministru za finance poslala obrazložene zahteve, da se carinikom omogoči odkup stanovanj v skladu s stanovanjskim zakonom. Enak predlog je ministru za finance posredoval 4. 12. 1991 direktor republiške carinske uprave. Cariniki – imetniki stanovanjske pravice so vložili posamične zahteve za odkup stanovanj ministrstvu za pravosodje in upravo – republiški upravi skupnih služb.

Ugotovljamo, da na te večkrat ponovljene zahteve sploh ni bilo

nobene odgovora niti odziva. Direktor republiške uprave skupnih služb pa je odgovoril, da vlog z zahtevami za odkup stanovanj ta uprava ne bo sprejemala.

Grobo kršenje zakona

Tak odnos pristojnih organov je skrajno ignorantski do približno 700 aktivnih in upokojenih delavcev carinikov. Republiška uprava skupnih služb pa s tem tudi grobo krši zakon, saj je po zakonu upravni organ dolžan odločiti o zahtevi. S tem je bila carinikom, ki so vložili zahteve, zaprta pot uveljavljanja svoje pravice v zakonitem upravnem in sodnem postopku. Namesto da bi direktor republiške uprave izdal odločbe

s pravim poukom, je s splošnim dopisom sporočil, da zahtev ne bo sprejemal.

Tak odnos do carinikov in njihovega sindikata pomeni tudi kršenje kolektivne pogodbe za gospodarstvo, katere podpisnik sta sindikat in vlada. V duhu te pogodbe bi morali dobiti vsaj odgovor pristojnih organov.

Neuradno se sliši, češ da odkup še ni možen, ker gre za premoženje, ki spada v delitveno bilanco po SFRJ.

Taka trditve tudi pravno ne vzdrži. Država Slovenija je vprašanje carinske službe pravno uredila z zakonom o carinski službi v paketu osamosvojitvene zakonodaje. Po tem zakonu je država Slovenija neposredno prevzela vso carinsko službo in delavce (1. in 37. člen Zakona o carinski službi). Slovenski cariniki so v celoti izvajali ta zakon kot upravni delavci države Slovenije. Tudi v 9. členu ustavnega zakona za izvedbo temeljne listine o samostoj-

nosti in neodvisnosti Republike Slovenije je govori le o premoženju bivše JLA. To pomeni, da v primeru carine ne gre za premoženje bivše Jugoslavije, ampak za premoženje države Slovenije, kot je bilo odločeno z osamosvojitveno zakonodajo, in ni nikakršne ovire za izvajanje stanovanjskega zakona in odkup stanovanj po tem zakonu.

Ob tem ne gre prezreti dejstva, da 80% teh stanovanj sploh ni bilo kupljeno iz zveznega proračuna, ampak iz sredstev delovnih skupnosti carinikov v Sloveniji. Ta sredstva so ti odvajali iz osebnega dohodka in prihrankov po zaključnih in periodičnih obračunih v sklade skupne porabe: stanovanjski del – 6,471%, od tega 2,275 neposredno v carinski stanovanjski del. To so bila sredstva, odvajana in porabljena v Sloveniji. Carinarice v Sloveniji so bile pred osamosvojitvijo samo-

Drago Ščernjavič: »Republiška uprava izenačuje slovenske carinike s pripadniki agresorske armade!«

stojne pravne osebe in so kupovale stanovanja samostojno.

Kaj se gre republiška uprava

Tako so izpolnjeni vsi pravni in dejanski razlogi, da se carinikom takoj omogoči odkup stanovanj. Carinski delavci se obravnavajo neenakopravno z drugimi zaposlenimi v Sloveniji in se jih tako izenačuje s pripadniki agresorske armade, čeprav so ob osamosvojitvi Slovenije izpolnili svojo državljansko in delovno dolžnost kot cariniki samostojne države Slovenije.

Poleg tega vlada na področju upravljanja teh stanovanj popolna zmeda, ni sklenjenih najemnih pogodb, ne ve se, kaj je za vzdrževanje, ne izvajajo se po-pravila itd.

Sindikat zahteva takojšnje prenehanje diskriminacije carinskih delavcev in zahteva, da se omogoči odkup stanovanj, da se zahteve za odkup stanovanj takoj rešujejo. Predlagamo takojšen razgovor s pooblaščenimi predstavniki vlade Republike Slovenije in pričakujemo odgovor v 10 dneh.

Glede na dosedanjo ignoranco odgovornih organov in posameznikov bo sindikat prisiljen za rešitev tega vprašanja uporabiti upravičen pritisk z vsemi sredstvi, ki so mu na razpolago.«

Ivan Bitenc, predsednik
Konference sindikata
carinikov Slovenije

Drago Ščernjavič, sekretar
ROS sindikata delavcev
državnih in družbenih
organov Slovenije

Začetek konca ravbarkomande?

Dve dobri stvari sta se zgodili ta teden. Obe pa opozarjata na to, da smo se lani na formalni ravni res osamosvojili, po vsebini pa še naprej ostali del Jugoslavije, da ne rečem Balkana. Napoved ministra za finance Mitja Gasparija, da bo »vlada v najkrajšem času predstavila zakon, ki bo naperjen proti divjim privatizacijam«, in presunljiva odkritja inšpektorjev SDK v državnih ministrstvih pa opozarjajo, da čas domače balkanske prakse dokončno mineva. Če k temu dodamo še napovedane Gasparijeve vladne ukrepe za pomoč podjetjem ter zakona o zavarovanju dolžniško-upniških odnosov in davčnem postopku, potem že lahko govorimo o normalizaciji slovenske družbene in gospodarske prakse, ki pomeni prvi res pravi vsebinski odmik od nekdanjega načina življenja in dela. Zakaj pravzaprava gre?

Z Gasparijevo napovedjo zakona proti divjim privatizacijam se prav gotovo tudi na normativni ravni poslavljamo od nekdanje Markovičeve privatizacijske zakonodaje, na podlagi katere so se divje privatizacije pravzaprav izvajale. Ob vsem tem obstaja le grenak občutek, ali je bilo treba na tak zakon res čakati več kot eno leto od slovenske de facto osamosvojitve. Po njej smo imeli v svojih rokah vse zakonske vzvode, s katerimi bi se lahko enostavno in učinkovito postavili po robu ropu stoletja. Po drugi strani pa glede tega ne gre spregledati dejstva, da vlade v sprejem takšnega zakona očitno ne vodi kakšno moralistično-pravičniško nagnjenje, temveč jo v to sili čisti ekonomski pragmatizem. To pa pomeni, da so se na ključnih sektorjih Drnovškove vlade končno le zbrali gospodarski strokovnjaki (makroekonomisti), ki so došli, kar v tem časniku vztrajno ponavljamo že vsaj dve leti, da država preprosto ne bo zmožna sanacije socialnih posledic, ki jih za seboj puščajo divje privatizacije. Samo upamo lahko, da se s tem in omenjenima drugima dvema zakonoma torej res začne ponovno obdobje gospodarskega prava, ki bo ščitilo državo, upnike in delavce pred kriminalnimi dejanji gospodarskih parazitov. V tem pogledu imamo torej opravka z laično (lahko tudi: strokovno) vlado, ki je končno ne zanima ideologija, temveč tisto gospodarstvo in pravo, ki imata domovinsko pravico v civiliziranem svetu. Kajpak stanja ne gre idealizirati. Tudi v tej vladi in okoli nje je še veliko posameznikov, ki pod metuljčkom spodbujajo in omogočajo vsebinsko kontinuiteto nekdanje Jugoslavije. Nedavna izjava direktorja Sklada za razvoj Uroša Koržeta, da lahko privatizacija po Markovičevi zakonodaji nemoteno poteka, nazorno potrjuje zgornjo ugotovitev.

Podobno velja za oblastniško aroganco nekdanjega finančnega in sedanjega ministra za industrijo in gradbeništvo Dušana Šešoka, ki nonšalantno vztraja pri pravilni vključitvi svojega ministrskega avtomobila (sredstva za izvajanje nalog ob osamosvojitvi Slovenije?!), zraven pa niti slučajno ne spregleda, kako ta njegov »osamosvojitvena avtomobilska farsa« nevarno zaudarja po časih turškega padašaha Nasredina Hodže, ki je imel za državo in njene uradnike ena merila, za rajo pa druga. Dobro pri vsej stvari pa je to, da pravila igre demokratične družbe Šešoka vsaj silijo v javno pojasnjevanje te avtomobilske kolobocije in da se stvari ne razrešujejo na interni partijski ravni, kamor javnost nikoli ni imela vpogleda. Vsaj po tem se današnji časi le ločijo od tistih, ki so zaznamovali samoupravno, socialistično in ne vem kakšno še Jugoslavijo. Prav na tej točki lahko potegnemo tudi poglobljeno ločnico med nekdanjimi jugoslovanskimi zveznimi sekretarji za narodno obrambo in sedanjim slovenskim obrambnim ministrom Janezom Janšo, ki mu sicer lahko damo prav, da »nakupov orožja ne gre obešati na velik zvon«, prav pa je tudi to, da mora Janša te stvari javno pojasnjevati, kar nekdanjim šefom jugoarmade niti na kraj pameti ni padlo.

Riba vedno smrdi pri glavi. Napovedani ukrepi vlade govore o tem, da se ta vlada tega zaveda. Prav od tega, koliko bo to zaleglo, da se ta glava očisti, pa je odvisno, kako bo reagiral trup. Ali drugače rečeno: slovenska vlada (katera koli že) si formalno legitimnost sicer lahko zagotoviti z volitvami ali kakšnimi konstruktivnimi (ne)zapnicami, resnično zaupanje in avtoriteto pa si med ljudmi lahko zagotovi samo tako, da najprej pomete pred lastnim pragom. To pa je tembolj pomembno v času, ko ne gre zgolj za klasično pojmovanje pravih igr, temveč za graditev novega vrednostnega sistema, kar pa je že druga tema.

Ivo Kuljaj

ODMEVI

Posledice bodo nosili delavci

Prebrala sem vaš prispevek v DE na predzadnji strani zadnje izdaje in povem vam, da se bo v VEZENINAH na Bledu zgodilo prav to. Preštevajo se tehnološki presežki, ki so tretirani v VEZENINE Bled. Ostali delavci, ki bodo ostali v podjetju, pa so tretirani v podjetje VEZENIN (brez E) Bled. To je vzporedna firma s svojim žiro računom št. 51540-601-46306. Denar se steka na ta račun. Stari žiro račun je po mojem blokiran za 92 milijonov SIT. V.d. direktor Hudo-bivnik je delavcem zagotovil, da se bo vzporedna firma nato razformirala (po 1. 10. 1992), kar je seveda velika LAŽ in zavajanje delavcev. Čutili je, da se bo po odmrznitvi stečajev staro podjetje pahnilo v stečaj, novo pa bo steklo z novimi posli, saj trenutno za staro ni prav nobenih obetavnih poslov. Delavci – tehnološki presežki se bodo obrisali za svoje terjatve do podjetja VEZENINE, s tem pa tudi ti, ki bodo šli v novo podjetje

VEZENIN. Pri tem bodo prikrajšani tudi za odpravnine delavci, ki so šli v pokoj za svoje odpravnine, jubilejne nagrade, ki jih ne izplačujejo že celo večnost, za osebne dohodke, ki bi jih morali prejemati po KP itd. Zanimivo pri vsem tem je, da ima v.d. direktor svoje podjetje registrirano v Düsseldorfu in Nemčiji in je to na glas tudi sam povedal. To pa vedo tudi na občini. Vsa industrija v VEZENINAH je tempirana na lon posle, kar pa dá marsikaj slutiti. Dokazov sicer ni. Bodo pa lahko, če že niso. Tega pa mi ne vemo. Tudi ni znano, kaj je s sadovnjakom poleg tovarne in kaj mislijo z njim barantati. Verjetno tudi ne čistih poslov. V tej anarhiji brezpravne države imam občutek, da kot mrhovinarji kljujejo žulje zgaranih delavcev, ki so se odrekli vsemu temu, za kar bodo sedaj krepko opeharjeni. Povedati je potrebno, da so tehnološki presežki predvsem starejše delavke, nosečnice in porodnice, oziroma so opredeljene do takrat, ko ne bo ovir. Če torej pride do stečaja in so opredeljene na spisku tehnoloških presežkov (ne bodo zaposlene v novem VEZENINU), bodo praktično na cesti brez vseh pravnih možnosti. In kar je najhuje, je to, da skoraj gotovo o tem ve tudi območni

sindikat, saj mora biti človek popolnoma slep, da tega ne spregleda. Posledice pa bo nosil kdo drug kot delavci, drugi pa si bodo oprali svoje roke z izgovorom, da so bili zavedeni.

Ali je to pošteno! Delavke so se po 30 let odpovedovale dohodku, sedaj so stare 45 ali 46 let, brez možnosti, da bi dosegle zasluženo pokojnino, za zaposlitev pa tako ali tako ni možnosti, saj je vse preveč mladih, spočitih delavcev, ki čakajo v dolgi vrsti na zaposlitev. Ali je to naša demokracija, ali je to prav! Bojimo se, da bo ob takih dejstvih naša mlada država dosegla velik socialni plaz nemirov in da se bo ob takih lumparijah kmalu sesula v droben prah. Komu pa je do tega? Nam vsekakor ne! Izgovori o izgubljenem trgu so le izgovori, ki jih prinese mačka na svojem repu. Zato so odgovorni vodilni delavci in ne delavci sami. Ti gospodje pa bodo ostali v novem podjetju VEZENIN. Vsi drugi, nič krivi, da jih je povozil čas in da so stari več kot 40 let, in tiste, ki so noseče in v porodniškem, pa so tako ali tako nadležni strošek, ki jih je treba odpisati.

Pa lepo pozdravljeni!

Anonimno, kot ste dovolili!
Že tako preveč mislim!

Humoreska

Kdor zna, pa zna

»Tale Drnovšek je pa res pravi diplomat!« je dejal tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ki je pravkar odločil kozarec polpopitega piva na šank bifeja Bližnja srečanja posebne sorte.

- A res!? smo vradoščno dejali - Tudi mi mislimo tako! Ampak tovariš Neposredni ni potem dejal nič, le pivo je spet pil. Ker pa smo bili veseli, da se že od vsega začetka strinjamo s tovarišem Neposrednim, smo poskusili pogovor poživiti:

- Seveda, res je mojster. Le kako zna govoriti, človek bi ga kar poslušal in poslušal. Rojeni govornik, in kako fino govori...
- Ja pa nič ne pove, nas je prekinil tovariš Neposredni.
- Kako nič!? Zadnjič sem gledal po televiziji, ko je govoril na nekem direktorskem simpoziju. Najprej se mu ploskali, potem so si kimali in na koncu so mu spet ploskali.

- Tudi jaz sem gledal tisto po televiziji in res so mu kimali, ampak prepričan sem, da je večina zakinkala in mu kimala med spanjem.

- Ampak zakaj bi zakinkala?
- Kaj jaz vem, kaj so delali prejšnjo noč. Ampak mož govori tako monotonno, da človeka prav uspava. Med takšnim skupščinskim spanjem pa ponavadi glava malce niha navzdol in navzgor.

- Ampak priznate lahko, da so mu na koncu ploskali. Torej niso spali.
- Vsi prav gotovo ne, ampak ko nekdo v dvorani začne ploskati, vi pa spite, najlaže prikrijevate svoj spanec tako, da tudi vi začnete ploskati. Saj veste, da ni lepo, če spite v javnosti.

- Ampak saj ste sami rekli, da je Drnovšek dober diplomat?
- Seveda sem rekel. Ravno v tem je bistvo dobrega diplomata. Da veliko govori in nič ne pove. Prava diplomatska klasa pa si, če še zna govoriti tako, da poslušalce uspava. In ko jih uspavaš, ti začno kimati, pa če bi jih pri tem obsedel na smrt. Skratka prava sreča, da imamo na čelu vlade takšnega maherja!

- Vseeno se ne bi popolnoma strinjali z vami. Zadnjič smo gledali na televiziji, menda je bila oddaja v žarišču, kjer je Drnovšek precej podkrepljeval svoje misli z gibi rok...
- Hočete reči, da je mahal kot kakšen Italijan?

- Saj ni res, prav plastično se je izražal...
- In kaj je povedal?
- Ne vem, sem gledal le njegove roke. Bile so čudovite kretne, strokovne, kompetentne...

- No, vidite, samo potrjujete tisto, kar trdim, da je Drnovšek namreč dober diplomat. Všeč vam je bil zaradi tega, ker je mahal, ne pa zaradi tega, kar je povedal. Očitno je to njegov novi politični predvolilni imidž, namreč to mahanje z rokami.
- Recite, kar hočete. Meni Drnovška že ne boste očrnil, jaz bom volil zanj...

- Zaradi mirnega spanja?
- Pa zaradi mirnega spanja, če vam je tako povšeči!
- Že, že, ampak potem se človek zbudi, je bolj zase kot drugim rekel tovariš Neposredni in do konca spil svoje pivo.

Bogo Sajovic

Koržetov protest

Uroš Korže, direktor Sklada za razvoj, je ob izjavi finančnega ministra Mitja Gasparija, da bo vlada predlagala zakon proti divjim privatizacijam, dobil živčni zlom. Hkrati je ogorčeno protestiral, da bi parlament sprejema kakršnokoli lastninsko zakonodajo, ki bi retroaktivno posegala na to področje. Pri tem ga posebej podpirajo novi lastniki v nekdanjem IMP ter Janez Pergar in Franc Poteko iz nekdanjega Kompassa Jugoslavija.

Šešokov avto

Dušan Šešok, minister za industrijo in gradbeništvo, si je za učinkovito »izvajanje nalog ob osamosvojitvi Slovenije« nabavil čez 2000-kubični avto. Glede na stanje, ki ga je zapustil v finančnem ministertvu, ne more biti nobenega dvoma, da je bil ta avto knjižen popolnoma pravilno. Da bo Gaspari počistil za njim, bo potreboval najmanj 20.000-kubični buldožer.

Janševi očitki

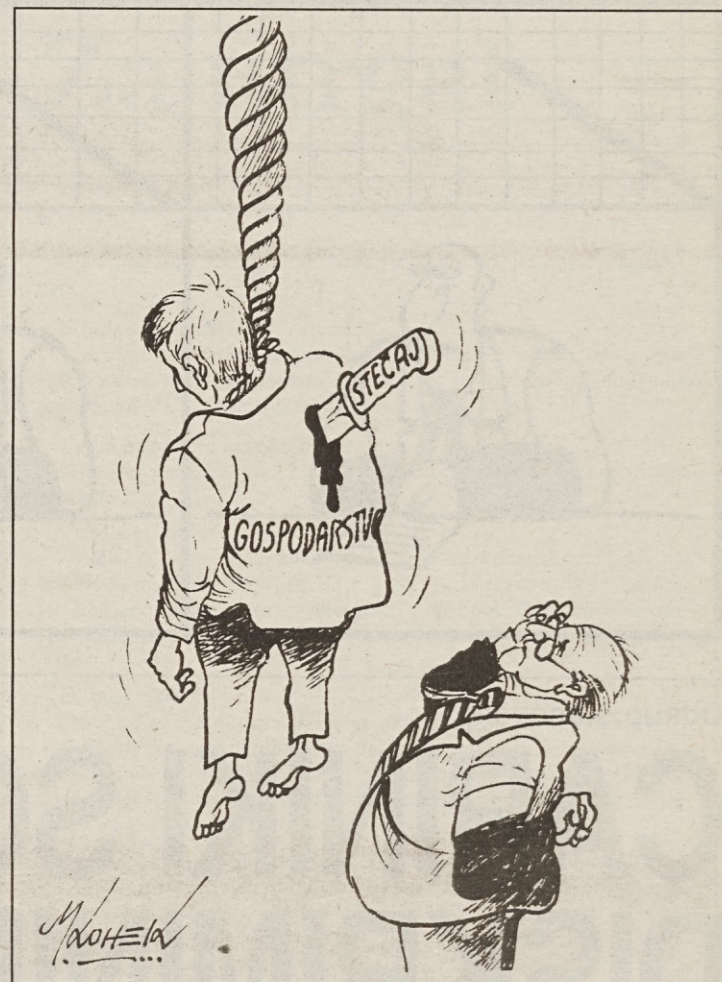
Janez Janša, obrambni minister očita prenoviteljem in mladim liberalcem sestank z nekdanjim predsednikom jugoslovanske vlade Antejem Markovičem. Zanimivo pa je, da tega ne očita tudi dr. Janezu Drnovšku, ki je med vojno v Sloveniji visel celo noč na telefonu ter rotli Markoviča in Kadjeviča, naj za božjo voljo preprečita splošen letalski napad na našo republiko. Janši nikoli ne bo jasno, da vojne ni dobil on, temveč trezne glave okoli njega.

Arharjevo gospo- darstvo

Dr. France Arhar, guverner Banke Slovenije, je uvedbo pravih tolarških bankovcev pospremil z ugotovitvijo, da bodo ti nekaj veljali, če bomo dobro gospodarili. Nič pa ni govoril o tem, da bo izdelava tolarškega kovanca stala več, kot bo znašala njegova vrednost. Kakšno neki je to gospodarjenje? Nekateri še kar naprej pometajo pred tujim pragom, da se ne bi videle smeti pred njihovim.

Kuli

Politik novega kova

Od vse marksistične literature mu je bil vedno najbolj pri srcu Kapital. Zdaj ga ima v banki!

Šef

Ko je šef oblikoval volilno delavsko-socialno listo je stisnil figo v žepu, in si rekel: »Lepo, zdaj bom počakal samo še na volitve, potem pa se bom odločil, ali bom predsednik sindikata ali poslanec v parlamentu. Odvisno pač od tega, ali bo zmagala moja stranka ali koalicija.«

VELJAVNA SKUPNOST	MESTNI PREDDEL ŠKOFJE LOKE	RUSKI DIRIGENT (DIMITRIJ)	PEVKA LEAR	LJUDSKI ODBOR	MESTO V JUŽNI FRANCIJI	PODEJE V TITAJ	SODNIK V GRŠKEM PODZEMELJU	VELIKA BRITANIJA	BEOGRAJSKA VOKALNA SKUPINA	MESTO V JUŽNI FRANCIJI	SMOLETOVA DRAMA	ANTIKVAR
LESTVICA						SRBSKA FILMSKA IGRALKA						
NAJVEČJI OTOK V MALIH SLINDIH						PELINKOVEC SVEDSKO ZIMSKO SP SREDISCE						
OČE				LOŠČILO PREGRADA NA REKI, JEZ				VIŠINSKA TOČKA SLOVENSKEGA IGRALCA (METOD)				
TIP AMERIŠKE RAKETE PRIORITY ZA MOTANJE							GOROVJE V AZIJI TROJANSKI JUNAK					
									PREBIVALCI ANAMA	GUSTAV IPAVEC LITU		
AVTOR: BORUT LEVEC	BOLGARSKI REVOLUCIONAR (LJUBEN)	NAUKA O ANALIZI	SLAVILNI GOVOR	SOL OLJNE KISLINE			PLEMŠKA DVORNA LJUBICA	AMERIŠKI PLESALCI ALBANSKI POLITIK (RAMIZ)				
NENADNA SMRT			GLAS, ZVOK				TENISAČICA HUBER	TOLSTOJEVA JUNAKINJA (ANA)				
PEVKA STEFOK			LUKA V IZRAELU				MESTNA CESTA			ARGON REKA NA PELOPONEZU		
NORDIJSKA BOGINJA MORJA			MESTO V FRANCIJI SPOGLED-LJIVKA				DVILJA MAČKA DRŽAVA V AZIJI		OSEBNI ZAJEM KATOLIŠKI DUHOVNIK		RAZTELE SEVALEC	UČENČEV PISNI IZDELEK
RAHMANOVA OPERA						KRASTAČA	SPLET LAS ARGENTINSKI PREDSEDNIK		SLOVENSKE LETOVIŠČE PRVA ŽIVAL V VEŠOLJU			
PRISTANIŠČE V ŠPANJI			LJUDSTVO V KAMPUČIJI					MESTO V SREDNJI ITALIJI ŠPANSKO ŽENSKO IME				
NARAVOSLOVEC			ODGAVOR NA KONTRU				AZIJCI (ZANCLJIVO) VRSTA VRBE			ALUMINIJ STRAST		
ITALJANSKI DENAR			OGOVARANJE V TRETJI OSEBI IVO JAN							ŠTEVILO Z DVEAMA NIČLAMA PREDLOG		
OKRASITEV							NAGROBNI GOVOR					
JAPONSKO PRISTANIŠČE NA OTOKU HONSU							STARO-ZIDOVSKI KRALJ			FIGURA PRI SAHU		

Nagradna križanka št. 40

Rešeno križanko nam pošljite do 13. oktobra 1992 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 40.

Nagrade so: 1.000, 700 in 500 tolarjev

Rešitev nagradne križanke št. 38

RAKITA, ŽARKO, IRANEC, IRIAN, SODAR, ER, ATE,

ANAS, APAČ, AK, ANDREJ ŠIFRER, SKA, IA, NATRIJ, PONTIAC, DRSA, GNU, OPICA, IKE, OLIB, AG, GEL, JALEN, RAN, ORIS, SAR, SOLITER, RANOST, ISTRA, SVAK, EC, SIR, BARAKA, EKA, LITERATURA, TVOREC, EJADEMA, IDEALISTI, CARACAS, NATTA, AN

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 38

1. Danilo Jakomin, II. Prek. brigade 47/a, 66000 Koper

2. Mira Toplišek, Metelkova 39/a, 62000 Maribor

3. Pepca Majdič, Dolenja vas 2, 61410 Zagorje ob Savi

Nagrade bomo poslali po pošti.

Horoskop

Nenavadno priznanje

Švedska pevka Jenny Lind (rojena 6. oktobra 1820) je bila zaradi lepote svojega glasu imenovana »švedski slavček«. Ko je kot mladenka iz skromne družine odkrila svoj talent in svoj lepi glas, je bila prepričana, da ji je bog (bila je namreč zelo verna) ta dar podelil zato, da bi ga lahko uporabljala v korist človeštva. Zato je za svoje nastope, ki so bili večinoma že vnaprej popolnoma razprodani, zahtevala velike honorarje, vendar pa je od vsega tega bogastva zase obdržala le majhen del. Ostanek denarja je šel za podporo raznim dobrodelnim društvom in sirotišnicam. Tako je Jenny Lind s svojim glasom in pevskim talentom podpirala nesrečnice in navduševala tiste, ki so si jo lahko privoščili poslušati na nastopih.

Prav nič drugače kot povsod, kjer je nastopala, ni bilo nekroč v Berlinu, kjer je imela več koncertov. Berlinski operni obiskovalci so bili navdušeni in so jo po vsakem nastopu kar zasuili s cvetjem in darili. Nekega večera pa je Lindova med občudovalci v svoji garderobi pregledala darila in med njimi odkrila dragoceno škatlico. Ko jo je odprla, ni bilo v njej nič drugega kot črvi, ki se zaredo v moki. Med obiskovalci v garderobi je zaradi tega odkritja zavladala mučna tišina. Po nekaj trenutkih grobne tišine pa je slavna pevka naenkrat zavriškala:

»O, kako čudovito. To ni nikakršna zloba prismojenega človeka, kakor bi si lahko kdo med vami mislil. To je najlepše priznanje mojemu petju: saj veste, da krmijo s črvi iz moke – slavce.«

V tem tednu so se rodili še slovenski pesnik, scenarist in režiser France Kosmač, slovenski slikar Franc Jelovšek, ameriški filmski igralec Buster Keaton, danski jedrski fizik Niels Bohr, nemški feldmaršal in državnik Paul von Hindenburg, italijanska igralka Eleanore Duse, ameriški izumitelj George Westinghouse, francoski filozof Denis Diderot, francoski kemik in pionir filma Jean Lumiere ter angleški romanopisec Graham Greene.

Deni

VREME

Piše: Andrej Velkavrh

Nestalno bo

Ob razgibalnem vremenu konec tega tedna pristajamo v oktobru. »Oktobar je dober.« Ne le da se rima, to je zadnji mesec, ko lahko še kaj otipljivega prinesemo z njiv, vinogradov, sadovnjakov. Če v tem mesecu ne napolnimo kašč, smo si bolj slabo postlali za zimo. Po vremenu v tem mesecu se da sklepati, kakšna bo zima. Če bo mrzlo, vetrovno, se bo pozimi vreme »odtajalo«. Če pride mrzaz prezgodaj, torej ne more trajati do pomladi. Sicer pa, kdaj pa je pri nas sploh trajal? Tudi po toplem oktobru smo imeli tople zime! Morda pa bo letos vreme oktobra podobno tistemu iz leta 1703, kot je zapisano v Dolničarjevi kroniki:

»To leto je bilo nenavadno mokro... 11. oktobra je Ljubljana zaradi štirinajstidnevnega deževja tako narasla, da se starci česa takega ne spominjajo. V Krakovem in Trnovem so stale hiše pol pod vodo, v cerkvi Sv. Lovrenca je stala voda za pol moža visoko, Špitalski most so obežili s težkimi mlinskimi kamni, da ga vodna sila ne bi odnesla...«

Ljubljana takrat ni bila razdeljena v dva kraka (še Grubarjev kanal) kot sedaj, pa tudi bregovi niso bili tako urejeni kot danes. Očitno tudi mlinskih kamnov ni bilo težko dobiti v mestu oz. bližnji okolici... Gospod Dolničar je tudi za leto 1718 napisal, da je oktobra v Ljubljani skoraj neprenehoma deževalo. Morda pa je bilo včasih tod okoli več dežja kot danes?

No, letošnji oktober se ni začel s kakšno posebno močo. Kaj se bo dogajalo naprej, pa je uganka. V prvi polovici tedna je kazalo, da bo prevladal proces od zahoda, ki bi ob okrepjenem jugozahodniku prinesel naših krajev otoplitev in obilnejši dež. Zdaj pa vse kaže, da bo od severovzhoda nad Balkan prodrlo jedro hladnega zraka. Za naše kraje to pomeni, da bo padavin bolj malo, najmanj na zahodnem koncu Slovenije, nekoliko več v Prekmurju. Otoplitive pa ne bo. Skratka, v začetku prihodnjega tedna nestalno vreme.